

เขตของตำบลเขื่อนผากเมื่อไรและก็ไม่มีการปักเขตที่แน่นอน เพราะทางตำบลเขื่อนผากก็ไม่กล้าที่จะทำ เพียงแต่บอกว่าเป็นเขตพื้นที่รับผิดชอบของตำบลเขื่อนผาก และได้เคยไปคุยกัน ว่าที่ตรงนั้นเคยเป็นสุสานของบ้านหม้อ และได้รับคำตอบว่าไม่ใช่เพราะเขตตำบลเขื่อนผากติดกับทางทิศใต้ของบ้านหม้อก็เลยตามต่อไปว่า แล้วคนบ้านหม้อสมัยก่อนเอามาฝังกันที่เขื่อนผากได้หรือไม่ ซึ่งเราก็ไม่ทราบว่าเป็นบริเวณไหนกันแน่ ซึ่งการยืนยันในส่วนนี้คือเรื่องที่โรงเรียนพรวัววิทยาคมจะเอาเขตป่าเข้าไปทำโรงเรียน และต่อไปจะขอให้ทางอาจารย์สีสว่าง พิบาลแทน ซึ่งท่านอยู่ที่นั่นมาเป็นเวลานานมาแล้วให้ฟังว่าก่อนที่จะมีการสร้างโรงเรียนที่ตรงนี้เป็นอย่างไร

อาจารย์สีสว่าง พิบาลแทน

โรงเรียนพรวัววิทยาคมสมัยเมื่อ พ.ศ. 2514 - 2515 ซึ่งตอนนั้นบิดาของข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ได้ทำเรื่องขอตั้งโรงเรียนที่อำเภอพรวัว แต่จะตั้งกันที่บ้านสันโป่ง อำเภอสันทราย แต่ไม่ได้มาตั้งที่บ้านหม้อ ครั้งแรกยังไม่มียาคารเรียนและได้ไปขออาศัยเรียนที่โรงเรียนบ้านหม้อเป็นเวลา 1 ปี ครูที่สอนก็ไม่มีการให้ครูประจำภาคไปสอนแทนก่อน หลังจากนั้นก็ได้ขอสร้างโรงเรียน ซึ่งเอาพื้นที่ตำบลบ้านหม้อ ซึ่งขณะนั้นข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านทรายมูล ซึ่งนายอำเภอในสมัยนั้นได้มาพูดคุยกับทางบิดาของข้าพเจ้าบ่อย ๆ ว่าเป็นอย่างไรและป่าข้างตรงนี้ตั้งอยู่ใกล้ถนน เวลาทำการฝึกศพรหรือเผาศพกันคนที่สันจรผ่านไปมาดูแล้วมันไม่งาม เอาที่บริเวณนี้มาสร้างเป็นโรงเรียนได้ไหม บิดาของข้าพเจ้าก็ตอบว่าไม่แล้วชาวบ้านเขาจะเอาที่ไหนมาทำเป็นป่าช้ากัน ก็ได้รับคำตอบว่าให้ไปถามปณิกกิจกันที่ป่าช้าบ้านสหกรณ์ก็ได้ บิดาของข้าพเจ้าก็บอกว่าระยะทางมันไกลคนที่มียศก็สามารถที่จะทำได้เพราะจะต้องนำศพใส่รถไป แต่คนที่จนจะทำได้อย่างไรและยังมีความเชื่อกันว่าการห้ามศพห้ามมีการเปลี่ยนกันห้าม คุยกันไปคุยกันมาก็บอกให้ไปทำการถามปณิกกิจกันที่บ้านป่าดุ่ม ก็ตอบว่าไม่ได้เพราะการห้ามศพห้ามห้ามไปทางทิศเหนือเขาไม่ทำกัน เขาจะทำกันในทางทิศใต้ และก็ไม่ให้ไปใช้สุสานร่วมกันด้วย ทางนายอำเภอก็ไม่ยอมจะเอาที่ตรงนั้นให้ได้ แล้วต่อมาก็มีศึกษาธิการอำเภอมาหาที่บ้าน ทางศึกษาก็บอกว่าจะมาขอที่บริเวณป่าช้าเป็นที่สร้างโรงเรียน บิดาของข้าพเจ้าก็ตอบไปว่าก็ต้องแล้วแต่ชาวบ้านผมตัดสินใจเองคงไม่ได้เพราะป่าช้าไม่ใช่ของผมนคนเดียว ซึ่งตอนนั้นก็ได้มีการประชุมกันในเรื่องนี้บ่อยมาก บังเอิญลุงน้อยฤทธิให้ที่ประมาณ 1 ไร่กว่า ก็เลยบอกกันว่าเราจะเอาที่บริเวณนี้เป็นสุสานแทน แล้วก็เอาที่สุสานนี้ไปสร้างโรงเรียน ซึ่งตอนหลังก็ไม่ทราบว่าไปตกลงกันอย่างไรเพราะไม่ได้รับทราบข้อมูลอะไรเลย ซึ่งหลังจากนั้นมาก็มาขุดมาขุดปรับปรุงพัฒนาจนเป็นโรงเรียนขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน และก็ได้มีความแปลกใจว่า ที่บริเวณนี้เป็นป่าช้าของบ้านหม้อ แล้วทำไมขณะนี้กลายเป็นพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. เขื่อนผาก

อาจารย์ศรีสวาท มหาละออง

ได้ติดต่อไปทางอาจารย์ประชัน รักพงษ์ ซึ่งวันนี้ท่านได้ติดสอนหนังสือ ซึ่งท่านได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณคดีของเมืองเหนือ ซึ่งบอกว่าตามธรรมเนียมแล้วป่าช้าของแต่ละหมู่บ้านจะอยู่ทางทิศตะวันตกและทางทิศใต้ ไม่มีหมู่บ้านไหนที่มีป่าช้าทางทิศเหนือหรือทิศตะวันออก และถ้ามีป่าช้าแล้วจะมีร่องน้ำและจะสิ้นสุดเขตของหมู่บ้านนั้น และต่อไปก็จะเป็นเขตของหมู่บ้านอื่น ซึ่งก็ลองมาดูว่าสุสานบ้านหม้อมีสุสานหรือไม่ ก็ได้รับคำตอบว่ามีและอยู่ในป่าช้า ซึ่งร่องน้ำนั้นเรียกว่าเวียงห่อ ซึ่งเวียงห่อเป็นสิ่งที่บอบอกถึงการแบ่งเขตของบ้านหม้อแล้วตำบลเขื่อนผาก หลังจากนั้นสหกรณ์ก็เข้ามาถมที่เวียงห่อไปเสีย และไป ๆ มา ๆ บริเวณที่ตรงสุสานก็กลายเป็นของเขตตำบลเขื่อนผากไป และตอนนี้ก็อยากได้สิทธิชุมชนของตำบลทุ่งหลวงคืนมา

นายโอฬาร อ่องพะ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

ได้รับฟังอาจารย์พูดมาตั้งแต่เวทีที่แล้วที่ได้เข้าร่วมเวทีที่อำเภอเชียงดาว ในกรณีของสุสานที่ไปอยู่กันอีกตำบลหนึ่ง ก็ยังไม่ได้ทราบข้อมูลทั้งหมดทราบแต่เพียงข่าวที่พูดกันมาเท่าที่ฟังมาข้างต้นก็พอที่จะจับประเด็นได้อยู่ 2-3 เรื่องคือ เรื่องแรกคือเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดเขตการปกครอง โดยไม่ได้คำนึงถึงรากเหง้าของสิ่งที่เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ผ่านมา เพราะอาจารย์ประชันที่อาจารย์ได้กล่าวถึงข้างต้น ท่านเคยบอกว่าสุสานจะไม่สร้างไว้ข้ามเขตตำบลซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่จะต้องกลับมาพูดกันใหม่ว่าจะทำกันอย่างไรต่อไปจากนี้ ส่วนหนึ่งก็รู้สึกดีใจที่เราได้มาพูดคุยกันในเรื่องเหล่านี้ เพราะที่ผ่านมาเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผ่านมามากหลายสิบปีแล้ว ฟังจะมีการหยิบยกขึ้นมาพูดถึงแต่ก็ไม่เป็นไร ในการแก้ไขปัญหาก็ว่าจะทำให้เสร็จได้ภายในเวลาวันสองวัน ก็ต้องค่อย ๆ เรียนรู้กันอีกต่อไปจะขอพูดโดยรวมและในตอนปลายจะสรุปให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง ถึงคำว่าสิทธิ มีอยู่ 2-3 อย่าง สิทธิถือว่าเป็นสิ่งที่พึงมีพึงเป็น เป็นสิ่งที่ปัจเจกประเพณีความถูกต้องเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งสิทธิเป็นคำใหม่ที่หยิบยกขึ้นมาพูดกัน สิทธิมีอยู่ 2 อย่าง 1. เป็นสิทธิที่กฎหมายรัฐธรรมนูญรับรองไว้ ซึ่งเริ่มมีเมื่อ พ.ศ. 2540 สิทธิมีอยู่ 2 ส่วน คือ 1 สิทธิส่วนบุคคล 2 สิทธิชุมชนคือสิทธิของส่วนรวม อย่างในกรณีของตำบลทุ่งหลวง สิทธิของตำบลทุ่งหลวงก็คือสุสานบ้านหม้อและที่ผ่านมามีถูกละเมิดสิทธิไปอยู่ในตำบลอื่น อันนี้ก็คือสิทธิซึ่งเรียกว่าสิทธิชุมชน พูดง่าย ๆ ก็คือสิทธิส่วนร่วมของเรา เป็นสิ่งที่เราจะเข้าไปใช้ประโยชน์เข้าไปดูแล อันที่ 2 เป็นสิทธิตามประเพณีตามวัฒนธรรม ยกตัวอย่างในกรณีสิทธิที่จะทำการเผาศพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีของเรา ในการจัดเวทีที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นเชียงดาว เวียงแหง ก็มีการพูดคุยกันอีก

ส่วนหนึ่งในเรื่องของป่าและน้ำ แต่ในกรณีของตำบลทุ่งหลวงจะพูดกันในเรื่องของอุทยาน การมีอุทยานข้ามตำบลมาเป็นตัวอย่างในการพูดคุยกันในวันนี้ก็ได้ แต่อย่างที่กล่าวไว้ว่าบางอย่างเราไม่สามารถที่จะสรุปอะไรได้ในวันนี้ จะต้องมีการรวมกลุ่มวางแผนปรึกษาหารือกันอีกหลายรอบ เพราะที่มาในวันนี้ก็ฟังจะได้มีการมาคุยกับทางอาจารย์ศรีสวาทก่อนหน้าว่าคุยกันเรื่องอะไรบ้าง เนื่องจากเพิ่งกลับจากกรุงเทพเพื่อไปพบกับทาง สว. มา

ตอนนี้ขออนุญาตแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ในคณะหมู่บ้านกัน อยากจะเห็นแผนที่ของตำบลทุ่งหลวงจริง ๆ คือเป็นแผนที่ที่เราช่วยกันเขียนช่วยกันวาดขึ้นมา ว่าถนนในหมู่บ้านมีกี่สาย มีลำน้ำ สุสานอยู่ตรงไหน ข้ามเขตอย่างไรบ้าง เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบในการพูดคุย เพราะยังไม่ทราบแผนที่ของตำบลทุ่งหลวง และจะนำแผนที่มาพูดคุยกันด้วยลองดูกันว่าคนจะเข้าใจเหมือนกันหรือไม่ในเรื่องของตำบลทุ่งหลวง

ช่วงนำเสนอ

ตัวแทนกลุ่มที่ 1 : นายเจริญ นริกิจ กรรมการบริหารตำบลทุ่งหลวง

แผนที่ของตำบลทุ่งหลวงโดยสังเขป ที่ศเหนือคือถนนสายเชียงดาว -พร้าว-เวียงป่าเป้าจุดเริ่มต้นก็คือที่ป่าช้าของตำบลป่าโป่ง เขตของตำบลทุ่งหลวงคือบริเวณสะพานข้ามบ้านแม่จันทน์หมู่ที่ 4 จนถึงหมู่ที่ 6 ติดกับตำบลเขื่อนผากตามลำน้ำแม่จันทน์ทางทิศตะวันตกติดกับตำบลน้ำแพร่ และทางทิศใต้ถนนสายพร้าว-เวียงป่าเป้าเป็นเขตของหมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งหลวงตั้งแต่สุสานบ้านโป่งมาจนถึงบิมน้ำมันของ ปตท. ซึ่งจริง ๆ แล้วในตอนสมัยก่อนบิมน้ำมันนี้จะเป็นเขตของตำบลทุ่งหลวงทั้งหมด ตามถนนสายหน้าอำเภอพร้าวเรื่อยมาจนถึงหน้าโรงพยาบาลพร้าวแถวนี้มีหลักฐานที่เสียภาษีก็เป็นของหมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งหลวงต่อมาในตอนหลังกลายเป็นเขตการเสียภาษีของเทศบาลไป ซึ่งเราก็ไม่ทราบว่ากลายเป็นเขตของเทศบาลได้อย่างไร ซึ่งก็ได้ติดตามตลอดเช่นกันแต่แล้วทางเทศบาลก็ได้ทำแผนที่ออกมาซึ่งเราก็ไม่ทราบว่าถูกต้องหรือไม่อย่างไรหากว่าไม่ถูกต้องก็อยากจะขอตรวจสอบกันเป็นขั้นตอนไป

เพราะฉะนั้นในวันนี้จึงได้เชิญพี่น้องทุกคนมาร่วมเวทีเพื่อเป็นพยานหลักฐาน และจะได้ดูการเสียภาษีอีกทีว่าปีสุดท้ายที่ตำบลทุ่งหลวงเก็บภาษีของบิมน้ำมันปีไหน จะได้ไปตรวจสอบดูรายละเอียดอีกทีหนึ่ง ที่มีปัญหาคณะนี้คือ หมู่ที่ 1 อยากจะจริงๆ ว่าฝั่งเมืองถูกแก้ไขหรือไม่ถ้ายังไม่แก้ไขทางเราคงจะมีโอกาสต้องใจเย็น ใ้ว่าจะสำเร็จในวันนี้ เพราะฉะนั้นจะต้องขอฝากกับพี่น้องทุกท่านตรงนี้ว่า จงร่วมแรงร่วมใจกัน ถ้าเราเข้มแข็งเราพร้อมใจกันขึ้นมา ยืนยันว่าเป็นเขตของตำบลทุ่งหลวงและหลักฐานก็เป็นเขตของตำบลทุ่งหลวง คิดว่าคงจะได้คืนมาเหมือนเดิมแน่นอน และต่อไปเป็นปัญหาของหมู่ที่ 5 ตำบลเวียงที่มาอยู่ในพื้นที่เขตของหมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งหลวง ตรงบริเวณของบ้านหัวฝาย หลังไปรษณีย์ตรงลำเหมืองเล็กๆ มาข้ามรางวัน

ตามถนนไปจนถึงวัดหนองอ้อ เดิมฝั่งที่ว่าเป็นของตำบลทุ่งหลวงแต่ปัจจุบันถูกละเมิดไปบางส่วน เพราะประชาชนได้มาปลูกสร้างที่อยู่อาศัยบริเวณนั้น โดยที่กรรมการปกครองอนุญาตให้สร้าง แต่ไม่ได้ดูแผนที่ว่าบริเวณนี้เป็นเขตของตำบลไหน อยู่ก็อนุมัติไป หากเกิดปัญหาขึ้นมา ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ ต่อไปเป็นปัญหาของหมู่ที่ 5 บ้านหม้อ คือป่าช้าที่ทางอาจารย์ศรีสาทได้กล่าวไป แต่ก่อนบริเวณโรงเรียนทางทิศใต้เป็นที่ของป่าช้า คอนเด็ก ๆ ก็ได้เคยไปทำสวนแถวๆ บริเวณปั๊มน้ำมันเอสโซ่ในปัจจุบันนี้ เพราะสวนอยู่ในบริเวณนั้นและเขตสวนก็อยู่ในเขตของตำบลบ้านหม้อและปัญหาเหล่านี้จะแก้ไขได้หรือไม่อยู่ที่พวกเรา เราจะต้องพยายามช่วยกันความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น ซึ่งปัจจุบันนี้ ณ วันนี้เป็นเขตของพื้นที่ของหมู่ที่ 1 ตำบลเขื่อนผาก ซึ่งไม่ทราบว่ามีมีการแจ้งเขตพื้นที่เมื่อไร ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวบ้านได้รับทราบหรือไม่ ทางกำนันได้แจ้งมาหรือไม่ว่าจะขยายเขตของตำบลเขื่อนผาก มีใครได้รับรู้บ้างต้องมีการยืนยันกัน ก็ขอความร่วมมือกับพ่อแม่พี่น้องตำบลทุ่งหลวงและเราจะได้สิทธิของเรากลับมา

ซึ่งปัจจุบันนี้ไม่เหมือนแต่ก่อน แต่ก่อนเราไม่มีสิทธิใด ๆ แต่ในปัจจุบันเรามีสิทธิเท่าเทียมกันหมดทั้งหญิง ชาย และเราจะต้องใช้สิทธิของเราช่วยกันแก้ไขปัญหาไปที่ละน้อย และในส่วนของเรื่องหนองหัวช้างก็ยังมีปัญหากันอยู่ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมและกำลังอยู่ในขั้นตอนของการดำเนินการแก้ไขอยู่ ถ้าหากว่ามีการชี้แจงมาอย่างไร ก็จะแจ้งไปทางผู้ใหญ่บ้านจรรย์ บุญเรือนยา ซึ่งขณะนี้กำลังประสานงานดำเนินการอยู่ ผลสรุปออกมาอย่างไรนั้นยังไม่ทราบแน่นอน ซึ่งหนองหัวช้างนี้อยู่ในเขตของตำบลเขื่อนผาก แต่อยู่ในความรับผิดชอบของสหกรณ์ และทางสหกรณ์ได้รับหนังสือจากผู้ใหญ่บ้านจรรย์ และการดำเนินการตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง ซึ่งทางตำบลเขื่อนผากก็บอกว่าอยู่ในเขตรับผิดชอบของตำบลเขื่อนผาก ทั้งหมดนี้คือปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้น

ตัวแทนกลุ่มที่ 2 : นายจรรย์ บุญเรือนยา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งหลวง

ปัญหาก็มีเหมือนกับที่ทางคุณจรรย์ได้พูดไว้ ซึ่งผมก็เป็นคนตำบลเวียงมาแต่กำเนิด อยู่ที่บ้านหัวฝายตำบลเวียงและได้รับรู้ถึงสถานการณ์ต่างๆของตำบลเวียง ที่ดินแถวโรงพยาบาลพร้าวจะเป็นเขตของหมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งหลวง ซึ่งในสมัยก่อนจะมีการยืมที่ดินกันได้ทางตำบลเวียงก็ได้ยืมที่ดินบริเวณนั้นไป แต่ก่อนนี้ทางผู้นำท้องถิ่นคงไม่ได้นึกถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไปภายภาคหน้า ซึ่งเราก็ไม่ได้โทษท่านเหล่านั้น เราเป็นลูกหลานเราก็ต้องช่วยกันแก้ไขปัญหานี้ เพราะเป็นปัญหาของตำบลทุ่งหลวงเรา ถ้าเกิดเราไม่ทำการปรับปรุงแก้ไขก็จะยังคงเป็นปัญหาที่ค้างคาอยู่อย่างนั้น และในส่วนของหมู่ที่ 3 ตามความจริงแล้วประชากรที่มีอยู่เป็นประชากรของหมู่ที่ 5 ตำบลเวียงซึ่งก็เป็นบ้านเกิดของผม แต่ผมก็ต้องการความถูกต้องเช่นกันในเมื่อไม่ถูกต้องเราก็ต้องบอกว่าไม่ถูกต้อง ถ้าอยู่ในตำบลทุ่งหลวงก็บอกว่าเป็นคน

ทุ่งหลวงเสียปัญหาก็คงยุติ ไม่ต้องยึดเยื่อเราต้องพูดกันให้ชัดเจน ในการทำงานบางครั้งก็มี การพูดคลุมเครือไม่ชัดเจน การแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่ติดตามที่ทำงานมาเกือบ 5 ปีและใกล้จะหมด วาระลงการเป็นผู้ใหญ่บ้านก็ต้องตั้งใจทำดีที่สุดเช่นเดียวกับการทำงานอื่น ๆ นอกจากปัญหาเรื่อง นี้แล้วยังมีปัญหของหมู่ที่ 5 คือ กรณีของสุสาน ซึ่งผมก็ได้มาอยู่ที่บ้านหม้อมาเป็นเวลาเกือบ 30 ปีซึ่งตอนนั้นได้ไปช่วยขุดหลุมที่โรงเรียนพรวัววิทยาคมยังได้เจอโครงกระดูกที่ฝังไว้ ซึ่ง บริเวณนั้นเป็นป่าช้าของบ้านหม้อ ก็ไม่รู้ว่าเป็นปัญหาค้างคั่งแต่ต้นเป็นอย่างไรและบริเวณนั้นจะมีถนน ชื่อว่าถนนบุญไยหายาบ เป็นถนนที่มีเพื่อใช้ไปทุ่งนาซึ่งจะตัดจากประตูโรงเรียนหลังจากนั้นจะ เป็นเวียงห่อคือร่องน้ำซึ่งจะเลยไปถึงทุ่งคง และเป็นที่บอกว่าบริเวณของตำบลทุ่งหลวงถึง บริเวณนี้ ต่อมาได้มีสหกรณ์นิคมได้มาบุกเบิกและบอกกับชาวบ้านหม้อว่าใครเข้าไปบุกเบิกถือ ว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และจะต้องถูกจับ ในขณะที่เดียวกันชาวบ้านในตำบลสันทรายได้พากันไป จับจองที่ดินละ 20 ไร่ ชาวบ้านหม้อก็เลยไม่ได้อะไร ทุกวันนี้มีแต่ที่อยู่ที่ทำกินไม่มี จากการ ที่ได้ไปสอบถามประธานศรีซึ่งเป็นประธานของสหกรณ์ก็ได้รับคำตอบว่าเขตของบ้านหม้ออยู่ใน บริเวณเขตติดต่อของทุ่งคงเพราะเราทำกินกันที่นั่น และก็มีถนนตัดผ่าน

ทุกวันนี้ในส่วนของตำบลทุ่งหลวงต้องยอมรับว่ายังไม่มีความสามัคคี ยังอยู่แบบตัวใคร ตัวมันและที่ทำทุกวันนี้กระผมไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง แต่ทำเพื่อตำบล ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่ บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งหลวงก็จริง ถ้ามีใครมาคำว่าคนในตำบลทุ่งหลวงก็ถือว่ามาคำผมเช่นกัน เพราะเราได้ชื่อว่าเป็นคนตำบลทุ่งหลวง คนในตำบลทุ่งหลวงจะต้องมีความสามัคคีต้องรักกัน ทุ่งหลวงด้วยกัน ทุกวันนี้ที่มันมีปัญหาอยู่ก็เพราะว่ามันไม่มีความถูกต้อง จึงอยากจะฝากไว้ กับพี่น้องตำบลทุ่งหลวงทุกคนว่ามีอะไรเราต้องช่วยกันคิดช่วยกันทำและช่วยกันแก้ไขแล้วตำบล ทุ่งหลวงของเราจะอยู่รอดและอยากจะฝากบอกผู้นำทุกคนว่าจะทำอะไรต้องให้มีความโปร่งใสชัดเจนแล้วตำบลทุ่งหลวงของเราจะเจริญ

ตัวแทนกลุ่มที่ 3 : นายบุญเร่ง โอบอ้อม อบต.หมู่ที่ 1

เท่าที่ฟังมาปัญหาจะเหมือน ๆ กันหมดและอยากจะยกประเด็นปัญหาของหมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งหลวงและเขื่อนผาก คือบริเวณสุสาน แนวทางการแก้ปัญหาก็คือ 1. ผู้นำท้องถิ่นเช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. กรรมการหมู่บ้านทั้งเขื่อนผากและทุ่งหลวงต้องมา ร่วมมือกันเพื่อจัดเวทีแก้ไขปัญหา 2. อยากให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ แนวเขตแดนมาเปิดเวทีเกี่ยวกับเขตแดนของทุ่งหลวงและเขื่อนผากคือแนวเขตเดิมคือของหมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งหลวงแนวเขตเดิมคือจากถนนเรื่อยไปจนถึงบิมน้ำมัน ปตท.แล้วเลาะไปทางทิศตะวัน ตกตามถนนสายเชียงดาว - พรวัวไปเรื่อย ๆ จนถึงสะพานทางเข้าบ้านแม้งัดได้ แต่แนวเขต ใหม่ในขณะนี้เริ่มตั้งแต่ไปรษณีย์จนถึงศาลหลังบิมน้ำมันปตท.และจะมีบ้านที่มีปัญหาอยู่ 6 หลังคาเรือน ซึ่งจะอยู่ในเขตของหมู่ที่ 1 อย่างชัดเจน ซึ่งทางสมาชิก อบต.และทางการปกครองก็ได้ช่วยกัน

แก้ไขเกือบจะสำเร็จแล้ว ครั้งหลังสุดทางปลัดฝ่ายปกครองก็ได้เรียกประชุมระหว่างสมาชิก อบต. ท่านั้น ผู้ใหญ่บ้าน และให้มีแนวทางว่าถ้าเราจะฟันธงเลยก็ได้และจะต้องให้ชาวบ้านไป เปลี่ยนทะเบียนบ้านเป็นราษฎรหมู่ 1 แต่ถ้าจะพูดกันถึงเรื่องสิทธิจะต้องละเอียดอ่อนกันหน่อย ก็จะต้องลงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาดังนี้ ทางท่านั้น ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ต้องลงพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจให้ชาวบ้านทั้ง 6 หลังนี้ แล้วมาประเมินผลว่าเป็นอย่างไรและราษฎรทั้ง 6 หลังคาเรือนต้องเข้าใจและให้ความร่วมมือ เพราะว่าได้มาอยู่ในเขตของหมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งหลวงอย่างชัดเจน ทางเทศบาลก็ต้องกันเขตพื้นที่รับผิดชอบออกไปและไม่สามารถทำการพัฒนาได้เพราะเป็นเขตของตำบลทุ่งหลวง

สรุปปัญหาที่ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ : นายโอฬาร อ่องพะ

ในฐานะของคนเชียงดาว พึ่งมาได้ยินได้ฟังปัญหาของคนอำเภอพร้าวเท่าที่ผ่านมาก็ได้ ฟังปัญหาในเรื่องป่าและเรื่องของน้ำอย่างน้อยยังได้เห็นว่าเมืองพร้าวไม่ได้มีปัญหาเรื่องป่าและเรื่องน้ำเพียงอย่างเดียวและปัญหาเรื่องป่าต้นน้ำเป็นเพียงปัญหาส่วนหนึ่ง จากที่เราได้พูดคุยกันจะเห็นว่าปัญหาของตำบลทุ่งหลวงหลัก ๆ คือปัญหาของความขัดแย้งในเรื่องของการกำหนดพื้นที่ ซึ่งอาจจะไม่ใช่ความขัดแย้งอาจจะเป็นความไม่เข้าใจกัน จากที่ฟังมาพอที่จะสรุปอยู่ได้ 2 เรื่องเรื่องแรกเป็นประเด็นปัญหาพื้นที่หมู่ที่ 1 ของตำบลทุ่งหลวงและของเทศบาลตำบลเวียงซึ่งในอดีตเป็นสภาพตำบลก่อนจะมาเป็น อบต. เมื่อประมาณ 10 ที่ผ่านมายังเป็นสภาพตำบลอยู่ในสมัยก่อนพื้นที่ที่มีปัญหาครอบคลุมระหว่างตลาดนัด โรงพยาบาล โรงเรียน บัณฑิต อบต. แต่ก่อนที่เป็นสภาพตำบลได้มีการเก็บภาษีขึ้น จากนั้นพอมารับเป็นเขต อบต. และ ตำบลเวียงก็รับมาเป็นเทศบาล และปัญหาที่ว่าก็มีการเก็บภาษีเข้าขึ้นขึ้นมากกรณีตลาดนัด โรงพยาบาล บัณฑิต บัณฑิต อบต. และเห็นว่าการตั้งแผนผังขึ้นมาใหม่ ซึ่งในการสร้างแผนผังขึ้นมาใหม่ไม่ใช่เรื่องของคนในอำเภอพร้าวแต่เป็นเรื่องของประเทศ เพราะว่าการจัดตั้งแผนผังแผนที่ตำบล การแยกทำเขตเทศบาล ตำบล จะต้องส่งเรื่องเข้ากระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นที่ชัดเจนแล้วว่าถ้าเราจะมาพูดคุยกันที่ผ่านมาก็ได้มีการประชุมร่วมกันแล้วทั้งสองฝ่าย ถ้าเป็นไปได้ให้นำเอกสารสรุปการประชุมของทั้งสองฝ่ายมาดูกัน เพราะมันมีทางออกของมันอย่างที่ว่าใช่เราจะปรับเปลี่ยนเองได้ต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปรับเปลี่ยน สิ่งที่เป็นข้อเสนออีกส่วนหนึ่งกรณีของพื้นที่บริเวณนี้ น่าจะมีการทำข้อมูลให้ชัดเจน ข้อมูลในการจัดเก็บภาษีตรงไหนขึ้นกับตรงไหนแล้วมาตรวจสอบดูจากทางราชการ ทั้งหมดคือแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้ แต่ต้องทำข้อมูลให้ชัดเจนก่อน พูดกันถึงตำบลทุ่งหลวงมีลำน้ำอยู่ 3 ลำน้ำ มีแม่จัด แม่โก้นแม่สะลวม ในส่วนของน้ำแม่จัดและแม่โก้นไม่ได้ใช้ จะใช้น้ำแม่สะลวมเป็นหลัก กรณีที่ 2 พื้นที่บ้านหม้อหมู่ที่ 5 มีปัญหาอยู่ 2 ปัญหา. ปัญหาจากการใช้น้ำจากหนองน้ำสาธารณะ ซึ่งแต่ก่อนในพื้นที่ของหมู่ 5 ตำบลทุ่งหลวง ต่อมาก็เป็นเขตของนิคมสหกรณ์ พอไปพูดหนองน้ำกลับกลายเป็นพื้นที่

ของตำบลเขื่อนผาก ซึ่งก็มีปัญหาอยู่จากการจับใจความอีกส่วนหนึ่งในเรื่องของป่าช้าซึ่งแต่ก่อนเป็นสุสานเก่าอยู่ในบริเวณโรงเรียนพรวัววิทยาคมในปัจจุบันนี้ ซึ่งในการสร้างป่าช้าในสมัยก่อนมักจะทำกันทางทิศเหนือของร่องน้ำ และจะมีเวียงห่อคือร่องน้ำเก่าอยู่ที่นั่นได้คุยกับเพื่อน้อยบ้นบอกว่ามีการแบ่งเขตระหว่างเขื่อนผากกับทุ่งหลวงจะมีสุสานอยู่บริเวณโรงเรียนพรวัววิทยาคมพอชาวบ้านยกให้โรงเรียนแล้วพื้นที่ก็กลับมาอยู่ในเขตตำบลเขื่อนผาก ซึ่งก็ไม่ทราบว่าเป็นไปได้ได้อย่างไร และได้มีการย้ายสุสานมาอยู่ที่บ้านหม้อแนวทางการแก้ไขที่เสนอมาค่อนข้างดี เพราะที่ผ่านมารวม 20 -30 ปีการพูดคุยกันระหว่างผู้นำยังไม่มี สิ่งที่เราต้องการไม่ใช่แบ่งแยกกันแต่เป็นการพูดคุยกันว่าจะทำอย่างไรบ้าง แนวทางทิศทางเป็นยังไปบ้าง เพราะที่ฟังหลาย ๆ คนพูดมาได้ฟังแค่ในส่วนของตำบลทุ่งหลวงไม่ได้ฟังในส่วนของตำบลเขื่อนผาก ซึ่งน่าจะมาร่วมพูดคุยกันเพื่อจะหาข้อสรุปหรือหาแนวทางร่วมกันไม่ใช่มาพูดคุยกันเพื่อทะเลาะกัน อันที่ 2 น่าจะมีการชี้แจงกำหนดเขตให้ชัดเจนนำผู้ที่เกี่ยวข้องมา นำกรมผังเมือง กรมป่าไม้ เอาที่ว่าการอำเภอมาพูดคุยกัน ทั้งหมดคือข้อสรุปที่พอสรุปได้เท่าที่ได้ฟังมา อย่างว่าปัญหาเหล่านี้มันเป็นปัญหาง่าย ๆ เพียง 2 ข้อเท่านั้นแต่ถ้าคิดดูแล้วมันเป็นปัญหาที่ซับซ้อน กรณีที่คิดอาจเป็นบุคคลภายนอก การเก็บภาษีของเทศบาลที่ซึ่งมาเก็บภาษีของตลาดนัด โรงพยาบาล บิมน้ำมันปดท. ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์แน่นอน ซึ่งก็หมายความว่าถ้าเก็บเงินจากตรงนั้นแล้วเงินเข้าเทศบาลก็มีจำนวนมากขึ้น ถ้าอบค.เก็บเงินก็เข้าที่อบค.เหมือนกันซึ่งมันเป็นสมมุติฐานเกี่ยวกับผลประโยชน์ แต่ลึกๆ แล้วไม่ทราบเพียงแค่มองในสิ่งที่เห็นมาเท่านั้น เรื่องหนองน้ำ เรื่องการแบ่งเขตทั้งหมดก็พาดพิงถึงผลประโยชน์เหมือนกัน แต่ที่ผ่านมามีไม่ได้หยิบยกมาพูดคุยกันในเรื่องของการหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหายอย่างสันติวิธี ที่ผ่านมามีอำเภอเชียงดาวก็มีปัญหาเช่นกันในเรื่องนี้ มันต้องมาพูดคุยกันก่อน เพราะไม่ใช่ปัญหาที่ถึงตายเป็นปัญหาที่พูดคุยกันได้ เพียงแต่ยังไม่ได้มีการนำมาพูดคุยกันเท่านั้น เห็นชัดเจนกันแล้วใน 2-3 เรื่องที่ไม่เหมือนกับตำบลอื่นๆ เพราะตำบลอื่น ๆ ที่ไปจะเป็นเรื่องของน้ำและป่าชุมชนเป็นส่วนใหญ่ปัญหามันมีอยู่ 2 ประการคือ 1. ปัญหาที่มันเป็นปัญหาที่อัดอั้นตันใจมานานแล้วมาพูดคุยกัน 2. ปัญหาเรื่องป่าเรื่องน้ำเป็นปัญหาที่แน่นอนอยู่แล้ว เรื่องของป่าชุมชนเรื่องของการจัดการน้ำแม่จัต ซึ่งถ้าพร้อมแล้วค่อยมาพูดกันอีกทีแต่ถ้าสนใจในเรื่องนี้จะแก้ไขก็อย่างที่ว่าใช้เวลา ปีสองปีไม่มีทางสำเร็จต้องค่อยๆ แก้ไขกันไป

นายจรัญ บุญเรือนยา : ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5

อีกประเด็นปัญหาหนึ่งคือปัญหาการใช้น้ำและป่าไม้ถูกทำลาย จริงอยู่ตำบลทุ่งหลวงไม่มีป่าไม้ แต่เราเป็นผู้ใช้น้ำผู้ที่อยู่ต้นน้ำตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำอยู่เรื่อย ๆ น่าจะแก้ไขปัญหานี้

นายโอฬาร อ่องพระ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

โครงการศึกษาชุมชนศึกษาภาคเหนือ กรณีศึกษาลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่ฮ่องสอนและแม่จัต
F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลทุ่งหลวง - ลุ่มน้ำแม่จัต

แสดงว่าขณะนี้ปัญหาแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น 1. เป็นปัญหาที่คับอกคับใจคือพื้นที่หมู่ที่ 1. และหมู่ที่ 5 ส่วนประเด็นที่ 2 เป็นประเด็นปัญหาทั่วไป เรื่องป่า เรื่องน้ำ เรื่องการเกษตร เรื่องดิน เพราะว่าเคยมาเก็บข้อมูลของตำบลทุ่งหลวงมีกลุ่มที่เรียกว่ากลุ่มเกษตรครบวงจรมีอยู่ประมาณ 10 กว่ารายในเรื่องนี้ถ้ามีเวลาในช่วงบ่ายจะมาพูดคุยกันให้ชัดเจนในการแก้ไข ปัญหา ต้องเริ่มที่มีการพูดคุยกันที่ผ่านมาก็จะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เป็นส่วนรวม ในส่วนของเจ้าหน้าที่โครงการคิดว่าในตอนบ่ายจะไปดูพื้นที่โรงเรียนพร้าววิทยาคม ซึ่งเมื่อวานได้มีโอกาสพบกับสว. ประมาณ 7-8 คน ได้มีการพูดคุยกันถึงเรื่องกฎหมายป่าชุมชนว่าจะเอายังไงกัน ดีเกี่ยวกับกฎหมายป่าชุมชนเพราะมีการกระตุ้นมาเป็นเวลา 10 กว่าปีแล้ว จะขอสรุปในภาคเช้า หนึ่ง ซึ่งมีปัญหาอยู่ 4 กรณี 1. คือกรณีพื้นที่หมู่ที่ 1 2. กรณีหนองน้ำ 3. กรณีสุสาน 4. กรณีปัญหาที่สนใจไม่ว่าจะเป็นเรื่องป่าเรื่องน้ำ จะแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่มเหมือนเดิมให้กลับไปพูดคุยกัน คนละ 1 หัวข้อ ให้กลับไปดูว่าแต่ละกรณีปัญหาสาเหตุมาจากที่ไหน ต้นข้าวจริงอยู่ที่ไหน แล้วสิ่งที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อเราอย่างไรบ้างแล้วถ้าสนใจจะเจาะลึกถึงปัญหาให้นัดวันเวลากัน อีกที แล้วจะได้มาคุยกันอย่างจริงจังอีกที

นายเจริญ นริกิจ อบต.ทุ่งหลวง

สาเหตุของปัญหาคือมีสาเหตุมาจากเขตแนวของแผนผังเมืองประเด็นที่ 2 คือมีผลกระทบต่อเราอย่างไรบ้าง กระทั่งต่อเราในส่วนของประชากรถ้าเราได้พื้นที่ของหมู่ 1 ดิน มาเราก็มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นได้เงินภาษีเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นเราจะต้องช่วยกันอย่างใกล้ชิด บ้านหม้อคือหาข้อมูลให้ชัดเจน ในกรณีหมู่ที่ 1 ขอฝากกับ อบต. ขอให้ไปดูเอกสารการเสีย ภาษีของบิมน้ำมัน ปตท. ว่าเสียภาษีในเขตของตำบลเวียงหรือตำบลทุ่งหลวงถ้าอยู่ในเขตของ ตำบลเวียงเราก็ไม่มีหลักฐาน แต่ถ้าอยู่ในเขตหมู่ที่ 1 ทุ่งหลวงชัดเจนเหมือนเดิมเรามีหลักฐาน ที่ชัดเจน รวมถึงที่ดินที่นาตรงด้านทิศใต้ของบิมน้ำมัน ถ้าได้ก็ขอสำเนาเอกสารมาด้วย ทั้ง โฉนดและใบเสียภาษี ถ้าเสียภาษีที่หมู่ที่ 1 โฉนดต้องอยู่ที่หมู่ที่ 1 ต้องมาคุยย้อนหลัง

ปิดเวทีเวลา 16.00 น.

นายบุญมา บัวแก้ว
ผู้บันทึกการประชุม

รายงาน

เวทีการเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล

วันที่ 1 ธันวาคม 2545

ณ ศาลาร่วมใจ หมู่ที่ 5 ตำบลโหล่งซอด อ. พะว้า จ. เชียงใหม่

เริ่มเปิดเวทีเวลา 09.00 น.

กล่าวเปิดเวที : นายคณัยเทพ ตรรบาล กำนัน ตำบลโหล่งซอด

ขอกราบสวัสดี ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้สูงอายุ แม่บ้าน พี่น้องประชาชนหรือกรรมการหมู่บ้านที่มาร่วมประชุมในวันนี้ ซึ่งเป็นเรื่องของโครงการสิทธิชุมชนศึกษา ซึ่งเราได้ร่วมทำกับทาง อ.เชียงดาว มีการจัดเวทีในส่วนของ อ.พะว้า เรื่องสิทธิชุมชนอาจจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับพี่น้องประชาชนของ อ.พะว้า จุดประสงค์ของโครงการนี้คืออยากจะดึงความคิดของพี่น้องชาวบ้านทุกคน เพื่อจะทำโครงการที่มีปัญหา เพราะว่าปัจจุบันนี้ ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นจะมีปัญหาหลัก ๆ อยู่ 3 เรื่อง

1.เรื่องปัญหาทางการเมืองและการเมืองในขณะนี้ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่วุ่นวาย ทางด้านรัฐมนตรีเอง จากที่เราเห็นทางหนังสือพิมพ์หรือทางโทรทัศน์ จากการเมืองก็มาถึงเรื่องของเศรษฐกิจของประเทศไทยเรา ซึ่งค่อนข้างจะตกต่ำ ในเรื่องของทางปกครองทางด้านคณะรัฐมนตรี มีนโยบายว่าจะมีการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น เราก็ได้ อบต. มา ซึ่งแต่ก่อนนี้ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อยู่ในฝ่ายปกครอง ซึ่งปัจจุบันนี้เราจะต้องประสานงานกับ อบต. เรื่องงบประมาณและการบริหาร อยู่ที่ อบต. สำหรับกำนันและผู้ใหญ่บ้านก็เป็นผู้ประสานหรือช่วยเหลือในด้านการปกครองและส่งเสริมการพัฒนาทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเงินได้ป่วยการทะเลาะวิวาท เรื่องกฎหมายและอีกหลาย ๆ เรื่อง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องมีส่วนในการช่วยเหลือ และในส่วนในเรื่องพิจารณาคดีความหรือไกล่เกลี่ยกรณีการทะเลาะวิวาทภายในหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็จะมีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับทาง อบต. ก็จะเป็นเรื่องของการบริหาร และเรื่องของงบประมาณ ซึ่งแนวโน้มของงบประมาณต่อไปข้างหน้าภาครัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณมาให้เราในลักษณะประมาณ 1 ก่อน และมอบหน้าที่ให้ทาง อบต.เป็นผู้บริหาร แต่เท่าที่ผ่านมาพี่น้องประชาชนไม่มีการรวมกลุ่มหรือไม่ได้เรียนรู้เรื่องงบประมาณ แต่ปัจจุบันอันดับแรกที่เราได้จากภาครัฐคือ กองทุนหมู่บ้าน บ้านละ หนึ่งล้านบาท ซึ่งบางหมู่บ้านก็ล้มเหลว ใช้เงินไม่ถูกต้อง แต่บางหมู่บ้านก็มีความเข้าใจในเรื่องของการทำโครงการก็ประสบผลสำเร็จและถ้าหมู่บ้านไหนประสบความสำเร็จแล้วทางรัฐบาลก็จะจัดสรรงบประมาณให้อีก สำหรับหมู่บ้านที่ล้มเหลวในการทำโครงการนี้คงจะมีการยุติไว้ก่อน ในส่วนตัวก็มีความเป็นห่วงพี่น้องประชาชนของ ต.โหล่งซอด ซึ่งเป็นเมืองเกษตรกรรม ขึ้นชื่อว่าเป็นตำบลอันดับ 1 เรื่องของการเกษตร ไม่

ว่าจะเป็นมันเทศ หรือข้าวโพดซึ่งต่างคนอื่น ๆ อาจจะเป็นการทำการเกษตรชนิดอื่น ๆ เช่น ทาง ค.สันทรายและค.ป่าไผ่ จะเป็นการทำการนาปลูกข้าวหอมมะลิซึ่งมีชื่อเสียงไปถึงตลาดโลก และเมื่อวันที่ 27 ที่ผ่านมานี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ได้มาเปิดงานเกี่ยวกับข้าวและมีการแข่งขันกัน ซึ่งทาง ค.โหล่งขอดยังไม่มีโครงการนี้ สำหรับในอนาคตคงจะได้ประสานงานกับทาง อบต.ทำเรื่องการประกวดมันเทศ หรือว่าข้าวโพด สำหรับจุดประสงค์เรื่องโครงการสิทธิชุมชนที่เราจะมาพูดกันในวันนี้ และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของ พรบ.ป่าชุมชน หรือเรื่องของการทำโครงการและอาจรวมไปถึงการแก้ปัญหาภายในตำบล ซึ่งได้มองเห็นแล้วว่าค.โหล่งขอดก็ยังมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเป็นอยู่ เรื่องสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ที่ดินทำกิน ที่สาธารณะ จะมีแนวโน้มทางแก้ไขปัญหาลักษณะใด ซึ่งทุกวันนี้เรายังปล่อยปะละเลย ส่วนในการควบคุม อบต.มีอำนาจหน้าที่ในการออกข้อบัญญัติของตำบล ก็สามารถออกข้อบัญญัติของตำบลได้ว่าภายใน ค.โหล่งขอด เราจะทำอย่างไรกัน ยกตัวอย่างเช่น การจอดรถหน้าตลาดและการขับซัดใครจะแข่งใครก็ได้ จะขับเร็วหรือช้าอย่างไรก็ได้ ซึ่งตรงนี้ก็ยังมีข้อบัญญัติของตำบลออกมาเหมือนกับข้อบัญญัติเรื่องยาเสพติด ถ้า อบต. ออกข้อบัญญัติภายใน ค.โหล่งขอดก็จะมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ๆ ขึ้นไป ยกตัวอย่างเช่น ตลาดบ้านหลวงตอนเช้าจะมีรถติดมาก ไม่ว่าจะเป็นรถโต รถส่งน้ำแข็งหรือรถของพ่อค้าแม่ค้า เมื่อเรากดเตือนก็จะดีขึ้น แต่เมื่อเราติดธุระ หรือไม่ได้ไปควบคุมดูแล รถก็จะติดเหมือนเดิม ตรงนี้ถ้าเรามีข้อบัญญัติของตำบลคือมีป้ายห้ามจอดก็จะเหมือนกับในเมืองประการที่ 2 คือ การขับเร็วในบริเวณหมู่บ้านทำให้เกิดอุบัติเหตุ รถชนเกิดขึ้นได้ ซึ่งเราก็เป็นห่วงและมองเป็นปัญหา ซึ่งเราคิดว่าจะทำคลื่นถนนภายในหมู่บ้าน ก็ไม่สามารถทำได้ เพราะไม่ใช่ถนนของเอกชน เป็นถนน รพช. และการแก้ปัญหาเท่าที่จะทำได้คือ การทำป้าย ลดความเร็ว ทางเข้าหมู่บ้านหรือเขตชุมชน นี่คือการแก้ปัญหาที่จะได้ไปหารือกับทาง อบต.ว่าจะให้ อบต.ทำป้ายติดในเขตชุมชนเพราะรู้สึกเป็นห่วงถ้าเหตุการณ์ไม่เกิดขึ้นก็ดี แต่ถ้ามันเกิดขึ้นแล้วเราก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ นี่เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องการจราจร ที่นำมาพูดในเรื่องของป่าไผ่หรือที่ดิน

ค.โหล่งขอด ณ ปัจจุบันมีพื้นที่ติดต่อกับเขตป่าประมาณ 7 - 8 หมู่บ้านจะเหลือหมู่บ้านนาเมืองที่ไม่มีเขตติดต่อกับป่าไผ่ เพราะฉะนั้นปัญหาในเรื่องของป่าไผ่จึงเกิดขึ้นมา ก็คงไม่อยากจะให้เหมือนกับข่าวที่ลงในหนังสือพิมพ์ คือพื้นที่ของ ค.โหล่งขอดมีลักษณะเป็นแอ่ง ไม่ใช่พื้นที่ราบทั้งหมดถ้าเกิดน้ำป่าจะทะลักมาจากคอก แล้วก็ไม่สามารถที่จะหนีหรือทำอะไรได้ทัน ซึ่งแต่ก่อนมาก็ไม่เคยมีเหตุการณ์น้ำท่วม ซึ่งมันเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 ซึ่งเราก็ทำอะไรไม่ทัน และงบประมาณสำหรับการเกิดอุทกภัยที่ผ่านมาทางด้าน อบต. ก็มีไม่เพียงพอก็ต้องขอหยิบยืมงบประมาณจากส่วนอื่น ซึ่งตรงนี้เราอยากจะป้องกันก่อนไม่อย่าให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำ ๆ เรายกตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ ที่ในเมืองของ จ.สุโขทัย ถูกน้ำยมทะลักเข้าท่วม ประชาชนชนของไม่ทันทั้งๆ ที่อยู่ในเมืองน้ำก็ยังท่วม เพราะว่าพี่น้องประชาชนไม่ได้สนใจและไม่ได้รับรู้ตัวแต่ในส่วนของ ค.โหล่งขอดก็ยังดี เพราะว่าประสบการณ์เรื่องน้ำท่วมที่ผ่านมา จึงมีความเป็นห่วงในเรื่อง

ของการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งไม่อยากให้เป็นแบบ จ.สุโขทัย เพราะพื้นที่ของเรามีอัตราเสี่ยง ถ้าป่าไม่ถูกทำลาย โคลนที่อยู่บนภูเขา ก็จะไหลถล่มลงมา ที่ จ.แม่ฮ่องสอนที่มีโคลนถล่มลงมา ก่อนหน้านี้ซึ่งจริง ๆ แล้วลำน้ำห้วยจะมีขนาดใหญ่แต่ก็เสียหายไปมาก เพราะว่าไปตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งอุทกธรณีวิทยาทำให้เกิดความเป็นห่วงต่อพี่น้องประชาชน ไม่ว่าจะเป็น สายแม่น้ำขอด น้ำแม่สาย หรือน้ำแม่ปอน หรือแม่น้ำแต่ละสายของเราเป็นแม่น้ำที่หล่อเลี้ยงชาว ต.โหล่งขอดทุกหมู่บ้าน และพยายามอย่างยิ่งที่จะผลักดันให้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำ เพราะว่าในหน้าแล้งของ อบต.โหล่งขอดมีปัญหาอยู่ 2 เรื่องคือ พอถึงฤดูฝนน้ำก็ท่วมไร่นาเสียหายพร้อมทั้งพืชที่เพาะปลูกเอาไว้และสัตว์เลี้ยงก็เสียหายพอถึงฤดูแล้งน้ำแห้งไม่มีน้ำอีก จะเป็นแบบนี้ตลอดปี ตั้งแต่ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 2 ปี และได้พูดคุยกับทางประธานบริหาร อบต. และได้วิเคราะห์ถึงปัญหาจริง ๆ ว่าเป็นเพราะอะไร ซึ่งแต่ก่อนมาไม่เคยเกิดน้ำแห้งแล้ง แต่ปัจจุบันพอเข้าฤดูแล้ง ก็เห็นที่อยู่กลางน้ำก็โผล่ขึ้นมา ซึ่งก็ตกใจเหมือนกัน เพราะว่าแต่ก่อนกับเดี๋ยวนี้ต่างกันมา ทั้งๆ ที่เดี๋ยวนี้น้ำฝายคอนกรีตอย่างดี ถ้าไม่พักน้ำก็ไม่สามารถไหลตลอดไปได้ซึ่งแต่ก่อนเป็นฝายธรรมชาติที่เป็นไม้ดอกฝายหลักก็ยังมีน้ำเหลือใช้เป็นจำนวนมาก เดี๋ยวนี้น้ำฝายคอนกรีตแต่ไม่มีน้ำใช้พอเพียง เกิดน้ำแห้งแล้ง ชาวบ้านก็แย่งน้ำกันอีกหรือมีปัญหาให้หัวหน้าเหมืองฝายต้องมาเคลียร์มาตกลงกัน สาเหตุที่เกิดขึ้นทั้งหมดเพราะเราบุกรุกทำลายป่าไม่สามารถเก็บซิมวันน้ำไว้ได้ ต้นไม้ที่ถูกทำลายไปความชุ่มชื้นก็หมดไป จึงได้ไปดูที่ห้วยตาด เป็นต้นน้ำของแม่ตาล ห้วยตาดเป็นขุนน้ำมีลักษณะคล้ายๆ น้ำตก บริเวณน้ำมีต้นไม้ที่มีน้ำซึมออกมาและมีความชุ่มชื้นรมกมีน้ำไหลออกมารวมกันเป็นลำห้วยเล็ก ๆ หลาย ๆ สายแล้วไหลลงมารวมกันเป็นน้ำ แม่ตาล ก็มีความคิดเห็นว่าถ้าหากต้นน้ำมีความชุ่มชื้นจริง ๆ คงไม่มีปัญหาอะไรน้ำก็คงพอใช้กัน ก็มีความหนักใจเหมือนกันถ้าหากมีอ่างแล้วไม่มีน้ำ อย่างก็จะกลายเป็นอ่างดินไป ซึ่งก่อนนี้เคยทำงานอยู่กรมชลประทานจังหวัดและได้สำรวจในเรื่องของฝาย และอ่างมา บางฝายไม่มีน้ำเลยแล้วนำงบประมาณไปสร้างฝายคอนกรีตไม่สำรวจที่ทำกินในหน้าแล้ว ไม่ทราบว่าฤดูฝนน้ำขึ้นมากแค่ไหนแล้วฤดูแล้วจะเหลืออยู่แค่ไหน เคยไปสำรวจมาหลายที่เช่น อ.เชียงดาว อ.แม่อาย หรือ อ.ฝาง อ่างบางอ่างไม่มีน้ำเลยมีแต่ไม้ยวบขึ้นอยู่กลายอ่าง แล้วก็กันอ่างแตกก็เลยไม่มีน้ำเลยไม่ได้ประโยชน์อะไร เราก็มาวิเคราะห์ปัญหาดูว่าเป็นเพราะอะไรก่อนที่จะสร้างอ่างทำไมไม่คิดดูให้ดีเสียก่อนว่าเป็นอย่างไรสร้างอ่างแล้วไม่มีน้ำคือการนำงบประมาณไปทิ้งสูญเปล่า ก็คือทางส่วนของโยธา หรือชลประทานก็อยากได้ผลงานจึงพยายามผลักดันให้มีอ่างฝายขึ้นแต่สุดท้ายปัญหาจริง ๆ คือเราไม่มีน้ำเก็บพอไม่มีน้ำเก็บก็ลำบาก ตรงนี้ไม่ว่าจะเป็นน้ำแม่จัด อ.พร้าวของเราจะเป็นกรณีของลุ่มน้ำจัด ซึ่งจริง ๆ แล้วเราไม่ได้ผลประโยชน์อะไรมากมายจากเขื่อนแม่จัดคือเรารักษาน้ำให้ผู้อื่น จริง ๆ แล้วผู้ที่ได้ประโยชน์จากเขื่อนแม่จัดคือ อ.เมือง อ.หางดง อ.สันป่าคอง และก็ไหลลงไปเขื่อนแม่วง อ.ดอกสะเกิดเพื่อนำไปใช้ในนิคมอุตสาหกรรม จ.ลำพูน และที่ผ่านมามานานมาก็ได้ไปร่วมผลักดันกัน เพื่อไม่ให้มีการเก็บค่าใช้น้ำหรือการคืนทุนการใช้น้ำที่ทางรัฐบาลมีนโยบายให้มีการคืนทุนการใช้น้ำวิ่งเป็นไปได้อย่างเพราะที่ผ่านมาตั้งแต่สมัยก่อนที่

ผ่านมามีเคยมีการเก็บน้ำ เป็นน้ำจากธรรมชาติแล้วรัฐบาลจะมาเอาผลประโยชน์จากตรงนี้ก็เป็นปัญหาที่เป็นไปไม่ได้และเกิดการประชุมผลักดันต่อต้านกันเพื่อให้พี่น้องประชาชนรักษาป่าและมาผลักดันโครงการช่วยกันเก็บน้ำไว้ใช้ของชุมชนตนเอง หรือตำบลของตนเอง และของแต่ละอำเภอ ก็มีความเป็นห่วงในการเก็บเงินค่าต้นทุนการใช้น้ำอยู่มากและในส่วนของกลุ่มผู้แม่ น้ำวัดก็ได้ผลักดัน เวลาประชุมก็คล้าย ๆ ว่าเป็นมือบ ก็ไปพูดคุยต่อรองกับผู้ที่เกี่ยวข้องคือเราพยายามจะรักษาสีทิวของเราและเก็บผลประโยชน์ตรงนั้นซึ่งพี่น้องเกษตรกรบางท่านก็ไม่ได้มีความเข้าใจและคิดว่าถ้ามีน้ำก็ทำ ถ้าไม่มีน้ำก็ไม่ทำ ทุกวันนี้การทำไร่ ทำนาหากไม่มีน้ำพืชไร่ก็เสียหาย ผลผลิตก็ไม่ได้เต็มที่ แต่พอน้ำท่วมขึ้นมาพืชไร่ก็เสียหายอีก จะเป็นปัญหาอยู่อย่างนี้สำหรับ ค.โหล่งซอด 2 ปีที่ผ่านมาแทบไม่เจอปัญหา และมีตัวอย่างของหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จคือ หมู่บ้านล่องเหียว หมู่ 18 ต.ห้วยสัก อ.เมือง จ.เชียงราย มีประวัติหมู่บ้าน กิจกรรมภายในหมู่บ้านและโครงการเดินภายในหมู่บ้าน หมู่บ้านนี้จะเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่มีประชากรอยู่ประมาณ 1000 กว่าคน แต่สำหรับหมู่บ้านของเรากำลังจะมีโครงการก็คงจะค่อยเป็นค่อยไป เรียนรู้ไปเรื่อย ๆ เพราะ ค.โหล่งซอดตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอ ซึ่งที่จริง ค.โหล่งซอดของเราเสียสิทธิหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของที่ดิน เกษตรกรรม สาธารณะสุข หรือการศึกษาจริง ๆ แล้วอยากให้จุดหลักของ ค. โหล่งซอดมีความเข้มแข็งเรายืนหยัดด้วยตัวเองดีกว่า เพราะเราขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการหรือภาครัฐยาก อย่างเช่นน้ำท่วมปี พ.ศ. 2543 กว่าจะได้ค่าเสียหายต่าง ๆ ก็ปี พ.ศ. 2545 คือช้าและไม่ทันเหตุการณ์เพราะฉะนั้นถ้าเรามีความเชื่อมั่นในศักยภาพของเรา การพัฒนาจะไปได้เร็ว จุดหลักจริง ๆ อย่าให้มีการรวมกลุ่มกันและมีความเข้าใจในปัญหา เมื่อเราได้พบเจ้าหน้าที่โครงการสิทธิชุมชน เราจะได้รู้ปัญหาของเราว่ามีอะไรบ้าง และเราก็ได้เชิญผู้นำชุมชนและผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารของแต่ละหมู่บ้านมาวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันในส่วนตัวเป็นผู้ประสานงานของ ค.โหล่งซอด และได้ไปเรียนรู้กับพี่น้องที่ อ.เชียงดาว เพราะบางโครงการที่นั่นสมบูรณ์และสำเร็จไปแล้วไม่ว่าจะเป็นเรื่องของป่าชุมชนทาง อ.เชียงดาว ทำสำเร็จไปมาแล้วประมาณ 80 % แล้ว ป่าที่นั่นอุดมสมบูรณ์มีการตั้งกฎเกณฑ์ในตำบล ในหมู่บ้านใครตัดไม้อย่างไรสามารถชี้แจงกันได้ คราวที่แล้วที่ป่าไม้เขตรมาอบรมให้พี่น้องประชาชนทุกหมู่บ้านเข้าร่วมอบรมที่อ.ดอยสะเก็ดซึ่งเราก็ได้ไปเรียนรู้กันก่อน การที่เราจะทำโครงการให้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาก็ต้องใช้เวลาศึกษา ถ้าเราจะมาหัดทำที่เดียวคงเป็นไปไม่ได้ เพราะว่าเราไม่เคยทำกันในลักษณะนี้มาก่อน แต่ที่ผ่านมามีปัญหาอยู่แล้วจึงต้องมาช่วยกันแก้ไข เพราะถ้าเราไม่ทำ ปัญหา ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ไม่ใช่จะมีเฉพาะเรื่องป่าอย่างเดียว อาจจะมีเรื่องของที่ดินเข้ามาอีก ซึ่งบางท่านอาจจะรู้ว่าที่ดินตรงนี้เป็นที่อุทยานแห่งชาติหรืออานเป็นที่ดินของเขตป่าสงวน ซึ่งกฎหมาย พรบ.ทุกฉบับได้มีมานานแล้ว เช่น พรบ.อุทยานแห่งชาติมีเมื่อปี พ.ศ.2487 แต่พี่น้องประชาชนก็ยังไปบุกรุกถางป่า ซึ่งก็เป็นที่น่าเห็นใจเพราะ ค.โหล่งซอดไม่มีที่ดินมสทกรรมและประชากรของเราเพิ่มมากขึ้น อย่างเช่นบ้านหลวงปัจจุบันนี้มีจำนวนหลังคาเรือนเกือบ 500 หลังคาเรือน แต่พื้นที่ทำกินยังมีพื้นที่เล็กน้อย

เดียว ก็ต้องมีการลักลอบทางป่าเพื่อที่ทำกินแต่ถ้าถูกจับขึ้นมาก็จะลำบากเพราะว่า พรบ. ได้ครอบคลุมอยู่แล้วสิ่งที่จะต้องแก้ไขและดำเนินการช่วยเหลือได้คืออยากให้พี่น้องชาวบ้านเสนอปัญหาขึ้นมา และจะมีการสรุปปัญหาและอาจจะมีการหาหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อมาช่วยในการแก้ไขปัญหาให้ ตรงนี้คือประเด็นหลักที่เรามาร่วมเวทีกันในวันนี้ จริง ๆ แล้วปัญหาเรื่องของความเป็นอยู่มีหลายหมวดที่ผ่านมาก็มีเรื่องคุณภาพชีวิต เรื่องยาบ้าและเรื่องอื่น ๆ เมื่อวันก่อนมีการยิงกันเสียชีวิตที่ อ.สันทรายได้ยาบ้า 500,000 เม็ด ซึ่งในชุมชนของเราได้มีการประชุมกันและมีการตั้งข้อบังคับอย่างกรณีของ ชาวเขาส่วนมากก็มีแค่ผู้ค้ารายย่อยและคงจะค่อย ๆ หมดไปเพราะทางตำรวจก็ได้เอาจริงในส่วนของผู้จำหน่ายที่ตำรวจ และมาถึงเรื่องของการพัฒนาจิตใจของคน รู้สึกว่าเดี๋ยวนี้คนเราจะมีจิตใจที่แข็งกระด้างและค่อนข้างจะป่าเถื่อนซึ่งก็มีความแตกต่างจากช่วงหนึ่งที่เรได้อยู่เย็นเป็นสุข สาเหตุที่จิตใจของคนเราเปลี่ยนไปเพราะว่าเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนตกงาน ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องของนโยบายรัฐบาล เราจะไปโทษพี่น้องชาวบ้านก็ไม่ได้ เพราะว่านโยบายของรัฐบาลได้มีการเลือกออกมิด้อย่างเช่น ลูกฆ่าพ่อ พ่อฆ่าลูก ที่พ่อฆ่าลูกก็เพราะว่าทนไม่ได้ที่มาวิ่งแกซึ่งลูกคิดยาบ้า ปัญหาสารพัดที่จะเข้ามา เพราะฉะนั้นจุดหลักที่จะให้พี่น้อง ต.โหล่งขอดของเราทั้ง 9 หมู่บ้านเข้มแข็งคือ ผู้นำจะต้องเอาใจใส่ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกับ อบต.จะต้องช่วยกัน เพราะตำบลอื่นคงไม่มาช่วยเหลือเราแน่ ส่วนของอำเภอก็จะขออธิบายให้ฟังว่า ข้าราชการจะต้องมีหน้าที่บริการประชาชน และนายอำเภอซึ่งเป็นผู้นำของอำเภอมีอำนาจสูงสุดแต่จะมามีตำแหน่งเพียงแค่ปีสองปีก็ย้ายไปที่อื่นไม่ว่าจะเป็นทางด้านตำรวจหรือข้าราชการอื่น ๆ ก็จะมาประจำตำแหน่งอยู่ไม่นาน และอีกอย่างนโยบายของรัฐบาลเดี๋ยวนี้ก็คือให้ชุมชนช่วยเหลือชุมชน เพราะว่ารัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 - 25445 เน้นให้พี่น้องประชาชน ราษฎร ต้องช่วยเหลือตนเอง โดยให้ภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนบางเรื่องเช่น เอกสาร เรื่องการติดต่อประสานงาน โครงสร้างที่มีอยู่จริง ๆ จะต้องให้ผู้นำหรือผู้บริหารท้องถิ่น ประชาชนโดยหลัก แต่ถ้าผู้นำดีผู้บริหารดีแต่ชาวบ้านไม่ให้การสนับสนุน ก็ไปไม่รอด เพราะฉะนั้นเราต้องทำความเข้าใจกับผู้นำว่าผู้นำเป็นพระเอกขึ้นมาชาวบ้านก็ช่วยอะไรไม่ได้เพราะฉะนั้นหากมีการประชุมสัมมนา จัดเวทีต่าง ๆ อยากให้พี่น้องชาวบ้านเข้ามาร่วมเพื่อจะได้รู้ถึงปัญหาและพร้อมที่จะช่วยแก้ไขปัญหา จากที่เราคุยกันในวันนี้ พรุ่งนี้เราอาจจะนำไปพูดคุยให้อีกคนฟังได้ มีตัวอย่างของหมู่บ้านหนึ่งเป็นหมู่บ้านที่ชาวบ้านประสบกับโรคความจน คือ ขึ้นหน้าหนังสือพิมพ์ว่ายารักษาโรคความจนเป็นชาวบ้านของตำบลเขาคามซึ่งผู้นำของชุมชนวิเคราะห์ว่าตำบลเขาคาม 6 หมู่บ้านมีจำนวนหลังคาเรือน 1,676 ครึ่งเรือน แต่ว่าวันนี้ตำบลเขาคามมีรายได้ปีละ 59 ล้านบาท แต่มีรายจ่ายปีละ 155 ล้านบาท คือ ข้อยมูลที่สำรวจมาได้ของตำบลเขาคามและถ้าบวกหนี้เงินต้นที่ยืมมาชาวบ้านจะต้องจ่าย 214 ล้านบาท คิดดูว่าจะคิดหนี้ไปอีกกี่ปีไม่รู้และจากการสำรวจจะมีการชี้แจงเรื่องรายรับรายจ่าย ผลสำรวจให้ชาวบ้านตะลึงเลยว่าเกิดปัญหาความจนเป็นหนี้สินรุงรัง เพราะปีหนึ่งตำบลเขาคามซึ่งมีประชากร 8,000 กว่าคนต้องควักเงินซื้อข้าวสาร 6 ล้านบาทต่อปี ซื้อไก่ 5 ล้าน

บาทต่อปี ซื่อไซ 2 ล้านบาทต่อปี อาหารสำเร็จรูป 4 ล้านบาทต่อปี ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริม
บุตรเล่าเรียน 5 ล้านบาท ค่าปุ๋ยยาฆ่าแมลง 49 ล้านบาท หนี้จาก ธกส. และนอกระบบ
อีก 60 ล้านบาท ทั้งหมดคือจำนวนหนี้ของชาวบ้านที่สำรวจมาจริงๆ แล้วชาวบ้านตำบลเขา
ครามไม่มีที่นา ซื่อข้าวมาบริโภคปีละ 6 ล้านบาท ในส่วนของตำบลโหล่งขอตเราไม่ได้ทำข้อ
มูลตรงนี้ก็เลยไม่รู้ว่ตำบลโหล่งขอตจะมีหนี้สินเท่าไรพอเจอปัญหาแบบนี้แล้วก็ได้ระดมกันมา
ประชุมเพื่อระดมความรู้กันมาแก้ไขปัญหาว่ทำอย่างไรที่จะลดรายจ่ายที่มีอยู่ 214 ล้านบาท
ข้อแรกก็คือ งบนำเข้าเคยนำไข่ไก่มากินปีละ 5 ล้านบาท แล้วแก้ปัญหาโดยการเลี้ยงไก่เพื่อ
ลดค่าใช้จ่ายแล้วนอกจากนั้นยังมีการเลี้ยง วัว ควาย เลี้ยงนกกระทา เลี้ยงปลาในกระชัง ใน
ส่วนของเหล่าเปียร์ที่เสียค่าใช้จ่ายไปปีละ 5 ล้านบาท ชาวบ้านหันมาคิดทำไวน์และเหล้าขาว
ไว้กินเอง นี่คือการแก้ไขปัญหามีปัญหาขึ้นมาก็พยายามที่จะแก้ปัญหา การกู้ยืมเงินนอก
ระบบซึ่งก็มีการสูญเสียในเรื่องอัตราดอกเบี้ยสูงมาก ในเรื่องของยาปฏิชีวนะมีการรวบรวมข้อ
มูลและผลิตยาสมุนไพรขึ้นมากเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องของยารักษาโรค ชาวบ้านไม่ได้ทำนา
และต้องไปซื้อข้าวจากที่อื่นมาเพื่อบริโภคเป็นเงินกว่า 6 ล้านบาทต่อปี แต่วิธีการแก้ไขปัญห
ข้อนี้ได้มีการจัดตั้งโรงสีข้าวขึ้น แล้วไปซื้อข้าวเปลือกมาสีเป็นข้าวสารก็ได้ข้าวสารราคาถูกและ
ยังได้ขายข้าวสารและรำข้าวอีกด้วยเพื่อเป็นอาหารสัตว์ สำหรับแลกเปลี่ยนมาทำปุ๋ยชีวภาพ
ทรัพยากรของตำบลเขาครามไม่มี แต่ก็มีความจำเป็นในการบริโภคคือต้องกินต้องใช้ไปซื้อของ
ถูกมาแปรรูปไว้กินไว้ใช้และส่งออกไปบางเป็นส่วนสำรวจเพื่อให้รู้จักตนเองว่ารู้จัก
ทรัพยากรธรรมชาติของตนเองดีหรือยัง ชาวบ้านตำบลเขาครามเลยพร้อมใจกันทำที่เดียวเลย
3 อย่าง คือ 1. ได้ลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่าย 2. ได้สร้างรายได้เพิ่ม 3. มีเม็ดเงินออกมา
ปัจจุบันนี้ชาวบ้านตำบลเขาครามมีความหวังแล้วเพราะว่างานอาชีพที่สร้างขึ้นมีหลักฐานที่มั่นคง
และได้มีการส่งบุตรหลานเรียนจบในระดับสูงซึ่งต่อมาก็จะได้มาทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนของ
ตำบลเขาคราม ซึ่งปัญหาเราก็จะต้องค่อยๆเรียนรู้กันไป ตำบลเขาครามประสบผลสำเร็จเพราะ
อะไร เพราะมีการรวมกลุ่มกันอย่างจริงจัง และในส่วนของตำบลโหล่งขอตก็ยังไม่มีความเข้าใจ
ในระบบว่าจะมีการแก้ไขปัญหายังไร และเรายังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน และเราก็อยากให้มีการ
จัดอบรมมาให้ข้อมูลและเรื่องของการแก้ไขปัญหของตำบลโหล่งขอตเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไข
ปัญหาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาตำบลโหล่งขอต ตรงนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ที่
จะมาพูดคุยกันในวันนี้ และทางด้านเจ้าหน้าที่ประสานงานลุ่มน้ำแม่งัดเข้ามาให้ความรู้เรื่องการ
พัฒนา การแก้ไขปัญหารวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาของตำบลโหล่งขอต ซึ่งก็พยายามจะผลั
ดันไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณต่างๆเพื่อพัฒนา สิ่งที่เราไม่เคยได้รู้เราก็ต้องรู้เพราะว่าปัจจุบัน
นี้เป็นโลกของโลกาภิวัตน์ เป็นโลกของคอมพิวเตอร์ ซึ่งนายกรัฐมนตรีของเราเป็น นายกษ
ยุค ไอ่ ที่ ยุคคอมพิวเตอร์ ซึ่งก็ไม่น่าอีกหน่อยทุกหมู่บ้านทุกหลังคาเรือนอาจจะมีคอมพิวเตอร์
เราจะต้องตามกระแส ไมอย่างนั้นแล้วการพัฒนาก็จะล่าช้าเพราะว่าเป็นนโยบายและโครงสร้าง
ของรัฐบาล

อาจารย์บุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่จิด

ขอแนะนำตัวก่อน ชื่อบุญมา บัวแก้ว จะขอแนะนำโครงการให้ทราบก่อนว่าที่เรามาวันนี้เป็นโครงการอะไร ตามจดหมายข่าวที่แจกไปก็มีการแนะนำโครงการอยู่ด้วย หลายๆเวทีที่ผ่านมาก็มีหลายๆท่านได้เข้าร่วมด้วย ช่วงนี้ลงระดับเวทีตำบลที่มาประมาณ 3 - 4 เวที ส่วนมากจะเป็นเวทีระดับอำเภอ ลงมากจะเป็นการเชื่อมโยงกับอำเภอต่างๆที่อำเภอเชียงดาว โครงการที่เรามาร่วมกันวันนี้ คือ โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือตอนบนกรณีลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบน และน้ำแม่จิด ซึ่งแม่จิดคืออำเภอพร้าว แม่ปิงตอนบนคืออำเภอเชียงดาว แม่แตงตอนบนคืออำเภอเวียงแหง 3 อำเภอที่ร่วมโครงการนี้ โครงการนี้คือการวิจัย งานวิจัยส่วนมากนักวิชาการจากส่วนกลางจะมาเก็บข้อมูลแล้วกลับไป แต่การวิจัยครั้งนี้จะให้พี่น้องชาวบ้านมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยน มีการพูดคุยซักถาม เสนอความคิดเห็น และโครงการของเรา มีการเชื่อมโยงกับหลายๆอย่างไม่ว่าจะเป็นจารีตประเพณีแบบเก่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เราก็จะร้อยพันกันขึ้นมา เราจะช่วยกันไม่ว่าคนรุ่นใหม่รุ่นเก่า ในการจัดเวทีครั้งนี้ได้ฝากทางผู้ประสานงานตำบลไว้ว่าให้เชิญกลุ่มสตรี เยาวชน แม่บ้าน ผู้สูงอายุ และผู้ปกครองท้องที่เข้าร่วมด้วย เพราะจะได้เรียนรู้ไปด้วยกัน โครงการสิทธิชุมชนศึกษาตั้งอยู่บนฐานทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ หรือป่า จะมีเรื่องของ สิทธิ ทรัพยากรดิน น้ำ ป่า และชุมชนท้องถิ่น ทั้ง 3 สิ่งนี้จะเกี่ยวคู่กัน ทรัพยากรคือ ดิน น้ำ ป่า ที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเกษตรก็ไม่พ้นสามสิ่งนี้ เพราะถ้าไม่มีป่าก็ไม่มีน้ำ ถ้าไม่มีน้ำดินก็ไม่ดี เราจะประกอบอาชีพอะไรก็ตามก็ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพยากรที่เราใช้ร่วมกัน สิทธิมีอยู่ 2 อย่าง คือ สิทธิดั้งเดิมหรือสิทธิชุมชน สิทธิหน้าหูของเราที่เราได้ใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ที่เราไปหาเห็ดหาหน่อไม้ในป่า คือ สิทธิดั้งเดิมที่เรามีอยู่ แต่ก่อนนี้เข้าไปตัดไม้ตัดฟันก็ไม่มีใครจับแต่ปัจจุบันนี้ทางกรมป่าไม้ได้ดำเนินการจับแล้ว ส่วนอีกข้อหนึ่งคือสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย เช่น มาตราที่ 46 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าไปจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หลายๆอย่างหรือว่านโยบายของรัฐบาลที่เข้ามามีผลกระทบต่อเรา เช่น การประกาศเขตป่าอุทยานทับที่ของชาวบ้าน หลายๆคนทราบดี เช่น ป่าเมี่ยง แม่สาย ชาวบ้านได้อยู่กันมานานแล้ว แล้วก็ได้มีการประกาศเขตอุทยานทับที่ชาวบ้านก็ไม่สามารถขอเอกสารสิทธิได้ แต่เรื่องของไฟฟ้าที่จะเข้าหมู่บ้านก็ต้องใช้เวลานาน ชาวบ้านก็ลำบาก เรื่องของถนนหนทางก็ลำบาก พอถึงวันนี้ทางก้านันซึ่งเป็นผู้ประสานงานระดับตำบลเข้าร่วมด้วย ในอำเภอพร้าวมีก้านันเข้าร่วมโครงการสิทธิชุมชนนี้ประมาณ 3 - 4 คน ถ้าไม่มีผู้ประสานงานไม่มี ไม่มีพี่น้องชาวบ้านให้ความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ โครงการสิทธิก็ไม่สามารถดำเนินการได้ โครงการสิทธิ เราเรียนรู้ผ่านฐานทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ การเกษตร องค์กรชุมชน หลังจากที่เราได้จัดเวทีมาหลายตำบล ปรากฏว่าชุมชนให้ความสนใจทางด้านการเกษตร และองค์กรชุมชน น้อยส่วนมากเขาสนใจเรื่องป่าชุมชน เพราะชุมชนถือว่า ถ้ามีป่า น้ำก็อุดมสมบูรณ์ ดินที่ทำการเพาะ

ปลูกก็จะดี การทำป่าชุมชนสามารถเข้าไปทำในเขตป่าอนุรักษ์หรืออุทยานได้ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะแยกพื้นที่ป่ามาจากอุทยาน เพียงแต่ชาวบ้านช่วยกันดูแลรักษา ใช้ประโยชน์ร่วมกัน นี่ก็คือสิทธิชุมชนของชาวบ้าน ที่เคยใช้ประโยชน์จากป่ามาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย แต่จู่ๆ วันดี คืนดี ป่าไม้มาประกาศเขตป่าทับที่ทำกิน ทำให้ไร่นาของชาวบ้าน ชาวบ้านจะเข้าไปหาอาหาร ยาสมุนไพร หาฟืน หาหน่อไม้ หาเห็ด ก็ทำไม่ได้ เป็นการริดรอนสิทธิของชาวบ้าน

นายเจริญ ก้นทะอุดม : ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1

แผนที่คร่าวๆของตำบลโหล่งขอดจากถนนสายสันทราย - พร้าว มาดูกันทางพื้นที่ของ ป่าตำบลโหล่งขอดมีลำห้วยไคร้ไหลลงมาสู่แม่น้ำขอดี จะมีลำน้ำแม่คำละและห้วยชาดของหมู่ 5 จะมีห้วยแดงเอนไหลลงมา ห้วยป่าห้าทั้งหมดไหลลงสู่แม่น้ำขอดีเช่นเดียวกัน ห้วยส้มอยู่ที่ หมู่ 8 ห้วยมะปุย เขตหมู่ 1 มีห้วยฝ้าย ห้วยมันแกว ห้วยโป่งปอน และในส่วนของหมู่ 9 ก็จะมีห้วยแม่สายไหลลงสู่แม่น้ำขอดี หมู่ 4 จะมีห้วยทะ ห้วยแม่บอน จะเจอวัดอยู่หลายวัด เช่น วัดป่าแดง วัดป่าห้า วัดนาเม็ง หมู่ 3 วัดพระธาตุม่วงเนิ้ง ในส่วนของฝ่ายจะมีฝ่ายทุ่งต้นลาน ฝ่ายห้วยแม่ปุย มีอยู่ 2 ลูก ฝ่ายม่วงเนิ้ง

นายทองอินทร์ ทิพย์มงคล กรรมการหมู่บ้าน

จากถนนสายเชียงใหม่ - พร้าว จะพูดถึงเรื่องของป่าก่อน ด้านทิศตะวันตกจะมีป่าห้วยปุย ป่าห้วยทองคำ ทางทิศตะวันออกจะมีป่าสันกลาง ป่าแม่สาย ป่าเมียง ป่าแม่สายนาเลา เรื่องของสถานที่หมู่บ้าน หมู่ 6 บ้านหลวง ป่าห้า นาเม็ง ป่าแดง ทุ่งแดง แม่สาย แม่บอน ป่าเมียง และช่างคำ ในส่วนของเรื่องฝ่าย มีฝ่ายโป่งนก ฝ่ายแม่บอน 3 แม่บอน 2 และฝ่ายแม่บอน 1 ฝ่ายม่วงเนิ้ง ฝ่ายทุ่งต้นลาน เรื่องพื้นที่ทำกินมีที่นาและไร่สวน ในแผนที่จะแสดงเขตพื้นที่รวมและคอยหลวง สำหรับคอยหลวงนั้นจะตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของตำบลโหล่งขอด นางบัวผัน คำศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3

จากถนนสายเชียงใหม่ - พร้าว มาถึงตำบลโหล่งขอด จะเจอบิ่อมตำรวจ ชาวเมืองจะเป็นทางเข้าบ้านหลวงสามารถใช้เส้นทางนี้เข้าบ้านหลวงเข้าไปป่าห้าและทุ่งแดงได้ ที่บ้านหลวงจะมีฝ่ายชื่อ ฝ่ายทุ่งมะปุย ฝ่ายแม่ขอดี และฝ่ายหลวง ต่อมาที่บ้านป่าห้าจะมีฝ่ายม่วงเนิ้ง และฝ่ายทุ่งต้นลาน ที่ป่าห้านี้จะมีถนนเข้าบ้านแม่สายป่าเมียง จากบ้านช่างคำเข้ามาที่บ้านนาเม็ง บ้านป่าแดง เข้าไปบ้านแม่บอน และแม่สายนาเลา ย้อนออกมาที่หมู่บ้านทุ่งแดงซึ่งก็มีปัญหาเรื่องป่าอยู่ซึ่งทางกำนันรู้ดี ส่วนของบ้านหลวงเป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ป่ามากและมีความชุ่มชื้นก็อยากขอให้บ้านหลวงรักษาป่าไว้ให้ดีเพื่อเป็นป่าต้นน้ำของตำบลโหล่งขอดต่อไป

นายคำปัน ปันธิ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5

ดูแผนที่ของแต่ละกลุ่มก็จะมีลักษณะคล้ายๆกันหมด จากแผนที่จะมีลูกศรชี้บอกทิศอยู่ ไม่ว่าจะเป็นทิศใต้ ทิศเหนือ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตก จากแผนที่จะขอแนะนำแม่น้ำแม่ขอดีก่อนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของตำบลโหล่งขอด ซึ่งน้ำแม่ขอดีมีฝ่ายอยู่ 11 ลูก ฝ่ายผาบน

ฝ่ายผาลาด ฝ่ายโป่งผา ฝ่ายต้นไช ฝ่ายทุ่งห้าเพชร ฝ่ายทุ่งมะปุย ฝ่ายแม่ขอดนอก ฝ่ายแม่ขอดใน ฝ่ายบ้านหลวง ฝ่ายม่วงเนิ้ง และฝ่ายต้นลาน ซึ่งน้ำแม่ขอดเป็นแม่น้ำสายใหญ่ที่สำคัญที่สุดของตำบลโหล่งขอด แต่ละหมู่บ้าน เช่น บ้านแม่บอนมีจำนวนฝ่ายประมาณ 5 ฝ่าย บ้านทุ่งแดงประมาณ 4 ฝ่าย อยากจะเรียนให้กับทางเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาของตำบลโหล่งขอด คือปัญหาในการดูแลรักษาป่าคือว่าแต่ละหมู่บ้านจะมีถนนเชื่อมโยงถึงกันหมดยกเว้นบ้านแม่สาหร่ายนาเลา เพราะบ้านแม่สาหร่ายนาเลาถ้าใครจะเข้าป่าต้องผ่านพื้นที่หมู่บ้านเสียก่อน ส่วนหมู่บ้านอื่นๆมีทางผ่านหลายทางเพราะฉะนั้นการดูแลรักษาจึงเป็นเรื่องยาก ในส่วนของต้นน้ำแม่ขอดนั้นได้อยู่ในพื้นที่เขตหมู่บ้านแม่สาหร่าย แต่ว่าชาวบ้านแม่สาหร่ายไม่ได้ใช้ประโยชน์เลยเพราะมีแม่น้ำอีกสายที่ได้ใช้ แต่คนที่เข้าไปทำลายป่าไม่ได้อยู่ในเขตของตำบลโหล่งขอดหรือจังหวัดเชียงใหม่ แต่เป็นคนในพื้นที่ในอำเภอเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย ซึ่งจากบ้านแม่สาหร่ายนาเลาไปอีก 20 กว่ากิโลเมตร ที่เป็นพื้นที่ที่เราจะต้องดูแลซึ่งเป็นการยาก เพราะฉะนั้นจุดนี้เป็นปัญหาที่สำคัญถ้าเราสามารถแก้ไขได้ในอนาคต ซึ่งน้ำแม่ขอดอาจไม่แห้ง

อาจารย์บุญมา

ดูจากแผนที่มีความคล้ายใกล้เคียงกัน ดูจากแผนที่แล้วรวบรวมแล้วตำบลโหล่งขอดมีจำนวนฝ่าย 20 กว่าลูก มีแม่น้ำที่สำคัญคือน้ำแม่ขอด น้ำแม่บอน และน้ำแม่ปุย ลักษณะภูมิประเทศเป็นแอ่ง มีภูเขาล้อมรอบและพื้นที่ของป่าอยู่บนภูเขาทั้งหมด นอกจากนั้นก็จะเป็นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน จากที่เคยพูดคุยกับกำนันเรื่องที่มีคนมาลักลอบตัดไม้หอมที่ตำบลแม่ปิง ได้คุยให้ฟังเมื่อครั้งที่จัดเวทีที่ตำบลแม่ปิง มีคนของพื้นที่อำเภอเชียงดาวมาลักลอบตัดไม้หอมซึ่งมีขนาดใหญ่มาก พอทราบข่าวก็หายไปแล้วเพราะได้มีการขนย้ายไปหมดแล้ว ในตำบลโหล่งขอดสมมติว่าด้านที่ติดกับ จ.เชียงราย อีกต่อไปเราจะต้องดูแลรักษาโดยการทำเป็นป่าชุมชน แล้วจะมีการเข้าไปดูแลรักษา และมีการออกตรวจตราพื้นที่ป่าด้วยอาจจะร่วมกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ร่วมกันพร้อมกับชาวบ้านด้วย ถ้าทำเป็นป่าชุมชนเราต้องร่วมกันทำแผนกับทำแนวกันไฟด้วย สำหรับหมู่บ้านที่ไม่มีป่าแล้วเข้าร่วมทำชุมชนด้วยก็ต้องส่งคนเข้าไปร่วมหากไม่ไปอาจจะสนับสนุนด้านปัจจัย อาจจะเป็นส่วนของค่ากับข้าว และคนที่ไม่มีอาจมีความจำเป็นต้องพกอาวุธบ้างเพื่อใช้ป้องกันตนเอง เราอาจจะให้หมู่บ้านที่อยู่ติดพื้นที่ป่าเป็นหมู่บ้านหลักในการดูแลรักษา เช่น บ้านแม่สาหร่าย แต่ถ้ามีการตรวจป่าก็ต้องไปร่วมกัน และถ้าเราจัดทำป่าชุมชนก็ต้องมีการตกลงร่วมกันก่อน ในหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านต้องมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นมาเน้นผู้ที่มีใจรักและสมัครใจมา สำหรับผู้ที่ไม่มีความใส่ใจหรือมีงานค่อนข้างมากไม่ควรที่จะแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการเพราะการดำเนินการจะขาดช่วงได้ ในการพูดคุยและตั้งคณะกรรมการเรื่องของป่าชุมชนน่าจะดำเนินการได้แล้ว เพราะไม่ต้องใช้งบประมาณใดๆเลย อาจจะทำในวันที่มีการประชุมภายในหมู่บ้าน ซึ่งสามารถนำเรื่องนี้เข้าไปพูดคุยได้ว่า ขณะนี้เรามีความพร้อมหรือยังที่จะร่วมกันดูแลรักษาป่า ไม่ใช่ปล่อยให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ทำงานเพียงผู้เดียว เพราะป่าเราได้หายไปทุกวัน คนคนเดียวจะดูแลป่าไม้ทั้งหมดเป็นไปไม่ได้ ต้องอาศัย

พ่อแม่พี่น้องชาวบ้านทุกคนเข้าไปดูแลรักษา สรรวจแนวเขต ใครแอบลักลอบตัดไม้ไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่ป่าไม้เพียงผู้เดียวชาวบ้านเราก็สามารถจับได้ แต่การเข้าไปทำแบบนั้นต้องมีการระวังตัวบ้าง เกิดเป็นอะไรขึ้นมาครอบครัวยิ่งลำบากเหมือนกัน แต่ถ้าเราไปกันหลาย ๆ คนโอกาสที่จะเป็นอันตรายมีน้อย ถ้าเราไปเพื่อส่วนรวมทุกคนก็ต้องช่วยกันและเราจะต้องรวมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การรวมตัวกันทั้งตำบลทำกันในรูปของตำบลยิ่งดี แต่การดูแลอาจจะแบ่ง ๆ กันไป เช่น หมู่บ้านนี้ดูแลป่าฟากนี้ ส่วนอีกหมู่บ้านก็ดูแลป่าอีกฟากหนึ่ง แต่เวลามีการตรวจป่าก็ต้องมีการส่งคนมาร่วมกันทุกหมู่บ้าน และในภาคบ่ายเราจะมาพูดคุยกันถึงเรื่องงบประมาณ หลาย ๆ คนอาจยังไม่เห็นแนวทาง แต่อย่าลืมว่าทาง อบต. ของเรามีงบประมาณอยู่ส่วนหนึ่ง คือ งบประมาณของพระราชเสาวนีย์ เรื่องการจัดการทรัพยากร ในการจัดเวทีที่ตำบลป่าไผ่มีประธานบริหาร อบต. คือ นายแหลม สมน้อย ได้เข้ามาร่วมด้วย ตำบลป่าไผ่มีงบประมาณอยู่แล้ว 20,000 บาท สามารถดำเนินการได้เลยเพราะมีงบแล้ว และปีต่อไปจะมีการเพิ่มงบประมาณให้อีกเพราะทางชาวบ้านตำบลป่าไผ่มีความสนใจเพราะพื้นที่ตำบลป่าไผ่มีเขตต้นน้ำอยู่ ทั้งต้นน้ำแม่จัดและต้นน้ำแม่โก้น น้ำแม่จัดที่อยู่ในเขตของอำเภอฟัวส่วนมากคนในอำเภอฟัวได้ใช้ประโยชน์น้อย ส่วนมากที่ใช้ประโยชน์คือคนในอำเภอแม่แตง และอำเภอสันทราย และอีกลำน้ำหนึ่งคือลำน้ำแม่แตงที่อำเภอเวียงแหง ผู้ที่ได้ใช้ประโยชน์คือคนในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอหางดง ในส่วนของอำเภอฟัวเรา เราจะต้องมีการดูแลกันแล้วควรที่จะตื่นตัวกันได้แล้ว จะรอให้ทางเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายเดียวไม่ได้ ต่อไปเราก็จะมีการดูแลกันเองมีการตั้งกฎ กติการ่วมกัน ที่อำเภอเชียงดาวก็มีกลุ่มของผู้ค้าไม้ทั้งหลายเป็นกรรมการป่าชุมชนร่วมกัน จากอาชีพค้าไม้ก็เปลี่ยนเป็นอาชีพอื่นรองรับแทน จริงอยู่ในการเปลี่ยนแปลงอาชีพใหม่ ๆ อาจมีความลำบากอยู่บ้าง ปกติการทำป่าชุมชนผู้ที่เข้าไปลักลอบทำการตัดไม้ต่าง ๆ จะเริ่มที่ไม่ค่อยมีรายได้ต้องมีอาชีพอื่น ๆ เข้ามาเสริม ในการทำป่าชุมชนจะมีหลาย ๆ อย่างตามมา ซึ่งตอนนี้เรายังอาจมองไม่เห็น แต่ถ้าเราทำกันไปจะมีระบบอยู่ต่อเนื่องไป และโครงการสิทธิที่เข้ามาร่วมก็มีงบประมาณไม่มากนัก จะมาหวังพึ่งทางโครงการอย่างเดียวไม่ได้ แต่สามารถเข้ามาจัดเวทีเสริมให้ได้ มีค่าอาหารให้ และอาจจะมีค่ายานพาหนะมาให้บ้าง การมาร่วมเวทีก็ไม่เสียเวลาได้ทั้งความรู้และประโยชน์กลับไป ในส่วนของการทำป่าชุมชนใช้ว่าปักปายอย่างเดียว ยังมีอีกหลายขั้นตอนนี้ อย่างเช่น กฎหมาย พรบ. ป่าชุมชนที่กำลังจะออกมาคือถ้าหากเราดำเนินการทำก่อนก็จะสามารถทำเป็นป่าชุมชนของเราได้ แต่ถ้าทำหลังคงไม่ได้ถ้ากฎหมายป่าไม้หรือกฎหมายที่ดินออกมา ต่อไปเราจะมีปัญหาและจะเกิดผลกระทบตามมา ก็อยากให้เราร่วมมือกันจัดตั้งกันเสียก่อน และทางด้านคุณนิคม พุทธา หัวหน้าโครงการวิจัยลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบนได้พูดคุยกับทางคณะรัฐมนตรี ทางด้านนายกฯ ได้บอกว่าอยากได้อำเภอเชียงดาวเป็นศูนย์การศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรซึ่งทางอำเภอฟัวและอำเภอเวียงแหงก็ได้มีส่วนร่วมด้วย ซึ่งหมายถึงว่าอีกหน่อยอาจมีงบประมาณบางส่วนแบ่งมาให้และขอฝากไว้อีกเรื่องหนึ่ง คือ จะมีการจัด workshop ด้วย ในส่วนของอำเภอเชียงดาวจะเชิญรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับ

ทรัพยากรมาร่วมด้วย และจะเชิญตัวแทนจากอำเภอพร้าวเข้าร่วมด้วยประมาณ 10 กว่าคน ตัวแทนจะต้องไปพูดด้วยในเรื่องของอำเภอพร้าว เช่น ปัญหาของอำเภอพร้าวมีอะไรบ้าง ซึ่งอาจจะแยกออกไปเป็นกลุ่ม เช่น ปัญหาที่ดิน ปัญหาป่าไม้ ปัญหาเรื่องน้ำ และปัญหาเรื่องการเกษตร เราจะรวบรวมและนำเสนอพูดคุยกันว่าปัญหาของเรามีอะไรบ้าง ในเรื่องของป่าชุมชนก็เช่นเดียวกันเราก็จะลงมือปฏิบัติกัน หลังจากร่วมเวทีเสร็จแล้วกลับไปขอให้ผู้นำเรื่องไปพูดคุยประชาสัมพันธ์ต่อด้วย เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อเราในรูปของตำบลและหมู่บ้าน การกระจายงานอาจทำให้ผลงานดีขึ้น เวลาไปประชุมก็ควรที่จะจดบันทึกด้วยเพราะคนเรามีความจำจำกัด ข้อมูลทั้งหมดที่พูดคุยกับชาวบ้านพร้อมทั้งแผนที่จะเก็บกลับไปเพื่อดูรายละเอียด อีกหน่อยพี่น้องจะได้เห็นงานวิจัยขึ้นนี้ว่าตำบลโหล่งขอดที่จัดเวทีไปมีอะไรบ้าง การเขียนแผนที่ก็มีประโยชน์ต่อพี่น้องชาวบ้านด้วย คือ ความรู้ของคนเราจะต่างกัน เพราะมีประสบการณ์ต่างกันก่อนหน้านี้ได้พูดคุยกับบางท่านอยากทราบว่าคนตำบลโหล่งขอดเดิมย้ายมาจากที่ไหนหรือที่เรียกกันว่าชาติพันธุ์ แต่ก่อนเรามาจากไหน อาจจะตามได้จากผู้เฒ่าผู้แก่ ถ้าเราทราบแล้วเราทำบันทึกไว้และต่อไปภายหลังกุลหลานตำบลโหล่งขอดก็จะได้ทราบกันต่อไปเป็นทอดๆ ซึ่งอาจจะรวมไปถึงประเพณีของเรามีอะไรบ้าง เพราะภูมิปัญญางานบางอย่างเราอาจจะลืมไป เพราะหลายอย่างได้เปลี่ยนไปตามกาลเวลา และไม่ควรลืมประเพณีเก่าที่สืบทอดกันมา ในส่วนของทรัพยากรการที่มีคนเพิ่มขึ้นมาก็ย่อมมีความต้องการใช้เพิ่มขึ้นแต่จะใช้อย่างไรให้ใช้ได้ยาวนาน และยังยืนเพื่อลูกเพื่อหลานวันข้างหน้าเราจำวิธีไหนกัน ซึ่งเราจะมาพูดคุยกันในช่วงบ่ายสมมติว่าเราจะกันในเรื่องของป่าชุมชนเมื่อเราได้คณะกรรมการได้ตัวแทนมาแล้ว เราจะมาร่วมกันทำแผน เช่น ตำบลโหล่งขอดจะทำป่าจะเองประมาณที่ไหนมาทำป่าจะ จะแบ่งเขตกันตรงไหน คำอาหารคำน้ำมันรถ เป็นต้น และต่อไปเราจะได้ทำกันบางส่วนทางโครงการสิทธิจะช่วยได้ไหม บางอย่างชาวบ้านทำเองได้ไหมเราจะทำกันในรูปนี้ และถ้าเราได้เป็นเจ้าของก็จะเกิดความรักและความหวงแหนขึ้นมาเองโดยอัตโนมัติเช่นเดียวกับป่าถ้าเราเป็นเจ้าของแล้วเราก็จะดูแลรักษาได้ดี ถ้าไม่ใช่ของเราเราก็คงไม่สนใจอะไรอะไรก็ตามที่เรามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของจะดีขึ้นเช่นเดียวกับโครงการสิทธิชุมชนศึกษาหรืองานวิจัยขึ้นนี้ ในการจัดเวทีต่างๆเกี่ยวข้องกับเราหมด ในส่วนของโครงการสิทธิชุมชนที่มีข้อมูลมาให้พี่น้องชาวบ้านดูไม่ใช่ว่ากันไปมั่วๆ เงินงบประมาณที่ใช้ในโครงการนี้มาจากสำนักนายกฯ อาจารย์เสน่ห์ จันทर्वนิช เป็นหัวหน้าโครงการใหญ่ระดับประเทศ และโครงการวิจัยนี้ทำกันอยู่ 3 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ ซึ่งทางภาคใต้ทำเกี่ยวกับประมงพื้นบ้าน และทะเลสาบสงขลา ภาคอีสานทำในเรื่องแร่โปแตชซึ่งอยู่ลึกไม่เหมือนกับถ่านหิน ที่เวียงแหง ซึ่งแร่โปแตชอยู่ลึกลงไป ในพื้นดิน ตั้งแต่ 20 - 50 เมตรขึ้นไป เวลาขุดต้องใช้เครื่องเข้าไปขุดใต้ดิน และจะไม่มีคามผิดทางกฎหมาย ถ้าหาก ทางรัฐบาลให้สิทธิท่านคือนายทุน หากมีการขุดของสถานที่ ก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ที่มีการขุดแร่เมืองได้ก็ไม่สามารถไปร้องเรียนขอความช่วยเหลือได้ ซึ่งในการทำอะไรบางอย่าง เป็นการvironสิทธิของชาวบ้าน โดยที่กฎหมายต่างๆ ที่ออกมาส่วนมากคนที่มีความรู้เช่น คือ

เตอร์ หรือนักกฎหมาย ทั้งหลายจะเป็นผู้ออก แลไม่ได้มาตามชาวบ้าน ก่อน ซึ่งหลายๆท่านนั่งทำงานกันอยู่ในห้องแอร์แล้วนำแผนที่มาทางใช้ดินสอปากกาต่างๆ ชีตเส้นสังเกตดูแผนที่ไม่ว่าจะเป็นแผนที่ของกรมที่ดินก็ตามป่าไม้มากันแบ่งเขต ก็ไม่ได้บอกให้ใครทราบ เอา GPS มาจับแล้วขีดเส้นเรียบร้อยหมด ทั้งที่แท้จริงแล้วพื้นที่แปลงนั้นเราอยู่ท่ามาหากินกันมาเป็นเวลากว่า 100 ปีแล้ว บางพื้นที่อาจจะ 50 ปี 20 ปีก็มี แต่ถ้าเป็นที่ที่เราทำการแผ้วถางใหม่ จะไม่ได้ซึ่งนั้นก็คือการบุกรุกจริงๆ ต่อไปการรักษาป่าเราก็เช่นเดียวกับอย่างเช่นป่าชุมชน ที่ดินที่ชาวบ้านเป็นเจ้าของก็ไม่สมควร ที่จะนำมาทำเพราะจะทำให้เกิดการทะเลาะกัน ต่อไปเมื่อมันเป็นความจำเป็นของคนเราและหมู่บ้านเราที่เรามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของเราจะดูแลรักษาได้ดี

ชาวบ้านพูดฝากไว้กับทางกำนัน ค. โหล่งโหลด บ้านนาเมืองถ้าไม่มีฝนตกไม่มีน้ำใช้เลยขอฝากไว้กับทางกำนันเพราะอยู่ทางต้นน้ำช่วยดูแลให้หน่อย เพราะมีชาวภูเขาคัดไม้บริเวณต้นน้ำเหมือนกับกรณีของ ค. ป่าคุ่มจะมีลักษณะเดียวกับป่าไม้ที่ ค. ป่าคุ่ม ประมาณ 10,000 ไร่ ที่ถูกทำลายเป็นแหล่งต้นน้ำ ทั้งหมด คือชาวเขาที่เข้ามาอยู่ใหม่ ก็มากันไม่มากแต่พอนานเข้าก็ได้พาญาติพี่น้องจากที่อื่นเข้ามาอยู่ ซึ่งทางประธานเหมืองฝ่ายของกลุ่มผู้ใช้น้ำของ ค. ป่าคุ่ม รู้ดี เพราะว่าเคยได้เข้าไปสำรวจแล้วว่ามีการขยายพื้นที่ของชาวเขาทุกปี บุกรุกไปเรื่อยๆ จนถึงป่าต้นน้ำ และปัจจุบันนี้น้ำก็เริ่มแห้ง เช่นเดียวกันกับน้ำแม่ของคซึ่งก็จะเริ่มแห้งลงแต่ถ้าเราเข้าไปดูแลรักษาต้นน้ำก็จะดีขึ้น และเป็นธรรมชาติผู้ที่อยู่ต้นน้ำจะได้เปรียบผู้อื่นซึ่งต่อไปเราควรจะต้องแบ่งปันการใช้น้ำกันให้ถูกต้อง ช่วยเหลือดูแลกันในช่วงเดือนมีนาคม หรือเดือนเมษายน น้ำจะแห้งเพราะเราใช้น้ำกันมากเหมือนโครงการวิจัยที่แม่คำช้างมีรีสอร์ทเข้าไปตั้ง เขตของแม่คำช้างคือตั้งแต่คอยปุยลงมา ซึ่งธรรมชาติที่นั่นงดงามและบรรยากาศดี คนที่มีเงินก็อยากที่จะเข้าไปอยู่กัน เพราะมีป่าที่สวยงามน้ำใส แล้วรีสอร์ทที่เข้าไปตั้งอยู่สูบน้ำจากแม่น้ำไปใช้คนที่อยู่ปลายน้ำก็ไม่รู้ก็โทษชาวเขาที่บนคอยซึ่งทำสวนกล้วยสั ผอมีการพบปะพูดคุยตกลงกันชาวเขาก็บอกว่าตนทำเพียงไร่กว่าปี ใช้น้ำก็ไม่มาก ก็เลยตกลงกัน ตั้งคณะกรรมการขึ้นแล้วเดินตามน้ำตั้งแต่ปลายน้ำถึงต้นน้ำปรากฏว่าเจอรีสอร์ทใช้ท่อพีวีซีขนาดใหญ่ คู่น้ำไปใช้ในกิจการ ก็เลยทราบกันว่าปัญหาจริงๆ มาจากรีสอร์ทซึ่งตอนนี้ก็ตกลงกันได้แล้วว่าชาวบ้านต้องใช้น้ำในการเพาะปลูก ทางด้านรีสอร์ทต้องลดการใช้น้ำลงและได้งบประมาณบางส่วนมาจากรีสอร์ทก็นำมาบำรุงที่สาธารณะและอื่นๆซึ่งตอนปลายเราจะต้องพูดคุยกันต่อไปที่ได้ฝากความหวังไว้ในเรื่องของน้ำแม่ชอดซึ่งจะมีอยู่ 2 ประเด็น คือเรื่องไม้หอม ซึ่งมีนายทุนได้ลักลอบเข้าไปตัดหอม ซึ่งข้อมูลนี้ได้ทำการสืบมานานแล้วและที่จริงแล้วข้อมูลนี้มีมานานแล้วก็ได้โทษใครจริงๆ แล้วก็ไม่อยากพูดมากในเรื่องของไม้หอมเพราะมีหลายส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกัน ซึ่งคนที่นายทุนเข้าไปที่บ้านสายป่าเมียง คือชาวบ้านนาเมืองและชาวบ้านแม่บอน ข้อมูลนี้ทางผู้นำใน ค. โหล่งชอดทราบกันหมดแล้วแต่ไม่อยากทำอะไรกับที่น้องชาวโหล่งชอดเราซึ่งข้อมูลที่มีบางครั้งคาดเคลื่อนหรือว่าเราทำอะไรไม่ได้เพราะว่ามีส่วนเล็ดลอดออกไป ซึ่งก็มีหลายส่วนที่เกี่ยวข้องในส่วนเรื่องของต้นน้ำแม่ชอด แต่ก่อนนี้เคยได้ขึ้นไปสำรวจต้นน้ำที่ห้วยปางกลางและทราบดีว่ามีนายทุนเข้าไปตัดไม้ และ

เรากำลังมีการตัดสินใจเข้าไป ที่ไหนมีความห่วงโถง ความเจริญมากก็ยังมีปัญหา ซึ่งเราก็ได้พยายามพูดคุยกันตลอดมาช้านานว่าจะมีการแก้ไขปัญหายังไร ทางฝั่งตะวันออกปัญหาก็ค่อยๆหมดไปส่วนที่เลยแม่น้ำจะไปซึ่งมีการลักลอบตัดไม้สัก ซึ่งก็ไม่ได้ทำเฉยไม่สนใจกันจริงๆ แล้วเคยได้เข้าไปนอนในป่าเพื่อชมดูการลักลอบตัดไม้หอมเป็นเวลา 3 คืน ไม่ได้อาบน้ำกัน ส่วนอาหารมีอะไรก็กินกันไปอย่างนั้นก็ลำบากมากเหลือเกิน และต้นน้ำแม่ขอดจริงๆ คืออยู่ที่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง ทางด้านทิศตะวันตกที่ติดต่อกับแม่แดงที่โรงไม้หินมีพี่น้องชาวบ้านทางซอแล อ. แม่แดงได้มาลักลอบตัดไม้ ซึ่งกว่าเสนอโครงการไปที่โครงการสิทธิชุมชนศึกษา ที่ อ. เชียงดาว ก็ได้งบประมาณมานิดหน่อยก็นำมาดูแลเรื่องการจับป่า และตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจัดสรรเป็นค่ายานพาหนะค่าอาหารเวลาได้มาร่วมงานการจัดการป่าด้วยกัน ซึ่งตรงนี้ก็ลำบากพอสมควร มีการไปนอนในป่ากันเวลากลางคืนเพื่อดูแลรักษาป่าของเรา อนาคตของ ต. ไหล่ขอด ที่เรามาร่วมเวทีกันในวันนี้เราจะเอาข้อมูลที่ได้มาจัดการในรูปแบบของตำบล จะตั้งทุกหมู่บ้านในตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการป่า และถ้ามีเหตุการณ์ เช่นมีการลักลอบตัดไม้ เราก็จะเข้าไปจัดการกันในส่วนของบ้านหลวงเอง ก็มีปัญหาเช่นเดียวกันซึ่งขณะนี้ก็ได้มีการผลักดันในการสร้างอ่างแม่คำละซึ่งเป็นอ่างขนาดใหญ่ใช้งบประมาณ 100 กว่าล้านบาทเพื่อใช้เก็บน้ำให้ชาวบ้าน ต. ไหล่ขอด ทั้งหมด บริเวณหน้าฝาย มีแต่โคลนและทรายเต็มหน้าฝายทำให้เราเก็บน้ำได้น้อยลงซึ่งน้ำก็แห้งด้วยก็เป็นปัญหาที่เราจะต้องแก้ไขต่อไป ขณะนี้เหตุการณ์มันเกิดขึ้นมาในช่วงฤดูแล้งไม่มีน้ำแน่นอน ทางบ้านป่าห้วยเคยได้นำน้ำที่บ้านหลวงซึ่งก็บอกว่าไข้นำไปได้เต็มที่เลย แต่ก็ไม่มีน้ำให้ไปเพราะน้ำไหลน้อยมาก เราจะต้องช่วยกันเร่งแก้ไขและจุดหลักของปัญหาเราต้องช่วยกันดูแลรักษาป่าไม้อันถ้าเราไม่ช่วยกันดูแลอนาคตจะแห้งแล้งมากกว่านี้

จากที่ฟังกันมาในภาคเช้า รู้สึกว่าจะมีปัญหามากเหมือนกัน ซึ่งก็น่าสนใจ แต่บางอย่างก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ และในตอนบ่ายเราจะได้มีการหาแนวทางเรื่องของการจัดการทรัพยากร ก็มีอยู่ 2 หัวข้อ ข้อแรกคือเราจะทำกันอย่างไรหมายถึงเราจะทำอะไรกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ ดิน น้ำ ป่า เรื่องชลประทาน เช่นถ้าเราจะทำเรื่องป่าเราจะทำอะไรกันแล้วจะทำกันเมื่อไร หรือจะเริ่มดำเนินการกันเมื่อไหร่ หลังจากเสร็จแล้วเราจะมีการนำเสนอกัน มีใครไม่เข้าใจตรงไหนถามได้ ตอนนี้ไม่มีโครงการเดินสำรวจโดนดได้เริ่มกันเมื่อวันที่ 2 แล้ว คือวันนี้ซึ่งตอนนี้ไม่ทราบว่าจะทำกันอยู่ตรงไหน วันก่อนที่เข้าไปแม่บึงทราบว่าจะเริ่มดำเนินการกันในวันที่ 2 ไม่ทราบว่าจะเริ่มพื้นที่ไหนก่อน เราจะต้องเข้าไปติดต่อดูและต้องเข้าไปติดตามด้วย เพราะสำนักงานนี้ได้อยู่ที่กรมที่ดิน

ในเรื่องของที่ดินที่ผ่านมาทางกรมที่ดินได้บอกว่ามีงบประมาณจากส่วนกลางและจะมีเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมาเพื่อจะมาสำรวจเพื่อที่จะออกโฉนดให้พี่น้องชาวบ้าน เรื่องที่ 1 คือเรื่องการจับจองตามที่หวนาต่างๆ เรื่องที่ 2 คือ เรื่องของการออกโฉนดที่ดิน คือถ้าใครมี สก 1 นส 3 นส 3 ก อยากได้เป็นโฉนด ซึ่งก็ได้รวมรายชื่อส่งไปยังกรมที่ดิน และได้ตอบรับมาว่าตอนนี้ไม่มีงบประมาณอีกแล้วบอกกลับไปว่าต่อไปถ้าทางกรมที่ดินพูดอะไรแล้วก็จะทำกันอย่างเป็น

จริงเป็นจัง เพราะถ้าทำอย่างนี้ทำให้เสียเวลา ซึ่งเดี๋ยวนี้เราต้องชดเชยเรื่องไว้ก่อน ถ้ามีคำสั่งที่แน่นอนเราจะได้ออกไปอีกที ซึ่งเดี๋ยวนี้ทางกรมฯ อยากให้เสนอเป็นรายบุคคล ให้ยื่นคำร้องเอง ในกรณีของการจองหรือชาวบ้านที่มีใบจองใช้ว่าจะสามารถมีเอกสารสิทธิได้เลยทั้งนี้ทั้งนั้นต้องมี การสำรวจเสียก่อนว่าเป็นเขตของป่าสงวน หรือที่สาธารณะหรือไม่ถ้าเป็นที่ป่าสงวนหรือที่ สาธารณะก็ไม่สามารถออกเอกสารได้ และสำหรับผู้ที่มีใบจองเอกสารไว้แล้วถ้าหากทางกรมแจ้งมาก็ จะแจ้งให้ทราบโดยทั่วกันจะไม่ได้ขึ้นอยู่กับทางกรมที่ดินเพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางด้านนี้ ถ้า หากมีการประกาศแล้ว 30 วัน ทางที่ดินจะนำหนังสือมาให้ เพื่อทำใบรับรอง ต่อไปเราจะแบ่ง กลุ่มกันเพื่อที่จะระบุว่าเราจะจัดการกับทรัพยากรอย่างไร และมีแนวทางแก้ไขพร้อมทั้งจะลงมือ ปฏิบัติกันเมื่อใด

แนวทางการแก้ไขปัญหาของกลุ่มที่ 1 และปัญหาของกลุ่มที่ 1 คือ ปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน คือมีเอกสารสิทธิ พื้นที่ทำกินของชาวบ้านอยู่ในเขตป่าอุทยานก้อยากจะให้พื้นที่ทำกินออกจาก เขตป่า

ส่วนปัญหาที่ 2 ซึ่งมีการบุกรุกทำลายป่าซึ่งมีทั้งนายทุนและชาวบ้านซึ่งส่วนมากไม่ใช่ ชาวเขาแต่เป็นคนในพื้นที่ราบ ซึ่งก็อยากขอให้เราร่วมมือช่วยเหลือกันแก้ไข ในกรณีของน้ำที่ใช้ ในการเกษตร ซึ่งในเวลาฤดูฝนก็จะท่วม พอฤดูแล้งไม่มีน้ำใช้อย่างเก็บน้ำของเราก็มีบ้างแต่ก็ไม่ เพียงพอ ส่วนเรื่องของการส่งน้ำที่มีอยู่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ กรณีเรื่องป่าไม้ซึ่งแน่นอน ป่าไม้ถูกทำลายไม่มีพื้นที่ป่าชุมชนซึ่งเรากำลังจะเริ่มทำกัน ก็อยากให้ช่วยกันดูแลและจัด การสำหรับที่มีคนมาตัดไม้ ก็มาตัดเพียงอย่างเดียวไม่ได้ปลูกทดแทน อยากให้มีเขตป่าชุมชนใน ตำบลโหล่งขอด

นายเจริญ กันทะอุดม : ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1

จะขอชี้แจงตามที่ได้อธิบายมาเรื่องดินขอให้ทางเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องยกเลิกเขตป่าจำแนก และเขตป่าสงวนและกันพื้นที่ป่าออกจากพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน ข้อที่ 2 ขอให้ออกเอกสารสิทธิ ให้ชาวบ้าน และนี่ก็คือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เราได้ใช้ประโยชน์มาตั้งแต่รุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย

เรื่องน้ำ น้ำที่ใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบเข้ามา ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาเช่นการสร้างฝายน้ำล้นให้ทุกหมู่บ้าน และทำคาน้ำดื่มซึ่งทำให้ มีการซึมของน้ำในการทำฝายน้ำล้นเพื่อให้ฝายลูกอื่นที่อยู่ปลายน้ำก็เก็บน้ำ เพื่อใช้ ประโยชน์ส่วนรวมเรื่องป่าควรอย่างยิ่งที่จะอนุรักษ์ และดูแลรักษาช่วยกันจัดตั้งคณะกรรมการ รักษาป่าให้ทั่วถึง ควรจะเริ่มกันตั้งแต่เดือนเมกราคม - เดือนเมษายน พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป

นางบัวผัน คำศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3

มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่ดิน คือ ไม่มีเอกสารสิทธิ แนวทางการแก้ไขก็อยากจะขอให้มีการออก เอกสารสิทธิให้กับชาวบ้าน ปัญหาที่ 2 มาจากนายทุน คือ ทางนายทุนมาขอออกโฉนดที่ดินได้ ง่าย แต่พอชาวบ้านเข้าไปขอทำบ้างรู้สึกว่ามีขั้นตอนการดำเนินงานที่ซับซ้อนและยากต้องใช้

เวลานานมาก ปัญหาเรื่องน้ำก็คือน้ำใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอ อย่างที่ได้พูดกันมาแล้วมีการแย่งน้ำกัน แนวทางการแก้ไข คือ ควรที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำเพราะถ้าเรามีอ่างเก็บน้ำก็จะดีขึ้น ปากมีปัญหาระเบียงป่าที่ถูกทำลายการแก้ไขก็อยากให้มีการทำป่าชุมชน และให้เรามีการตั้งกฎระเบียบในการใช้ป่าร่วมกัน ก็มีตัวอย่างให้ดู เช่น เมื่อครั้งที่ไปอบรมที่อำเภอคลองสะแกเค็ด ซึ่งได้ไปดูพื้นที่ป่าที่นั่นปรากฏว่าพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์มาก และชาวบ้านที่นั่นก็ร่วมกันดูแลรักษากันอย่างดี และในการดำเนินการคิดว่าเราจะเริ่มลงมือทำกันตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นต้นไป

นายคำปัน ปันธิ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5

ปัญหานี้คือเรามาคิดกันเองและตอบกันเอง ในส่วนของปัญหาที่ดินที่เราต้องยอมรับคือที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ และเขตป่าอุทยานทับที่ทำกินของชาวบ้านก็อยากให้ทางเจ้าหน้าที่อุทยานกันพื้นที่ป่าออกจากพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน ปัญหาเรื่องน้ำเมื่อถึงฤดูแล้งน้ำจะแห้งพอถึงฤดูฝนน้ำก็ท่วมสาเหตุก็มาจากป่าไม้ถูกทำลาย แนวทางการแก้ไขคืออยากให้ทางกรมชลประทานออกสำรวจพื้นที่อ่างเก็บน้ำ ขอให้ทางภาครัฐดำเนินการแก้ไขสำหรับการทำลายป่าก็มีวิธีการแก้ไข คือ การจัดตั้งป่าชุมชนและช่วยกันปลูกป่าซึ่งก็คงจะเหมือนกัน ในการดำเนินงานก็เริ่มกันมาตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2545 - 30 กันยายน 2546

อาจารย์บุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานกลุ่มน้ำแม่วัด

ดูจาก 4 กลุ่มที่ผ่านมาแล้วก็มีความแตกต่างกันไม่มากนัก และปัญหาที่เราเจออยู่คือปัญหาที่เราเจอกันทุกวันอยู่แล้ว ซึ่งที่เรานำมาพูดคุยกันเราก็ได้มีการรวมตัวกันอยู่แล้ว คำบาลโหล่งขอเดสในปัจจุบันนี้มีคณะกรรมการป่าหมดแล้ว และในการมาร่วมเวทีวันนี้สำหรับผู้มาร่วมก็อยากให้เป็นผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมฟังต่อ เช่น อบต. ที่ติดประชุมกันในวันนี้ คืออย่างเช่นผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองท้องที่และ อบต. ก็เป็นเหมือนแขนเหมือนขา ซึ่งจะต้องมีการประสานความร่วมมือกัน ไม่ใช่มีการแบ่งแยกแบ่งฝ่ายกันควรจะสามัคคีกันร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ และดูจากแนวทางการแก้ไขที่ได้พูดกันไว้ซึ่งมีความสัมพันธ์กันไปหมด คือถ้าปามีน้ำก็มี ในเรื่องของน้ำท่วมปัญหาหลักก็คือไม่มีที่ดูดซับน้ำพอน้ำมาก็ไหลลงแม่น้ำทั้งหมด ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าไม่มีอะไรมาหยุดหน้าดินเลย เวลาที่ฝนตกลงมาก็ไหลมาเลยเราไม่รู้ว่ามีปัญหาเล็กๆ จริ่งๆ คือ ป่าของเราซึ่งไม่ค่อยมีแหล่งต้นน้ำต้องช่วยกันดูแล เพราะตอนนี้เรามีคณะกรรมการแล้วดูแลจะง่ายกว่าคำบาลอื่นๆ ด้วยซ้ำเพราะบางคำบาลยังไม่ได้ตั้งคณะกรรมการเลย และหมู่บ้านไหนที่ยังไม่ได้ตั้งคณะกรรมการและอยู่ไกลป่าไม่ได้เข้าร่วมก็ควรที่จะเข้าร่วมด้วย เวลาที่ส่งตัวแทนไปก็ควรที่จะกลับมาพูดคุยกันในหมู่บ้านถ้าพร้อมกันแล้วก็บอกผ่านมายังผู้ประสานงานตำบล ซึ่งเราจะมาจัดเวทีกันอีกรอบหนึ่ง ซึ่งเราจะเอาคนจากที่อื่นเข้ามาร่วมด้วยไม่ว่าจะเป็นจากอำเภอเชียงดาวบ้าง ซึ่งได้ทำป่าชุมชนและประสบความสำเร็จแล้วและจะนำผู้ที่มีความรู้และวิทยากรจากที่อื่นมาพูดคุย และโครงการนี้มีหน้าที่เพียงมาจัดกระบวนการในการจัดให้มีการพูดคุยกันและให้พี่น้องชาวบ้านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เราเดือดร้อนกันหากไม่มีการรวมตัวกันเข้า

ไปหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางหน่วยงานก็ไม่สามารถทราบปัญหาได้ เรามีปัญหาเราต้องนำเสนอ ศึกษาว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหายังไงบ้าง ซึ่งหลายคนก็หลายความคิด ประสบการณ์ของคนเราไม่เหมือนกัน การศึกษา การเรียนรู้ไม่เหมือนกัน และปัญหาหรือแนวทางแก้ไขที่เสนอมาต่อไปเราต้องลงมือแก้ไขกันแล้วเริ่มลงมือกันได้แล้ว และที่ได้ไปทำโครงการต่อเป็นเวลา 3 ปี คือ ปีแรกจะหมดประมาณเดือนมกราคม และจะเน้นหนักลงมือปฏิบัติในปีที่ 2 และจะมีการเน้นในการจัดเวทีย่อยจะเข้าไปในระดับหมู่บ้าน หากหมู่บ้านไหนต้องการให้เรามีส่วนร่วมและยังไม่เข้าใจเราก็จะไปจัดเวทีให้ซึ่งจะเริ่มลงมือปฏิบัติกันแล้ว ในการทำประชุมชนทางตำบลที่ได้ไปจัดเวทีมาก็บอกว่าจะมีความพร้อมที่จะเริ่มในเดือนธันวาคมนี้ แต่หลายๆที่ดูแล้วชาวบ้านยังไม่มีความพร้อม เมื่อเราพร้อมกันแล้วจะมีการทำแผน ทำโครงการเสนอว่าเราจะทำอะไรบ้าง จะเริ่มเมื่อไหร่ จะหางบประมาณจากไหนมาบ้าง

นายคณัยเทพ ดวงบาล

ในเรื่องของเอกสารสิทธิ์ซึ่งไม่ใช่นโยบายของรัฐบาล และทางท่านนายกฯ ก็ได้พูดแล้วว่าเอกสารสิทธิ์ คือ ทุกวันนี้มีนายทุนมาซื้อที่ดินไว้และไม่ได้ทำผลประโยชน์ ตรงนี้จะมีกฎหมายเกี่ยวกับทางที่ดินออกมาเรื่องเอกสารสิทธิ์ เราก็คงจะเห็นกันว่าชาวบ้านเราเองไปถางป่าและขายให้นายทุน ซึ่งมีทั้งในชุมชนเราและจากที่อื่น การบุกรุกเขตป่าสงวนหรือเขตอุทยานบ้างซึ่งก็คือปัญหาและปัญหาจะเกิดขึ้นตลอด ถ้าเราไม่มีการระบุปัญหาหรือว่าหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งก็เป็นเรื่องสำคัญพอเราถางป่าแล้ว ป่าไม้เมื่อถูกทำลายพองหน้าแล้งมาก็ไม่มีน้ำพอฤดูฝนน้ำก็ท่วมปัญหาจะพัวพันตลอด

อาจารย์บุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่จัด

ก็ขอขอบคุณที่มาร่วมเวทีกันในวันนี้ หลายๆท่านก็ได้ให้ความรู้และมีการแลกเปลี่ยนกันได้ดี เมื่อเป็นปัญหาแล้วเราไม่แก้ไขก็จะเป็นปัญหาต่อไปเรื่อยๆ แต่ถ้ารู้สาเหตุเป็นอย่างไรเราก็สามารถเริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ ไม่ควรที่จะปล่อยไว้เพราะมันเป็นปัญหาที่กระทบต่อเราระยะยาวถึงลูกถึงหลาน และเมื่อเป็นปัญหาของเราก็ต้องดำเนินการเองไม่ควรปล่อยให้ผู้อื่นจัดการ

ปิดเวทีเวลา 16.00 น.

นายบุญมา บัวแก้ว
ผู้บันทึกการประชุม

รายงาน

เวทีการเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล

วันที่ 3 ธันวาคม 2545

ณ ห้องประชุมอำเภอพร้าว ต. เวียง อ. พร้าว จังหวัดเชียงใหม่

เริ่มเปิดเวทีเวลา 09.00 น.

อาจารย์มังกร ชัยชนะดารา

สวัสดิ์ทุกท่านที่เสียสละเวลามาในวันนี้รู้สึกว่าจะมีสตรีและเยาวชนเป็นหลักไม่แน่ใจว่า ปัญหาที่เราปรึกษาหารือร่วมกันจะออกมาแนวไหน เพราะปัญหาจะอยู่ที่คนคนที่มาจะเป็นสตรี และเยาวชนส่วนมากปัญหาคงจะเป็นปัญหาของสตรีและเยาวชนส่วนมากปัญหาคงจะเป็นปัญหาของสตรีและเยาวชนมากหน่อย ที่เราจัดเวทีวันนี้เป็นเวทีโครงการสิทธิชุมชนศึกษา ตามเอกสารที่แจกไปคือจดหมายข่าวเครือข่ายลุ่มน้ำ ในฉบับแรกมีการพูดถึงโครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือถ้าอ่านดูแล้วจะเข้าใจโครงการของเราชัดเจนขึ้น ที่เราตั้งชื่อโครงการสิทธิชุมชนศึกษาเพราะว่าต้องการจะให้ชุมชนหรือคนในท้องถิ่นได้เรียนรู้เรื่องสิทธิของเราโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสิทธิหน้าหมู่บ้านว่าชุมชนมีสิทธิอะไร มีปัญหาและจะร่วมกันแก้ไขอย่างไร โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือแสดงว่าจะมีอยู่ที่ภาคอื่นด้วย ในรายละเอียดในเอกสารก็จะเห็นว่า เขามีการศึกษาเรื่องนี้ทั้งภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคอีสาน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเราคือ กรณีลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบนและแม่จิด แสดงว่ามุ่งถึง 3 แม่น้ำเป็นหลัก ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบนคือพื้นที่ของอำเภอเชียงดาว มีทั้งหมด 7 ตำบล แต่มุ่งเฉพาะ 6 ตำบลที่มีลำน้ำแม่ปิงไหลผ่านเป็นหลักก็ได้แก่ ตำบลแม่ทะ ตำบลเชียงดาว ตำบลปิงโค้ง ตำบลเมืองงาย ตำบลทุ่งช้าง พวง และตำบลเมืองนะ ซึ่งมีแม่น้ำปิงตอนบนเป็นสายหลักที่ชาวบ้านได้ใช้ร่วมกันและมีตำบลเมืองคอง ของอำเภอเชียงดาวอีกตำบลหนึ่งแต่ไม่ได้ใช้ลำน้ำแม่ปิงแต่ใช้ลำน้ำแม่แตงตอนบน และมีอีกส่วนหนึ่งที่บอกว่าลุ่มน้ำแม่แตงตอนบนก็มีอยู่ 3 ตำบลด้วยกัน คือ ตำบลเมืองแหง ตำบลแสนไห ตำบลเบียงหลวง ถ้ามองในลักษณะของลุ่มน้ำก็คลุ่มไปถึงตำบลเมืองคองของอำเภอเชียงดาวเข้าไปด้วยก็จะรวมเป็น 4 ตำบล มาถึงลุ่มน้ำแม่จิดหมายถึง พื้นที่ของอำเภอพร้าว 11 ตำบลด้วยกัน ซึ่งใช้ลำน้ำแม่จิดเป็นสายหลักและมีลำน้ำสาขาอื่นๆออกไป ที่เรามองในแง่ของลุ่มน้ำเพราะคนที่อยู่ในลุ่มน้ำเดียวกันก็มักจะมีการติดต่อ ประเพณี ชีวิต ความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน เวลามีปัญหาต่างๆก็มักจะเป็นปัญหาลักษณะเดียวกัน ในโครงการนี้เราจะมุ่งเน้นในแง่ที่ว่าคนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีปัญหาอะไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า เป็นหลัก แล้วเมื่อเรามีปัญหาเราจะร่วมกันแก้ไขปัญหายังไง ถามว่าปัญหาของเราให้คนอื่นแก้จะได้ไหม ส่วนใหญ่ก็สำเร็จ

บ้างไม่สำเร็จบ้าง เพราะตามหลักจริง ๆ ชุมชนเผชิญปัญหาแล้วเราเข้าใจปัญหา และเป็นตัวหลักในการแก้ปัญหา โอกาสในการแก้ปัญหาที่จะสำเร็จง่ายกว่าการที่จะปล่อยให้คนอื่นเป็นผู้แก้ อย่างน้อยที่สุดในการแก้ปัญหาของเรา ดังนั้นโครงการสิทธิชุมชนศึกษาก็มุ่งเน้นในแง่ที่ว่าเราเองในฐานะของคนชุมชนท้องถิ่นหรือคนท้องถิ่นของเราแก้ปัญหาใหม่ ปัญหาของเราอยู่ที่ไหน เป็นอย่างไร และเราเองเต็มใจที่จะแก้ปัญหาหรือเปล่า ถ้าเราเต็มใจหรือพร้อมที่จะแก้ปัญหา โอกาสแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ เวลาจะแก้ไขปัญหาก็ต้องมาคิดว่า 1.เรามีปัญหาอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเราและปัญหานั้นมีใครบ้างที่ได้รับผลกระทบ และคนที่ได้รับผลกระทบอยากแก้ไขปัญหหรือไม่ ในหลักการใหญ่จะต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อศึกษาปัญหา ค้นหาวิธีที่จะแก้ไขปัญหานี้เป็นตัวหลัก และที่เรามาจัดเวทีในวันนี้ก็เพื่อจะดำเนินการไปตามขั้นตอนและเราจะมาคุยกันว่าเราจะดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างไรในการแก้ปัญหา ส่วนเจ้าหน้าที่โครงการสิทธิชุมชนศึกษาก็จะมาสสนับสนุนในการแก้ปัญหาของพี่น้องในตำบลเรียงว่าอยากจะแก้ปัญหาคืออะไร อย่างไร แล้วเราจะสนับสนุนอย่างไรได้บ้าง การสนับสนุนเบื้องต้นเนื่องจากเป็นโครงการวิจัยเราก็จะเน้นไปในเรื่องที่ว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้คนที่มาร่วมกันแก้ปัญหาได้เข้าใจปัญหาที่แท้จริง มีข้อมูลเพียงพอที่จะตัดสินใจแก้ไขปัญหาลงในหลักๆ ของโครงการสิทธิจะเข้าใจได้ง่ายดูจากหัวเรื่องก็จะมีเรื่องชุมชนท้องถิ่น เรื่องสิทธิ และมีเรื่องของการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า เราจะเห็นว่าคนในท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับเรื่องหลักก็คือ เรื่องดิน เรื่องน้ำ เรื่องป่า ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในชุมชน เราจะทำอย่างไรถึงจะดูแลรักษาให้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นประโยชน์ของคนหมู่มากหรือที่ทางเหนือเขาเรียกกันว่าหน้าหมู่บ้านจะจัดการอย่างไร อะไรต่างๆ เราจะต้องเข้าไปปกป้องหาทางให้สามารถใช้ประโยชน์ให้ได้ยาวนาน และชุมชนท้องถิ่นถ้ารู้ถึงสิทธิของตนเองได้เรียนรู้เรื่องสิทธิโอกาสที่จะเข้าถึงทรัพยากร การดูแลรักษาทรัพยากรต่างๆ มันก็จะเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเพราะฉะนั้นในโครงการนี้เราจึงเน้นให้ชุมชนท้องถิ่นได้เรียนรู้ถึงเรื่องสิทธิชุมชน กับอีกอันหนึ่งที่เราอยากจะเน้นมากคือสิทธิของชุมชน สิทธิที่จะดูแลรักษาทรัพยากรร่วมกันเพราะว่าต่อไปข้างหน้าทรัพยากรเหล่านี้ถ้าไม่ช่วยกันดูแลรักษาแล้วก็จะไม่สามารถอยู่อย่างยั่งยืนต่อไปได้ ถ้าไม่สามารถยั่งยืนต่อไปข้างหน้าได้ก็จะส่งผลกระทบต่อตัวเรากระทบต่อลูกหลานของเราในอนาคต กล่าวโดยสรุปคือ ชุมชนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาของชุมชนได้โดยพึ่งตนเองเป็นหลักนี่คือแนวทางต่อไปข้างหน้า การพึ่งพาตนเองก็หมายถึงเราเองมีการรวมตัวรวมกลุ่มกันมีการเรียนรู้ปัญหาอย่างแท้จริง รู้ความต้องการของเราว่าเราต้องการอะไรให้เขาแก้ไขไปในทิศทางไหน และการพึ่งพาตนเอง การที่จะรู้ปัญหาของตนเองต้องมีการไปแสวงหาความรู้ แสวงหาข้อมูล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันถึงจะทำให้เราแก้ปัญหาที่แท้จริงของเราได้ สิ่งเหล่านี้เราจะต้องเรียนรู้ร่วมกันในระยะยาว จุดประสงค์หลักๆ ก็คือ แบบนี้เวทีวันนี้เราเชิญคนของตำบลเรียงมาลองปรึกษาหารือ พูดคุยกันดูว่าเรารู้จักชุมชนของเรามากน้อยแค่ไหน ชุมชนในที่นี้ก็มองในแง่ของตำบลเรียงรวมทั้งหมด และมองในแง่ของหมู่บ้านที่เราอาศัยอยู่หรือเกี่ยวข้องว่าเรารู้จักแค่ไหน เพียงใด เบื้องต้นก็รู้จัก

ง่าย ๆ ไปก่อนว่าตำบลของเรามีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด มีแม่น้ำสายหลักอะไรไหลผ่าน จากนั้นเราก็ลงลึกต่อไปว่าเรามีปัญหาเกิดขึ้นที่จุดไหนบ้าง ปัญหาเหล่านี้มีใครเกี่ยวข้องบ้าง มีใครที่มีความรู้ความสามารถ ในขณะนี้ปัญหาก็คืออยู่ที่แต่ละคนซึ่งอาจจะเป็นปัญหาส่วนบุคคลที่ต้องแก้ด้วยตนเองแต่สิ่งที่ต้องการคือปัญหาโดยรวมของคนในตำบลเวียง และเบื้องต้นก็อยากจะให้มองไปที่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรเป็นเรื่องหลักหรือปัญหาอื่นใดที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนตำบลเวียง และมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมกันแก้ไข เราจะพูดเฉพาะปัญหารวมๆ ของคนตำบลเวียงว่ามีอะไรบ้าง เนื่องจากตำบลเวียงไม่ค่อยได้เกี่ยวข้องโดยตรงในเรื่องของดิน น้ำ ป่า เพราะเป็นเขตเมือง ถ้ามีปัญหาอื่นเช่น ปัญหาของกลุ่มแม่บ้าน ปัญหาของเยาวชน เราก็กล่าวถึงได้ แต่จะเป็นกิจกรรมในช่วงปลาย แล้วเราก็จะได้เชื่อมโยงไปถึงเรื่องหลักของเราที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า อะไรต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น

ช่วงตัวแทนกลุ่มนำเสนอ

ตัวแทนกลุ่มที่ 1. : น.ส.รัตนา

จากทิศเหนือมาจะเป็นบ้านแม่กอยจะมีแม่น้ำจากฝ่ายป่าไหนผ่านบ้านแม่กอยบ้านไจ้ แล้วจะไหลไปฝ่ายร้องหมด ผ่านมาจะมีทุ่งนา ในกลางเวียงจะมีลำน้ำผ่านหมู่ 2 หมู่ 3 น้ำจากคอยกุ่มแน่จะไหลลงผ่านหมู่ 5 ลงมาชื่อน้ำแม่สะลม

ตัวแทนจากกลุ่ม 2

ตำบลเวียงก็มีอยู่ 6 หมู่บ้าน มีลำน้ำสายแม่กอยไหลลงมาร้องหมดและฝ่ายต้นลานมีน้ำไหลเลาะลงมา อีกฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายจากน้ำแม่สรวมไหลลงไปสู่ลำน้ำแม่จิด สถานที่สำคัญก็มี ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจภูธรอำเภอพร้าว

ตัวแทนจากกลุ่ม 3

ก็คงจะเหมือนกลุ่มที่ 2 คือมีอยู่ 6 หมู่บ้านและจะมีฝ่ายแม่สรวม ในส่วนตัวกำลังเริ่มศึกษาก็ขอภัยด้วยหากผิดพลาดและขอจบเพียงแค่นี้

ตัวแทนจากกลุ่ม 4

แผนที่คร่าวๆ ก็จะมีพื้นที่นา มีน้ำแม่สรวม บ้านไจ้ก็จะมีฝ่ายจำสาเหมือนแม่กอยและมีแม่น้ำแยกมาจากลำน้ำแม่สรวมซึ่งเป็นลำเหมือนอาจารย์มังกร

ที่พึ่งมาสำน้ำแม่จัตไม่ได้ผ่านตำบลนี้แต่มีสำน้ำสาขาย่อยผ่าน 2 สาย ไม่มีป่าไม้ ทางทิศเหนือติดกับตำบลสันทราย ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดกับป่าไผ่ซึ่งมีป่าทั้ง 2 ตำบล ทิศตะวันออกติดกับตำบลป่าดุ่ม ทิศใต้ติดกับตำบลทุ่งหลวง ทิศตะวันตกติดกับตำบลบ้านโป่ง เราจะเห็นว่าไม่มีป่าตำบลเวียงจะเห็นว่าทรัพยากรหลักอาศัยสำน้ำย่อยไม่ใช่สำน้ำหลัก สำน้ำแม่สรวมยาวประมาณ 3 กิโลเมตร ผ่านอยู่ 3 หมู่บ้านของตำบลเวียง มีฝ่ายแม่สรวมอยู่ในเขตของตำบลเวียงเป็นฝ่ายคอนกรีตและพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์คือตำบลทุ่งหลวง ส่วนตำบลเวียงใช้น้ำจากลำเหมืองย่อยของตำบลป่าไผ่บางส่วนและใช้น้ำจากลำเหมืองของป่าดุ่มบางส่วน ตำบลเวียงจะมีปัญหาเพราะอยู่ปลายน้ำจึงขาดแคลนน้ำ สำน้ำแม่จัตไหลจากทางทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก ต้นน้ำอยู่ตำบลป่าไผ่และมีฝ่ายอยู่ 1 ฝ่ายเป็นฝ่ายคอนกรีตมีแก่งฝ่ายอยู่เขตแม่จัต และฝ่ายนี้อยู่ปลายน้ำและเป็นฝ่ายน้ำลึกและหมู่ 2 ก็จะใช้สำน้ำแม่สรวมอยู่อีกส่วนหนึ่ง

อ.บุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานกลุ่มน้ำแม่จัต

ฝ่ายแม่จัตส่วนมากจะได้ใช้ประโยชน์น้อย น้ำที่เราได้ใช้ส่วนมากมาจากบ้านป่าดุ่มและป่าไผ่บางส่วน ซึ่งจะมีสำเหมืองไหลผ่านมาหล่อเลี้ยงทุกหมู่บ้านในตำบลเวียงมีการทำนาแต่ไม่ทำสวนกัน

อ.มังกร ชัยชนะดารา

ปัญหาของตำบลเวียงจะมีเรื่องของน้ำขาดแคลนในช่วงฤดูแล้ง ทำนาได้เฉพาะฤดูฝน ปัญหาที่มีอยู่คิดว่าจะแก้ไขได้โดยการสร้างอ่างในเขตของตำบลป่าดุ่ม คืออ่างแม่สรวมซึ่งตอนนี้กำลังรออนุมัติประมาณปี 2546 ไม่แน่ว่าจะได้หรือไม่ เราพอจะเข้าใจพื้นที่มากขึ้นเชื่อว่าหลายท่านก็อาจจะไม่รับทราบปัญหามาก่อน แต่ตอนนี้เรารู้แล้วว่าปัญหาของตำบลเวียงมีปัญหาระยะขาดแคลนน้ำและทั่วทั้งพื้นที่ทำนาได้เฉพาะฤดูฝน คนส่วนใหญ่ของตำบลเวียงมีอาชีพทำนา อันดับ 2 มีอาชีพรับจ้าง อันดับ 3 มีอาชีพค้าขาย ข้าราชการอยู่เขตหมู่ 4 เป็นส่วนมาก เพราะฉะนั้นปัญหาของเราก็คงเป็นปัญหาทางด้านการเกษตรและที่หนักคือไม่มีน้ำที่จะใช้ในฤดูแล้ง อยากให้คุณวิเศษ ลองมาช่วยพูดคุยในปัญหาซักนิด อยากให้สรุปให้ฟัง

คุณวิเศษ สุจินทรหม

แต่มาเรียนรู้จากที่ฟังและดูจากแผนที่ของตำบลเวียงเป็นเขตเมือง ปัญหาของเมืองคงจะเป็นปัญหาทั่วไป คิดว่าปัญหาเรื่องดิน น้ำ ป่า ไม่ได้เป็นปัญหาของตำบลเวียงแต่ว่าเรื่องขยะอาจจะเป็นแนวโน้ม คิดว่าขณะนี้อาจจะมองไม่เห็นปัญหาชัดเจน แต่แนวโน้มต่อไปข้างหน้าอยากให้คิด อยากจะให้เราคิดเพื่อต่อไปข้างหน้าทั้งแม่บ้านและเยาวชนหรือว่าจะรอให้ปัญหาเกิดก่อนแล้วค่อยคิด อยากฝากให้พี่น้องตำบลเวียงให้คิดและตอนบ่ายเราจะมาคุยกันอีก

อ.มังกร ชัยชนะคารา

ยังไม่ได้แนะนำคนที่พูดไปเมื่อสักครู่นี้ คือ คุณวิเศษ สุจินต์พรหม เชี่ยวชาญในเรื่องของ ปาฐมชนโดยเฉพาะบทบาทของสตรีที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับปาฐมชน และมาช่วยในโครงการ การสิทธิชุมชนศึกษาเพราะมีความถนัดในเรื่องข้อมูล เพราะในการทำงานของเราจำเป็นต้องใช้ เรื่องข้อมูลและองค์ความรู้ ที่งานของเรามีอยู่ไม่เพียงพอที่จะให้ประโยชน์กับชาวบ้านได้เต็มที่ เลยดึงตัวเข้ามาช่วยในเรื่องนี้ สำหรับคุณวิเศษ จบปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และ เชี่ยวชาญในเรื่องแบบนี้ และมีจิตสาธารณะจิตที่มุ่งหวังจะช่วยเหลือเกื้อกูลคนฐานล่างเราจะได้ เข้าใจกัน และในช่วงปลายเราจะมาระดมปัญหาของตำบลเวียงยังมีปัญหาอื่นๆที่เรายังไม่ได้ตั้ง ออกมา

คุณวิเศษ สุจินต์พรหม

เรามีละครให้ดูเมื่อชมเสร็จแล้วก็จะถามว่าท่านผู้ชมคิดเห็นอย่างไรและละครเรื่องนี้เป็น ละครที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิ ที่เราจะเห็นในชีวิตประจำวัน

มีคนนั่งอยู่คนหนึ่งแล้วมีอีกคนหนึ่งเดินสูบบุหรี่ผ่านไปเป็นฉากแรก และฉากที่ 2 มีคน นั่งอยู่คนหนึ่งแล้วมีอีกคนหนึ่งมานั่งสูบบุหรี่อยู่ข้างๆแล้วฟันคว้นบุหรี่ใส่อีกคนหนึ่ง จากที่เราดู ตัวอย่างคือการละเมิดสิทธิและเราจะเอาแนวทางที่มีอยู่มาแก้ไขปัญหามาโดยเฉพาะปัญหาเรื่อง ทรัพยากร เรื่องการทำมาหากิน

อ.มังกร

ที่มีการแสดงละครให้ดูเป็นหัวใจของโครงการสิทธิชุมชนศึกษาที่อยากจะให้บุคคลได้ ตระหนักถึงสิทธิ ทั้งผู้ที่ละเมิดตระหนักว่าเราไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ในขณะเดียวกันผู้ถูก ละเมิดสิทธิก็เพิกเฉยเท่ากับเป็นการจงใจทำให้เกิดการละเมิดก็จำเป็นจะต้องมีปฏิกิริยาโต้ตอบ ของผู้ถูกละเมิดเพื่อทำให้ผู้ละเมิดได้รู้สำนึกเพื่อปรับสมดุลให้คลี่คลายปัญหาลง ที่เห็นไปเป็น ปัญหาปลีกย่อยในชีวิตประจำวัน แต่ถ้าเป็นปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรหลักๆจะพบว่าปัญหาสลับ ซับซ้อนและบางที่เป็นเรื่องที่จะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจที่จะแก้ปัญหา เช่น ปัญหาจากอุทยาน แห่งชาติมีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ ถ้าเขาใช้กฎหมายอนุรักษ์จริงๆหินเพียงก้อนเดียว ถ้าเราไปเอามาก็ผิดกฎหมาย แต่ก่อนเราสามารถไปประโยชน์จากป่าได้ ปัญหานี้ตอบยากว่ามี การละเมิดสิทธิหรือไม่ก็อยากจะให้มีการเรียนรู้และตระหนักถึง และร่วมกันแก้ไขปัญหาก็มี กระทบทั้งในบางครั้งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมากอาจจะทำให้เกิดการขาดแคลน

ตำบลเวียงก็มีแต่เรื่องของลำน้ำ 2 สาย เป็นลำน้ำย่อยสายหนึ่งก็ไม่มีประโยชน์ในฤดู แด้งและรู้สึกว่าจะแก้ไขปัญหาก็ยาก และอีกสายหนึ่งคือลำน้ำแม่สะลมก็มีแนวโน้มว่าจะสร้าง อย่างเพื่อให้มีน้ำสมบูรณ์ในช่วงหน้าแล้ง แต่เป็นการแก้ปัญหาที่เป็นการโยนปัญหาให้รัฐบาลเข้า มาช่วยเหลือเป็นการถนัดใจ อยากเห็นชุมชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังมากกว่านี้ และถ้าต่อไปข้าง

หน้ามีส่วนร่วมมากขึ้นก็จะดี อยากจะให้เราระดมปัญหาของตำบลเวียงว่ามีอะไร เราจะทำอะไรเพื่อแก้ปัญหาที่กระทบต่อวิถีชีวิตของเรา

อันดับแรกก็คือปัญหาเรื่องน้ำไม่พอเป็นปัญหาระหว่างต้นน้ำกับปลายน้ำ คือ น้ำแม่สะลม มีปัญหาที่น้ำไม่พอในฤดูแล้งแต่ต้นน้ำมีน้ำ ส่วนปลายน้ำไม่มีน้ำตำบลเวียงอยู่เขตปลายน้ำพอน้ำไม่มีแสดงว่าสิทธิในการใช้น้ำของเราถูกละเมิดเพราะคนต้นน้ำไม่แบ่งน้ำให้เราได้ใช้ คนปลายน้ำไม่ได้สิทธิใช้น้ำเป็นปัญหาของตำบลเวียง ปัญหาของตำบลเวียงไม่ได้มองแค่ขอบเขตของตำบลเวียงต้องมองไกลไปกว่านั้น เวลาแก้ปัญหาต้องไปโยงกับตำบลอื่นด้วย

อ.บุญมา

ปัญหาที่มีคือ ปัญหาที่เกิดจากตำบลอื่นที่ใช้น้ำร่วมกับตำบลป่าดุ่ม ป่าดุ่มเป็นแหล่งต้นน้ำซึ่งจะสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สะลม คนภูเขาไม่ว่าสิทธิเขา ชูเชอ ถางป่าทำไร่กัน ชาวบ้านพื้นที่ราบเข้าไปสำรวจขอร้องขอเขาที่อยู่นบนดอยไม่ให้ถางป่า ตำบลป่าดุ่มก็เลยมีความคิดว่าจะจัดเวทีระหว่างเขาเขากับชาวบ้าน ตอนนี้กำลังทำแผนกันที่ อบต.

คุณวิเศษ

แสดงว่าปัญหาที่เกิดขึ้นบนดอยได้ส่งผลกระทบมาถึงในพื้นที่ราบที่อยู่ตำบลเวียง จะมองว่าไม่ใช่เรื่องของเราไม่ได้แล้ว เรื่องต่างๆที่เกิดในอำเภอพร้าวจะเกิดที่ไหนก็ตามมันต้องเกี่ยวกับเรา ผลสุดท้ายก็จะมากกระทบต่อคนตำบลเวียงไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ป่าไม้ก็คือเชื่อมธรรมชาติเชื่อมจะใหญ่ก็แก้ปัญหาไม่ได้ อำเภอพร้าวมีป่ามาก ๆ ฝนตกแค่ไหนป่าก็จะผ่นหนักให้เป็นเบาได้ แต่ถ้าที่ใดเป็นเขาหัวโล้นถ้าฝนตกลงมาดินก็ถล่มสุดท้ายก็เกิดความเสียหายเป็นผลจากธรรมชาติเสียอยู่แล้ว ดังนั้นคนอำเภอพร้าวทั้งอำเภอต้องหาทางร่วมกันทั้งคนปลายน้ำและคนต้นน้ำให้อยู่ด้วยกันได้โดยที่ให้ได้ประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย และคนตำบลเวียงไปพึ่งพาคนจากตำบลอื่นที่มีป่า เพราะคนที่มีป่ารักษาป่าของตนเองไว้เรียกว่าป่าชุมชน เราจะเห็นว่าแม้แต่ป่าอุทยาน ป่าสงวน ป่าต้นน้ำ ป่าหน้าหมู่บ้านนี้ไม่ใช่หมายความว่าของรัฐ ไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่งแต่เป็นของชุมชน และในส่วนที่คุณบุญมา บอกว่าจะมีการจัดเวทีเอาคนพื้นราบและคนเขาเขาที่อยู่ต้นน้ำมาร่วมเวทีและมาแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาแล้วค่อยลงร่วมกัน เวทีนี้เกี่ยวกับตำบลเวียงด้วย

อ.บุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่จัด

บางส่วนที่ร่วมใช้น้ำทำการเกษตรก็จะเชิญไปร่วมเวทีด้วย ไปอธิบายให้เขาเข้าใจว่าเราต้องมาช่วยกันดูแลรักษาต้นน้ำ

คุณวิเศษ สุจินทร์ม

คิดว่าถ้าจะเอาปัญหาเรื่องน้ำ เรื่องป่า มาเป็นตัวตั้งและมาหาทางออกร่วมกันคงจะเป็นไปได้โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่มีอยู่แต่เดิม พูดยากันด้วยเหตุด้วยผลมาหาข้อตกลงร่วมกันก็จะมีทางออกที่ดี

อ.มังกร

ขั้นตอนของโครงการสิทธิชุมชน คือ จะฟื้นศักยภาพของคนในชุมชนให้หันกลับมาช่วยกันแก้ปัญหา เห็นปัญหากันอย่างแท้จริงพร้อมที่จะเสียสละเวลาเข้าไปร่วม วกลงไปถึงเรื่องน้ำแห้งในการทำการเกษตรฤดูแล้งไม่มีน้ำใช้เราจะแก้ไขปัญหได้อย่างไร เริ่มต้นเราเห็นแล้วว่าเราต้องรักษาแหล่งต้นน้ำให้อุดม สมบูรณ์ เราจะลองระดมปัญหาอื่นกันดูจากพื้นน้องร่วมเวทีเพื่อหาทางร่วมกันแก้ไขกัน

น.ส.วราพร มูลสุข

จะได้มาพูดถึงปัญหาของเยาวชนในตำบลเวียง คือ

1. ปัญหายาเสพติด
2. มีแหล่งมั่วสุม
3. มีสถานที่ออกกำลังกายน้อย
4. ไม่มีที่อ่านหนังสือหรือห้องสมุดเพียงพอที่มีก็แค่หนังสือพิมพ์อยากให้มีหนังสืออื่นๆด้วย และเราก็มีความสนใจที่จะศึกษากันเรื่องป่าไม้ด้วย

อ.มังกร ชัยชนะดารา

เราจะเรียนรู้โดยตรงอาจจะไปฟังว่าคนตำบลอื่นเขาจะดำเนินการอะไร อย่างไร เราจะมีส่วนเสริมอย่างไร เพราะว่ามันมีปัญหาหลายอย่าง ปัญหาบางอย่าง บางเรื่องก็ยังไม่เกิดในพื้นที่แต่มีแนวโน้มอาจจะเกิดขึ้นซึ่งเราจำเป็นต้องเรียนรู้ไว้ว่าถ้ามันเกิดกับบ้านเรามันจะเป็นอย่างไร ปัญหาของกลุ่มนี้ก็เป็นปัญหาที่น่าสนใจเพราะเป็นปัญหาของชุมชนในพื้นที่คุณสุจินดา

ปัญหาของกลุ่มแม่บ้าน คือ เราอยากให้มีโครงการฝึกอาชีพ และอีกปัญหาคือสินค้าที่ทำออกมาบางที่ไม่มีตลาดรองรับ ปัญหาน้ำ คือ การที่เราจะเข้าร่วมกับโครงการสิทธิชุมชนศึกษามีคนสนใจที่จะเข้าร่วมกับโครงการนี้ สำหรับวันนี้ผู้เข้าร่วมเวทีนี้ก็ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ที่มาให้ความรู้ในตัวแทนของกลุ่มแม่บ้านก็ขอขอบคุณ ณ ที่นี้ด้วย

อ.มังกร

อันนี้ คือ ปัญหาของเศรษฐกิจชุมชนเป็นปัญหาที่พบโดยทั่วไป ซึ่งมากจากพื้นฐานของแม่บ้านทางภาคเหนือที่มีความรับผิดชอบมุ่งจะหารายได้มาเกื้อหนุนต่อครอบครัว เราก็จะเห็นว่าเรื่อง

เศรษฐกิจเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสิทธิคนจะสมบูรณ์ไม่ได้ถ้าสิทธิพื้นฐานและการดำรงชีวิตไม่สามารถอยู่ได้ ซึ่งเราก็สนใจในตรงนี้แต่ก็เป็นอันดับรอง เบื้องต้นเรานั่นกันเรื่องทรัพยากร แต่อย่างไรก็ตามเราไม่ทิ้งปัญหานี้ก็ถือว่าเป็นปัญหาหนึ่งที่เราน่าสนใจและใส่ใจ กฎหมายบางตัวออกมาเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของคนบางพวกไม่ได้ปกป้องผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ กฎหมายสามารถอำนวยความสะดวกในการถอดถอนได้และถ้ากลุ่มสตรีรวมพลังกันอย่างแท้จริง ตัวแทนต่างๆในหมู่บ้านก็ต้องขึ้นอยู่กับสตรีเมื่อเสนอโครงการไปเขาก็ต้องฟัง ต้องตอบสนองความต้องการเหล่านั้นแล้วถ้าสตรีรวมตัวกันในระดับตำบลเป็นเครือข่าย แม่บ้านตำบลได้ก็เท่ากับคุมขอบต.ได้ทั้ง อบต. ด้วยพลังของสตรีเป็นตัวอย่างของการรวมพลังและเป็นตัวอย่างของการพัฒนาในแนวทางขององค์กรชุมชน ถ้าหากองค์กรชุมชนนี้กำลังได้อย่างแท้จริงจะสามารถควบคุมทิศทางการพัฒนาได้ ก็ฝากไว้เป็นข้อคิดก็ขอจบเวทีเพียงเท่านี้ก็ขอขอบคุณทุกท่าน

ปิดเวทีเวลา 16.00 น.

นายบุญมา บัวแก้ว

ผู้บันทึกการประชุม

รายงาน
เวทีการเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล

วันที่ 4 ธันวาคม 2545

ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลแม่แว่น ต. แม่แว่น อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่

เริ่มเปิดเวทีเวลา 09.00 น.

อ.บุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำจิต กล่าวแนะนำโครงการ

จะขอแนะนำโครงการก่อน โครงการของเราคือโครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ ตอนบนกรณีลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบนและแม่จิด แม่ปิงตอนบน คืออ.เชียงดาว แม่แตงตอนบน คืออ.เวียงแหง และแม่จิดคือ อ.พริ้ว ที่เราใช้น้ำแม่จิดคือเป็นแม่น้ำสายยาวที่สุดเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของอ.พริ้ว แต่หลายๆตำบลอาจจะไม่ได้ใช้ประโยชน์น้ำแม่จิดมีระยะทาง 50 กม. โครงการสิทธิชุมชนศึกษาเป็นงานวิจัยที่ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม ชาวบ้านจะเป็นผู้ออกความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยที่นักวิชาหรือเจ้าหน้าที่ของโครงการจะไม่เข้ามาชี้นำชาวบ้าน งานวิจัยชิ้นนี้จะกลับมาให้พี่น้องอ่านไม่ได้เก็บไว้เหมือนที่นักศึกษาปริญญาโททำแล้วเก็บไว้ในห้องสมุด ไม่รู้ว่าผลการวิจัยเป็นอย่างไรบ้าง โครงการสิทธิชุมชนอยากมารื้อฟื้นให้ชาวบ้านได้คิดถึงสิทธิของตนเองสิทธิหน้าที่เรามีอยู่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดิน เรื่องน้ำ เรื่องป่า เรื่องที่ดินสาธารณะที่เราใช้ประโยชน์ร่วมกัน สิทธิแบ่งออกเป็น 2 อย่างคือสิทธิตามกฎหมาย ธรรมนูญปี 2540 กรรมสิทธิที่ดินตัวเราคือสิทธิที่เรามีกัน บางครั้งเราก็ลืมไป โครงการนี้ได้รับความเห็นชอบจากนายอำเภอแล้วเงินงบประมาณต่างๆที่มาทำโครงการนี้มาจากนายกะโดยผ่านสำนักงานการวิจัย งานนี้ท่านนายอำเภอได้เข้าร่วมรับฟัง เป็นที่ปรึกษาโครงการด้วย ทั้งนายอำเภอของเชียงดาว เวียงแหง และพริ้วงานวิจัยนี้มีระยะเวลาดำเนินการอยู่ 3 ปีและช่วงที่เราทำกันคือทดลอง 6 เดือนแรกและวันที่ 15-20 จะมีการทำแผนอีก 3 ปี งานนี้อยากได้คนในท้องถิ่นจริง รู้จักพื้นที่อย่างดีมาร่วมทำกันงานนี้หากไม่ได้ความร่วมมือจากพี่น้องชาวบ้านก็จะไม่สำเร็จ การที่ฐานตั้งอยู่บนฐานทรัพยากรเป็นสิ่งที่เราได้รับอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดิน น้ำ ป่า ระบบการเกษตรก็ต้องพึ่งพาป่าอยู่ดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องของน้ำถ้าแหล่งต้นน้ำไม่มีน้ำก็จะแห้ง การสร้างเขื่อนถ้าไม่มีน้ำก็ไม่มีความหมายอะไร ต่อไปเราจะได้คิดกันแล้วว่าอะไรที่มาส่งผลกระทบต่อเรามีสิทธิที่จะไม่เอาได้ ไม่ว่าจะเป็นโครงการของรัฐ อะไรที่สร้างความเดือดร้อนให้เราเราก็จะไม่เอากัน ถ้าเราจะเอาเราก็ต้องมีส่วนร่วมในการเข้าไปร่วมไม่ว่าจะเป็นเรื่องกฎหมาย เช่น พรบ. น้ำที่จะออกมา ที่ว่า ไม่ว่าจะเป็นน้ำได้ดิน บนดิน น้ำที่เป็นก้อนเมฆตกลงมาก็จะเป็น

ของรัฐทั้งหมด จากที่เราเคยใช้น้ำอย่างสะดวกสบายอีกหน่อยก็จะถูกจัดเก็บค่าน้ำ ตอนนี้อยู่ที่
 พุดโลละ 30 สตางค์จะมีบริษัทมาจัดการเรื่องน้ำเองกฎหมายตอนนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนพิจารณา
 ชาวบ้าน 15 ลุ่มน้ำที่เคยเข้าร่วมเวที โรงแรมเชียงใหม่ลูกค้าเห็นข้อมูลทั้งหมดและเห็นกฎหมายน้ำ
 แล้ว และบอกว่าไม่เป็นธรรมต่อชาวบ้าน ก็เลยบอกว่ากฎหมายนี้ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการ
 ร่างได้หรือไม่ไม่ใช่ปล่อยให้นักวิชาการมาร่างกันเอง กฎหมายน้ำเกิดขึ้นจากเงื่อนไขเงินกู้ที่รัฐ
 บาลไปเงินมาจากต่างประเทศ การกู้เงินมาจากต่างประเทศมีเงื่อนไขเช่นเดียว กับที่เราไปกู้เงิน
 มาจากธนาคาร ว่าทำอย่างไรถึงจะมีเงินมาใช้ และตอนนี้รัฐบาลได้กู้เงินจากธนาคารพัฒนาอา
 เซียนหรือADB ซึ่งมีเงื่อนไขว่าให้ออกกฎหมายน้ำเก็บน้ำกับชาวบ้านที่ใช้น้ำ ซึ่งต่อไปก็จะ
 เหมือนระบบประปามีมิเตอร์การใช้น้ำอยู่หน้าบ้าน ซึ่งตอนนี้ทางภาคอีสานมีบริษัทจัดการเรื่อง
 น้ำแล้ว และภาคเหนือก็อาจจะตามมาไม่ช้า ทั้งหมดนี้เป็นเงื่อนไขที่หลายรัฐบาลทำไว้มาก่อน
 โดยที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะตกมาสู่ชาวบ้าน อย่างพรบ.ป่าไม้ ค. โหล่งซอดและ ค.แม่ป๋องได้
 รับความเดือดร้อนกันเพราะว่าอยู่กันมานานหลายชั่วอายุคนแล้ว แต่ตอนหลังมาได้มีการ
 ประกาศเขตป่าอุทยานแห่งชาติทั้งบริเวณที่อาศัย และที่ทำกินของชาวบ้าน โดยที่ไม่ได้กันเขต
 หมู่บ้านออก ชาวบ้านขอไฟฟ้าก็ไม่ได้ ขอถนนก็ไม่ได้ ที่ผ่านมามีกฎหมายออกมาว่าที่ดินเป็น
 ของรัฐ ซึ่งตอนนี้เป็นสินค้าไปแล้วมีการซื้อขายกัน ป่าไม้ก็เป็นของรัฐเช่นกัน ต่อไปถ้าเป็น
 ของรัฐเราจะว่ายังงั้นลองไปคิดดู งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้มุ่งส่งเสริมให้ชาวบ้านไปประท้วง ให้
 ชาวบ้านคิดเองสิ่งที่พูดให้ฟังไม่ต้องเชื่อทั้งหมดให้ไปศึกษาค้นคว้าเอาเอง และเชื่อว่าชาวบ้าน
 ทุกคนฉลาดแล้ว พี่น้องชาวบ้านเราพูดกว้างไกล ลูกหลานเรียนต่อสูงๆ การศึกษาช่วยให้เราได้
 กฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมาเมื่อปี 2540 เป็นกฎหมายที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการร่าง และ
 กฎหมายนี้จะเป็นประโยชน์กับเรามาก อย่างเช่นมาตรา 46 ที่เราใช้กันทุกวัน ชุมชนท้องถิ่นมี
 อำนาจเข้าไปจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คือสามารถช่วยกันใช้ ช่วยกันดูแล ช่วยกันอนุรักษ์ ต่อ
 ไปเราจะหันหน้าเข้าหากันเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน ที่ค.ป่าไผ่ประธานบริหารบอกว่า มีการ
 ทำลายป่า แต่ไม่ใช่คนของ ค.ป่าไผ่ แต่เป็นคนจากจังหวัดเชียงรายเข้ามาทำและจับได้ 4 ราย
 ซึ่งมีคนจ้างมาอีกที แหล่งต้นน้ำส่วนมาก นายทุนจะอยากได้ เพราะธรรมชาติดี และอาจจะมีการ
 มาทำสวนซึ่งต้องใช้น้ำ เหมือนกับกลุ่มผู้ใช้น้ำจากแม่คำช้าง ที่คอยปุย ชาวบ้านพื้นราบก็โทษ
 ชาวเขาว่าใช้น้ำมากทำให้น้ำแห้ง จนมีการทะเลาะกัน แต่มีโครงการวิจัยเข้าไปก็มีการสำรวจการ
 ใช้น้ำกันโดยชาวบ้านและชาวเขาได้พากันเดินตั้งแต่ปลายน้ำขึ้นไปต้นน้ำ ปรากฏว่าเป็นรีสอร์ต
 ที่สูบน้ำเข้าไปใช้ในกิจการ น้ำส่วนใหญ่ถูกใช้ในรีสอร์ต ปัญหาทั้งหมดเมื่อเราสามารถสาวถึง
 ปัญหาได้ การแก้ไขก็จะมีขึ้น อันนี้เกี่ยวโยงถึงสิทธิของเราอย่างนายทุนมาซื้อที่อาจจะเป็น 100
 ไร่ 1,000 ไร่ เพราะมีเงินอยู่แล้ว แต่การใช้ประโยชน์จะเบียดบังชาวบ้าน ยิ่งมีที่เพิ่มขึ้นมากเท่า
 ไรการใช้น้ำก็ต้องมากขึ้น ชาวบ้านเราส่วนมากจะปล่อยมให้คนอื่นเข้ามาจัดการ เช่น ป่าไม้มีคน
 มาทำลายก็ปล่อยให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แต่ลืมไปว่าเราได้รับผลกระทบโดยตรง

ป่าอุทยานแห่งชาติศรีลานนา ควบคุมพื้นที่หลายอำเภอไม่ว่าจะเป็นพร้าว เชียงดาว แม่แตง ซึ่งป่าของ อ.พร้าว อยู่ในเขตอุทยานทั้งหมด ที่ทราบมาเพราะไปเอาเอกสารที่ป่าไม้แม่พวก แต่ถูกยุบไปแล้ว ไปรวมกันอยู่ที่เขื่อนแม่งัด ได้ไปเอาแผนที่และข้อมูลทั้งหมดมา เพราะจะได้รู้ว่า อ.พร้าวมีป่าจำนวนกี่ไร่ และจะสามารถไปพูดกับชาวบ้านได้ หากชาวบ้านถามก็จะได้ออกถูก ข้อมูลบางอย่างไม่ได้อยู่ใน อ.พร้าว เหมือนกับประวัติหมู่บ้านของเรา เราเป็นคนรุ่นใหม่ เราจะไปทราบว่าคุณที่ตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมสืบเชื้อสายมาจากไหน ซึ่งต่อไปก็จะได้มีการรวบรวม โครงการสิทธิหรือพื้นไม่ว่าจะเป็นประเพณีหรือวัฒนธรรมดั้งเดิมของเรา ไม่ควรที่จะให้หายไป เช่นการขอขมาแม่น้ำ การเลี้ยงผีฝ่าย ในส่วนของ ต.ป่าไผ่ก็ยังมี การเลี้ยงผีฝ่าย มีการดูแลรักษาป่าเหมือนสาธารณะอยู่ เหมือนเดิมทุกอย่าง แต่กลุ่มบางกลุ่มของ อ.พร้าวรวมตัวกันไม่แข็งขัน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเหมืองฝ่าย และกลุ่มต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นมาภายหลัง คือ พยายามตั้งขึ้นมาเพื่อรองรับกองทุนต่าง ๆ ที่มีปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็น พอช. แต่เราลืมไปว่ากลุ่มของเราเข้มแข็งหรือไม่ ซึ่งก็จะมีปัญหาตามมาภายหลังพยายามรวมกลุ่มกันไว้เพราะอีกหน่วยแหล่งทุนต่าง ๆ จะไม่มาในรูปของบุคคล แต่จะมาในรูปของกลุ่มเหมือนกับกองทุนหมู่บ้าน โครงการสิทธิที่เรามาฟังกันวันนี้ก็จะมีกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง มีข้อคิดเห็นอะไรจะเสนอก็จะเสนอให้ เราไม่ได้ปิดกั้นความคิดไม่ได้ผิด หลาย ๆ คนก็มีประสบการณ์หลาย ๆ อย่าง สามารถเอามาแลกเปลี่ยนกันได้ ถ้าไม่เข้าใจโครงการสิทธิตรงไหนสามารถถามได้ หลายตำบลที่ไปจัดมาไม่ว่าจะเป็น ป่าไผ่ น้ำแพร่ บ้านโป่ง หุ่นหลวง เวียง สันทราย ไหล่ซอด แม่ปิ้ง ป่าดุ่ม เขื่อนผาก สนใจเรื่องการทำป่าชุมชนกัน ก็แล้วแต่เราจะทำกันอย่างไร ในตอนบ่ายเราจะคุยกันอีกครั้งหนึ่ง โดยในช่วงเช้าถ้าไม่มีใครถาม เราจะมีการแบ่งกลุ่มแล้วทำแผนที่ของตำบล โดยระบุหมู่บ้าน ถนน อ่างเก็บน้ำ ฝ่าย ป่า ใช้น้ำสายไหนบ้าง หลาย ๆ ที่อยากได้อ่างเก็บน้ำ แต่ที่ อ.เชียงดาว ชาวบ้านไม่ต้องการ คือ ที่ฝ่ายวังไฮ ชาวบ้านได้ของประมาณไป 3 ล้านบาท แต่กรมชล ออกแบบให้ประมาณ 311.89 ล้านบาท การจะทำอะไรต่าง ๆ ถ้าชาวบ้านส่วนมากเห็นว่าดีผลได้มากกว่าผลเสียก็สมควรที่จะทำอย่างปัญหาของ ต.ป่าดุ่ม ในตอนนี้อยากได้อ่างเก็บน้ำติดขั้วอย่างเดียว คือ เรื่องป่าไม้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ป่าคือป่าอุทยานและป่าสงวน ตกลงไม่ได้แต่ถ้าผ่านทั้ง 2 ป่า แล้วงบประมาณมีแล้ว กรมชลประทานเตรียมไว้ให้แล้วในกรณีของแม่แวน ถ้าคิดว่าเป็นประโยชน์สำหรับเราก็ลองรวมตัวกัน สมเด็จพระเทพฯ จะมาแม่ละง่องเดือนมกราคม 2546 ถ้าอยากได้กันจริงก็ไปถวายฎีกาเอาเอง เสนอให้ได้เท่านี้แล้วไปปรึกษากันเอง แล้วควรจะต้องคิดถึงผลเสียด้วย ในสหรัฐอเมริกาตอนนี้ซึ่งเป็นต้นตำรับในการสร้างเขื่อน และขณะนี้ทางสหรัฐอเมริกาได้ทุนเขื่อนหลาย ๆ เขื่อนทั้งส่งเอกสารจากฝ่ายคอนกรีตในบ้านเราจะเห็นว่าหน้าฝ่ายจะมีทรายขึ้นมา เพราะลุดไปไม่ได้ แต่ถ้าได้ปรับหน้าฝ่ายมากนัก ที่ ต.ป่าดุ่ม ฝ่ายแม่สลวมที่เป็นฝ่ายคอนกรีต ซึ่งชาวบ้านขอเป็นอย่างมาก ต้องใช้งบประมาณหลายล้านบาท เพื่อขุดทรายออกจากหน้าฝ่าย มีคนต่างประเทศมาดูฝ่ายดั้งเดิมที่ อ.เชียงดาว ต้องการดูว่าภูมิปัญญาของคนสมัยก่อนทำอย่างไรกันมีทวดชาวออสเตรเลีย

มาดูงาน พร้อมคนจากต่างประเทศมาด้วย แล้วมาพักที่ลุ่มน้ำ มาดูการจัดการป่าชุมชน และฝ่าย
ดั้งเดิม สังเกตดูว่ากรมชลประทานปัจจุบันนี้ พอสำรวจพื้นที่เสร็จก็ออกแบบมาเองเลย โดยที่ชาว
บ้านไม่รู้ การที่เราจะทำอะไรลงไปต้องคิดถึงผลได้และผลเสีย เสียก่อน ขอให้ชาวบ้านเราได้มี
ส่วนร่วมด้วย เชื้อนแม่จันตอนนั้นก็ประสบปัญหาไม่ใช่น้ำเพิ่มมากขึ้นอย่างเดียว แต่หน้าเขื่อนมี
ตะกอนถมขึ้นมา ซึ่งหลาย ๆ ท่านยังไม่ทราบ ที่ทราบก็เพราะว่าไปดูมาแล้ว มีการส่งนักสำรวจ
ดำน้ำลงไปสำรวจพื้นล่าง ซึ่งมีมาตรฐานอยู่ ให้คิดติ ๆ ก่อนที่คิดอยากได้อะไรและเดือดร้อนกัน
จริงหรือไม่ อย่างอ่างแม่แวนเรามีความต้องการเพราะต้องใช้น้ำในหน้าแล้งก็จำเป็นที่จะต้อง
สร้าง ต้องมาคิดดูว่าหมู่บ้านไหนได้ใช้ประโยชน์บ้าง ตำบลไหนได้ใช้ประโยชน์ร่วมบ้าง ที่อ.เชียง
ดาว เวลามีนคนมาศึกษาดูงานที่จะให้ผู้ใหญ่บ้านนำไป ทางผู้ใหญ่บ้านก็จะได้เงินรายได้ เข้าไปใน
หมู่บ้านจะมีกล้องรับบริจาคอยู่ ก็จะได้รับบริจาค ชาวบ้านก็ได้ขายสินค้าในหมู่บ้านหลาย ๆ
อย่างจะเกื้อกูลกัน ธรรมชาติมีอยู่ในตัวแล้ว โครงการที่ อ.เชียงดาวจะมีงานวิจัยต่าง ๆ เข้ามา
คนของ อ.เชียงดาวตั้งป่าชุมชนมาหลายปีแล้ว และรู้ช่องทางหางบประมาณมาดูแลรักษาป่า คน
ที่มาเป็นกรรมการคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด แม้กระทั่งกลุ่มผู้ค้าไม้และผู้เสียไม้เก่า ได้
รวมตัวกันช่วยกันป้องกันป่า เวลาไฟป่าก็ช่วยดับ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของตนเอง เป็นป่า
ของส่วนรวมลองมาคิดดูทุกวันนี้ป่าไม้ไม่ไช่ของเรา เป็นป่าอุทยาน เป็นป่าอนุรักษ์ ไม่ไช่ของเรา
อะไรก็ตามถ้าเรามีส่วนร่วมเราจะห่วงแหน พอหลวงตีบ ทรัพยากรยัง ที่ได้เสียชีวิตไปเป็นผู้ใหญ่
บ้านเก่า เป็นคนที่พัฒนาตนเอง เรียนรู้เรื่องกฎหมาย ไปร่วมงานสัมมนาต่าง ๆ เป็นคนที่ใฝ่รู้
สามารถพูดเรื่องกฎหมายได้ดี สามารถไม่พูดให้รัฐบาลหรือรัฐมนตรีฟังมาแล้วมีความรู้ขั้นป.4
เป็นคนมีความสามารถหลาย ๆ คนลืมนึกไปว่าเราต้องเรียนรู้อยู่กับโลกปัจจุบัน ถ้าเราอยู่ไม่ได้ก็ตกยุค
ข่าวสารปัจจุบันเร็วมากถ้าเราทราบไม่ทันเราก็จะหมดโอกาสไป ก็เหมือนกับทรัพย์สินทางการ
เกษตรถ้าเราไม่รู้ทันเรื่องมาก เราสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้บางอย่างถ้าเรารู้และคาดการณ์ได้
บางบางอย่างเช่นกันถ้าเรารู้และคาดการณ์ได้เราจะทำได้ดี การตลาดก็จะมีปัญหา เชื่อว่าพี่
น้อง ต.แม่แวนมีความสามารถทำอะไรก็ได้ แต่เวลาขายผลผลิตจะนำไปขายที่ไหน เหมือนกับ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมาสนับสนุนให้ชาวบ้านปลูกพืชนั้น ๆ แต่ไม่ได้หาตลาดให้ โครงการ
สิทธิชุมชนอาจจะไม่สำเร็จในรุ่นเราก็ได้ แต่รุ่นลูกรุ่นหลานเราจะรู้แล้วว่าเรามีสิทธิอะไรบ้าง
เราทำอะไรได้บ้าง นโยบายของรัฐที่มาเกี่ยวข้องมีผลกระทบกับเราเราจะปฏิเสธได้หรือไม่ อีก
หน่อยก็จะเหมือนกับต่างประเทศ เราดูโทรทัศน์จะเห็นว่าต่างประเทศมีการประท้วงกัน ต่อไป
การเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่จะมากขึ้นเช่นเดียวกับคนแก่ในปัจจุบันเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มาก ใน
คนรุ่นกลางมีทั้งความรู้และประสบการณ์มากกัน เด็ก ๆ จะมีความรู้แต่ขาดประสบการณ์ถ้าทั้ง 3
รุ่นมารวมตัวกันเราก็จะเกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้น ตอนนี้เศรษฐกิจเข้ามากระทบกับเรา
หลาย ๆ อย่างต้องปากกันตีนถีบ หลายคนต้องเห็นแก่ตัวเห็นแก่ครอบครัวรีบทำมาหากิน เราจะมีการ
แบ่งกลุ่มทำแผนที่แล้วลองไปพูดกันดูว่าต่อไปจะทำอะไรกัน แม่แวนมีปัญหาอะไรบ้าง เราจะ

แก้ไขปัญหาร่วมกัน ตอนนีได้เข้าไปร่วมกับ พอช. และรู้ว่าแหล่งทุนไม่ได้มีที่ พอช. ที่เดียว วัน
ที่ 12 จะมีการเชิญไปประชุมที่ อ.หางดง และจะได้พูดให้ฟังเรื่องแหล่งทุนของประเทศไทยมีที่
ไหนบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเราคือถ้าเราทราบเราก็สามารถไปขอได้ หากเรามีความจำเป็น
มีความต้องการกัน ที่เข้าไปร่วมกับ พอช. เพราะอยากทราบว่าเงินที่ไปเอามาเอามาทำอะไรได้
บ้าง เงินเสริมสร้างความเข้มแข็ง เอามาทำอะไรอย่างไร กลุ่มต่างๆที่มีอยู่ให้ทำงานมีกิจกรรม
จริงๆ

ช่วงตัวแทนกลุ่มนำเสนอ

ตัวแทนกลุ่มที่ 1. : นายอินหวัน ไชยอนุรักษ์

เริ่มจากบ้านแม่พวก จะมีลำน้ำแม่พวกเป็นแม่น้ำสายสำคัญ จะมีฝ่ายเหล่าหลวง
ทอดน้ำเข้านาหมู่บ้านแม่พวก ฝ่ายต้นแพนและเหมืองแม่จิดมาทางสำนักงานป่าไม้เก่าซึ่งปัจจุบัน
นี้ยุบไปแล้วจะมีวัดร่มเกล้า และบ้านแม่พวกบางส่วนจะมีป่าชุมชนในบ้านร่มเกล้าประมาณ 350
ไร่ หลังจาวัดร่มเกล้าขึ้นมานิดหน่อยจะเป็นตลาดกลางและสนามกีฬา อบต.อยู่เขตบ้านหนอง
บัวควงกับบ้านห้วยบงและห้วยปางปอ เป็นที่สาธารณะประจำตำบล ขึ้นมาที่ห้วยบงหลวงจะมี
อ่างเก็บน้ำอยู่ 2 อย่างคืออ่างห้วยบงหลวงจะกว้างกว่าห้วยบงเล็กซึ่งอยู่นอกเขตของสหกรณ์นิคม
จะมีเขตป่า 20% แต่ป่ายังบอกว่าเป็นเขตอุทยาน ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ์ได้ จากบ้านดง
สมบัติมาจะมีอ่างหนองบัวแดง จะมีขนาดกว้างประมาณ 70 ไร่ มาทางทิศตะวันออกจะเป็นอ่าง
กลางแพหรือที่ป่าช้าบ้านป่าแหมซึ่งควบอยู่กับบ้านเหล่าขึ้นมาทางบ้านห้วยบงน้อยจะไปพบ
บ้านล่องสายบนจะมีเขตนิคมสหกรณ์ ที่นาบางแปลงยังไม่มีเอกสารสิทธิ์เพราะเป็นเขตของ
นิคมสหกรณ์ วกกลับมาที่บ้านหนองบัวถ้าขึ้นไปทางทิศตะวันออกจะเป็นบ้านดงสมบัติ ถ้าขึ้น
มาทางทิศเหนือจะเป็นบ้านป่าแหมจะมีน้ำแม่แวนจะมีฝ่าย ทางทิศตะวันออกตลาดหนองบัว
ขึ้นมาอีกจะเป็นจะเป็นฝ่ายท่าโป่งอยู่ในเขตบ้านเหล่า ขึ้นมาอีกเป็นฝ่ายท่าวัดอยู่หน้าบ้านพ่อ
หนานสิงห์ ขึ้นมาอีกก็เป็นฝ่ายหลวง หรืออีกชื่อหนึ่งก็คือฝ่ายล่องยาวเป็นฝ่ายขนาดใหญ่ ซึ่งได้
สร้างความเสียหายให้กับหมู่ที่ 1 เป็นจำนวนมากมีนาที่มีเอกสารสิทธิ์ประมาณ 80 กว่าไร่ ถูก
ฝ่ายนี้กลืนไปหมดครึ่งมีประมาณ 2 กิโลเมตร เพราะมีการทำช่องระบายทรายเล็กเกินไปทั้งๆที่
ฝ่ายมีขนาดใหญ่แต่ทำช่องระบายทรายแค่ 80 เซนติเมตร โดยกว้าง 80 เซนต์ และลึก 160
เซนติเมตรเท่านั้น ทำให้น้ำท่วมเอ่อเสียหายไปประมาณ 80 กว่าไร่ ตามที่ผู้ใช้น้ำได้ไปเรียก
ร้องหลายแห่งแต่ก็ไม่ได้ผลใดๆ เลยก็ปล่อยให้คาราคาซังกันอยู่แบบนี้ ต่อมาก็ซ่อมแซมที่หลังมี
การทำทำนบกั้นหนึ่งข้างล่างซึ่งปัจจุบันมีความสูงมากวัดจากข้างล่างไปข้างบนไม่ต่ำกว่า 5
เมตร เพราะตอนแรกทำสูงเกินไปเลยทำให้บ้านล่องไม่ได้รับผลประโยชน์อะไรเลยได้รับเพียง
ความเสียหาย ขึ้นไปอีกจะเป็นฝ่ายล่องพรรษา ขึ้นมาอีกฝ่ายจะเป็นฝ่ายทุ่งเหล่าหรือทุ่งดง จะ

เป็นทางเข้าเขตนิคมสหกรณ์พร้าว ถ้ามาอีกฝ่ายไปทางบ้านไชยงามหรือบ้านล่องก็ได้เป็นทางไปบ้านขุนแจ ม.8 และบ้านสามสี ม.11 วกลับมาทางเดิมที่อบต.แม่แวนถ้าไปทางทิศตะวันตกคือ หมู่ที่ 5 คงจะคว้าวๆพอสังเขปคิดว่ากลุ่มอื่นคงจะเหมือนกัน

ตัวแทนกลุ่มที่ 2 : นายบุญเป็ง จันดีะชาว

ได้วาดแผนที่หมู่บ้านจากถนนสายพร้าว-เชียงใหม่ จะมีลำน้ำแม่จัด น้ำแม่พวก ลำน้ำปางปอ จะมีบ้านแม่พวก โรงเรียนแม่พวก นิคมสหกรณ์ น้ำห้วยบงมีอ่างห้วยบงหลวง อ่างห้วยบงน้อย อ่างหนองวัวแดง ต่อมาจะมีบ้านป่าแชน น้ำแม่แวน มีบ้านห้วยทรายขาวเป็นเขตอุทยาน มาอีกทางจะเป็นบ้านแม่แวนน้อยอยู่เขตภูเขา มาขุนแจหมู่ที่ 8 บ้านล่องหมู่ที่ 1 ฝ่ายแม่แวน บ้านแม่เหียะ หมู่ 3 โรงเรียนบ้านแม่เหียะ บ้านไทรงาม ม.9 ขึ้นมาที่ประตูผาเป็นเขตชุมชน จะมีบริเวณที่จะทำโครงการอ่างแม่แวน ขอบเขตนี้

นายสมาน สันติรักษา

จากถนนสายเชียงใหม่-พร้าว-เวียงป่าเป้า เข้ามาทางทิศใต้ ต.แม่แวนจะเจอบ้านแม่พวกก่อน จะมีวัดแม่พวก จะมีอ่างเก็บน้ำและนิคมสหกรณ์อยู่ มีลำน้ำแม่จัดซึ่งทางต.แม่แวนไม่ได้รับประโยชน์มีสะพานข้ามลำน้ำแม่จัด ไปสู่ที่ทำกินของชาวบ้าน ต่อมาก็เป็นบ้านหนองบัว จะมีถนนเข้าวัดแม่แวนจะไปเรื่อยๆจนถึงหมู่ที่ 4 วกลับมาทางถนนที่จะเข้าไปสู่บ้านล่อง ขึ้นมาจะเจอบ้านแม่เหียะบ้านล่อง ลำน้ำแม่แวนจะมีฝายอยู่หลายแห่ง ที่เป็นคอนกรีตมีอยู่ประมาณ 2-3 ฝาย คือ ฝายล่องพรรษา ฝายล่องยาว และฝายแม่แวน มีฝายไม้อยู่อีก 3 ฝายเฉพาะลำน้ำแม่แวน ออกไปทางหมู่ที่ 3 บ้านเหล่าจะมีอ่างหนองวัวแดง และอ่างหนองกลางแพะ จะมีที่ทำกินของชาวบ้าน และถนนสายนี้ก็จะออกไปเจอถนนใหญ่ที่บ้านหนองบัว และจะมีบ้านร่มเกล้าซึ่งก็มีที่ทำกินอยู่เหมือนกัน

ตัวแทนกลุ่มที่ 3 : นายสวัสดิ์ วรรณเพรหม ผู้ใหญ่บ้าน

จะพูดเรื่องแผนที่โดยสังเขปของตำบลแม่แวน ถนนสายพร้าว-เชียงใหม่เริ่มจากม.7 จะมีฝายแม่พวกขึ้นมาม.10 จะมีอ่างหนองบัว สนามกีฬาจะมีฝายน้ำแม่แวน 3 ฝาย ไม่ทราบว่าชื่ออะไรบ้าง เข้ามาที่อบต. ไปทางถนนสายพร้าว-เวียงป่าเป้าจะไปสู่ม.8 และ ม.11

อ.บุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานกลุ่มน้ำแม่จัด

ลำน้ำสายหลักของตำบลแม่แวนใช้อยู่คือ น้ำแม่แวนมารวมกันที่ประตูผา น้ำแม่จัดไหลผ่านแต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์และท่วมพื้นที่นาเสียหาย ฝายของต.แม่แวนมีอ่างหนองวัวแดง อ่างหนองกลางแพะ เป็นอ่างที่กรบ.กลาง ขุดให้ ลำน้ำแม่พวกก็ได้ใช้ประโยชน์รวมไปถึงต.แม่บึง

ด้วย และฝายล่องยาวเป็นฝายที่ทางกรมชลประทานมาสร้างให้ ป่าอยู่บริเวณหมู่ที่ 1,9,10 บางส่วน ม.7และม.8 ,ม.11 สามสี อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีล้านนา และที่อยากได้อ่างเก็บน้ำคือ เป็นอ่างเก็บน้ำจากน้ำแม่แวนและน้ำแม่แจ้ และลำน้ำห้วยบงซึ่งก็ได้ใช้ประโยชน์และมีฝายอยู่ 2 ฝาย เป็นฝายคอนกรีต และน้ำทุกสายจะไหลลงสู่ลำน้ำแม่จิด บ้านห้วยทรายขาว ห้วยทันใจอยู่ในเขตดูแลของหมู่ 11 บ้านสามสี ตอนนี้เราทราบแล้วว่าทรัพยากรอยู่ในบริเวณไหนบ้างและมีแม่น้ำสายไหนที่ได้ใช้ประโยชน์กัน มีป่าอยู่บริเวณไหน ซึ่งเป็นป่าอุทยาน และหมู่ที่ 8,11 ก็อยู่ในเขตอุทยาน ม.8 มีประชากร 806 คน และขอแนะนำคุณวิเศษ ๙ เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูลจากโครงการสิทธิชุมชน จบปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คุณวิเศษ สุจินพรหม

ที่จะมาเอาความรู้จากพี่น้องชาวบ้านเป็นหลัก สิ่งที่เป็นประโยชน์ชาวบ้านคือจะนำความรู้ที่ได้มาย้อนกลับไปได้คำถาม จากที่ดูแผนที่ก็มีข้อสงสัยอยู่หลายประการ จะเห็นจากลำน้ำแม่จิดมีสาขาอยู่หลายห้วยหลายลำน้ำ อยากจะรู้ว่าห้วยหรือลำน้ำแต่ละลำมีฝายอยู่ที่ลูก อันที่ 2 เรื่องป่าที่พี่น้องรักษาหรือป่าชุมชนมีอยู่ที่หมู่บ้านในตำบลแม่แวน แล้วบ้านไหนที่ใช้ประโยชน์จากป่าแต่ไม่ทราบว่าเป็นป่าอะไรอยากทราบว่าป่าชุมชนทั้งหมดมีจำนวนกี่ไร่ เพราะจะไปเชื่อมโยงกับกฎหมายป่าชุมชนที่จะออกมา หรือ พรบ.ป่าชุมชน เมื่อออกมา หมู่บ้านที่มีป่าชุมชนอาจจะต้องทำเรื่องขออนุญาตดูแลรักษาป่า ถ้าเราไม่มีป่าชุมชนก็จะได้เงินกองทุนในการดูแลรักษาป่า เพราะต่อไปการดูแลรักษาป่า ถ้าเราไม่มีป่าชุมชนก็จะได้เงินกองทุนในการดูแลรักษาป่า เพราะต่อไปการดูแลรักษาป่านอกจากจะมุ่งไปที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้แล้ว งบประมาณส่วนหนึ่งจะมาถึงหมู่บ้านโดยตรง ถ้าเราไม่มีการเตรียมตัวก็จะเสียสิทธิ์ อันที่ 3 คือ เรื่องของที่ดินทั้งที่ดินทำกิน และที่ดินที่มีปัญหา เช่น ที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ไม่มีเอกสารสิทธิ์ซึ่งมีปัญหาอยู่และอีกส่วนหนึ่งคิดทางอำเภอพร้าวยังไม่มีการขึ้นตัวคือที่ดินทำสวนส้ม คือยังไม่ปรากฏหลักฐานเข้ามาแต่คาดว่าจะมีและที่ดินที่ไร่ของชาวเขา ป่าชุมชนจะมีในเขต หมู่ที่ 10 จำนวน 350 ไร่ หมู่ที่ 4 ที่ดินวัดร้างมีป่าอยู่ประมาณ 10 ไร่ เป็นป่าไม้สักเป็นป่าอนุรักษ์ไว้ไม่ได้ใช้ประโยชน์ใดๆ และอยู่ในหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 จำนวน 50 ไร่ หมู่ที่ 9 จำนวน 100 ไร่ หมู่ที่ 8 จำนวน 220 ไร่ หมู่ที่ 1 จำนวน 400 ไร่ หมู่ที่ 11 จำนวน 50 ไร่ นอกจากนั้นไม่มีป่า ระบบเหมืองฝายลำน้ำแม่พวกมี 3 ฝาย ปางปอ มี 1 ฝาย แม่แวนมี 3 ฝาย จุดมุ่งหมายของการทำแผนที่คือเราจะได้เห็นทรัพยากรของตำบลแม่แวน ดิน น้ำ ป่า เป็นทรัพยากรที่เรียกว่าของหน้าหมู่บ้านซึ่งมีอยู่หลายประเภท แต่ในที่นี้เราจะพูดถึงของหน้าหมู่บ้านที่เป็นทรัพยากรเป็นของส่วนรวมไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง แล้วสิ่งเหล่านี้มาเกี่ยวข้องกับสิทธิได้อย่างไร คือของเหล่านี้มีมานานแล้วก่อนที่จะมีรัฐบาลไทย ก่อนที่จะมีกฎหมาย และจะแสดงออกไปถึงเรื่องของประเด็นความเชื่อ เหมือนเช่นเคยกับการเลี้ยงผีฝาย ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของเรา คำว่า

ทรัพยากรสัมพันธ์กับมนุษย์กับธรรมชาติ ธรรมชาติเราเรียกกันว่าผี เพราะเป็นอำนาจที่เรามองไม่เห็น เหมือนกับว่ามีช่วยดูแลรักษาปกป้องรักษาให้เราอยู่เย็นเป็นสุข มีความอุดมสมบูรณ์ ผีจึงเกี่ยวข้องกับชีวิตเราตั้งแต่เกิดจนตาย สิ่งทางวิชาการเรียกว่าสิทธิทางประเพณี ซึ่งมีปัญหาในประเทศไทยคือสิทธินี้เป็นสิทธิที่กฎหมายในสังคมไทยไม่ยอมรับ ยังไม่มีกฎหมายรองรับเลย จะมีกฎหมายฉบับแรกคือ พ.ร.บ. ป่าชุมชนจะเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ออกมารับรองสิทธิทางประเพณีของชาวบ้าน และขณะนี้กฎหมายฉบับนี้ยังค้างอยู่ในรัฐสภา กำลังต่อสู้กันในประเด็นจะมีป่าชุมชนอยู่ในเขตป่าอุทยานศรีล้านนาได้หรือไม่ ถ้าเราชนะส.ส.สนับสนุนให้มีป่าชุมชนอยู่ในอุทยานศรีล้านนาได้ก็แสดงว่าชาวบ้านจะได้ประโยชน์จาก พ.ร.บ.นี้ เพราะชาวบ้านจะได้มีส่วนร่วมในการรักษาป่าด้วย ลำพังจะให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ดูแลเองไปไม่รอด เพราะเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย ของหน้าหมู่บ้านทุกอย่างจะเป็นสิทธิทางประเพณีเป็นเรื่องอำนาจในการจัดการทรัพยากรของชาวบ้าน หมู่ที่ 8 ชุมแจ้อยู่ในเขตอุทยาน หมู่ที่ 11 ก็อยู่ในเขตอุทยานด้วย ถ้ามีการขยายเขตป่าอุทยานจะมีการละเมิดสิทธิที่เกิดปัญหาเพราะอุทยานมาที่หลังชาวบ้าน ไม่รู้ว่าอยู่อย่างไร ทำมาหากินกันอย่างไร มีป่าอย่างไร อยู่ก็เอาแผนที่มากางแล้วขีดเส้นซึ่งทับที่ทำกินของชาวบ้านทับที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เรียกว่าไปแก้ไขนโยบาย ไปเคลื่อนไหวเรื่อง พ.ร.บ.ป่าชุมชน ชุมแจและสามโก้ ก็จะอยู่ไม่ได้ คือมีป่าชุมชนในเขตอนุรักษ์ไม่ได้ต้องย้ายบ้านออกมา เพราะไม่มีสิทธิเสียสิทธิไปแล้วเนื่องจากถูกละเมิดสิทธิ เรื่องอย่างเรื่องฝ่ายที่สี่ จ.ลำพูน มีปัญหา เพราะพัฒนาแม่น้ำดี ลงทุนหลายร้อยล้านในการสร้างประตูน้ำ แต่พอน้ำมาแม่น้ำดีเปลี่ยนสายไปพังบ้านเรือนของชาวบ้านเสียหาย ฝ่ายติเกินไปแต่วิศวกรไม่มีความรู้เรื่อง ธรณีเรื่องสภาพแวดล้อมของแม่น้ำดี ปกติเวลาสร้างอ่างเก็บน้ำ ถ้าผู้สร้างคือ กรมชลประทาน ชลประทานจะเป็นเจ้าของ เราเป็นผู้ใช้น้ำถ้าอยากใช้น้ำต้องไปขอเขาเปิดประตูน้ำ เรียกว่าอำนาจในการดูแลน้ำอยู่ที่กรมชลประทาน ถ้ากรมชลประทานไม่ให้เราก็ไม่ได้แสดงว่าเราเสียสิทธิเสียอำนาจ ให้แก่กรมชลประทาน นั่นคือ เราอยากได้อ่างไปขอให้เขาสร้างแต่พอสร้างเสร็จ อำนาจในการจัดการนำไปอยู่ที่หน่วยงานราชการอันนี้เป็นปัญหา มีพื้นที่อีกหลายแห่งที่มีปัญหาเช่น เขื่อนแก่งเสือเต้น ที่มีปัญหา ก็อยากจะมาแลกเปลี่ยนให้คิดต่อไปอีกว่าถ้ามีโครงการต่างๆ เข้ามา ฝ่ายต่างๆ ที่อยู่ในลำห้วยจะได้รับผลกระทบหรือไม่ จะดีขึ้นหรือไม่ และสิทธิที่เป็นสิทธิตามประเพณีที่เป็นของหน้าหมู่บ้านหรือไม่ คิดว่าเรื่องการละเมิดสิทธิมีอยู่ตลอดหลังจากที่คิดไปหลายๆ ด้าน อย่างเรื่องน้ำ ทุกที่อยากให้มีน้ำตลอดปี เพราะคิดว่าถ้ามีน้ำตลอดปีชีวิตความเป็นอยู่จะดีขึ้น แต่ชาวบ้านที่จังหวัดสุพรรณบุรี บอกว่าเขามีน้เพิ่มก็มึนนี่เพิ่มขึ้น ยิ่งทำก็ยิ่งมึนนี่สิน ตอนนี่เปลี่ยนจากนาข้าวมาทำนาทอ้งกัน ทางรัฐบาลไม่มีปัญหาเลยหากมีการสร้างเขื่อน เพราะเขาก็ได้เปอร์เซ็นต์ทางผู้รับเหมาก็มีงานทำได้ประโยชน์ทั้งขึ้นทั้งล่อง ดังนั้นจึงสนับสนุนให้สร้างเขื่อนมากๆ อย่างกฟผ.ที่สร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น อยู่ได้จากค่าคอมมิชชั่น หรือ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสร้างปัญหาให้กับชาวบ้าน ซึ่งวิธีคิดที่เขาคิดกันเป็นวิธีคิดที่สร้างปัญหาตลอดมา แล้วเขื่อนปาลักชลสิทธิ์ เป็นเขื่อนที่มี

มูลค่าแพงที่สุด เพราะราคาเขื่อนไม่เท่าไร แต่ราคาค่าเวนคืน ค่าชดเชยสร้างอาชีพใหม่ ประมาณ 6,000 ล้านบาท จุดบอดพล อติเรกสาร รู้ว่าจะมีการซื้อเพื่อไปทำเขื่อนก็ได้ซื้อที่สร้างรีสอร์ทตากไว้ได้ค่าชดเชยไป 600 ล้านบาท อยากให้มองลึกๆ ในการสร้างเขื่อนต่างๆ จะมีพวกที่ได้ประโยชน์แอบแฝงอยู่ เบื้องหลังความต้องการของชาวบ้านและอย่าหวังว่า เขื่อนจะแก้ปัญหาได้หมด กลับจะสร้างปัญหาใหม่ขึ้นมาอีก คิดว่าเรื่องทรัพยากรต่างๆ เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของเรามาก อยากให้คิดหลายๆ ด้าน หลายๆ ทาง เรื่องที่ดินจะมีปัญหาเกี่ยวกับที่ในเขตของนิคมสหกรณ์

นายบุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่จิด

จากที่ได้ฟังพูดกันมาในตอนเช้า จะมีที่อยู่นอกเขตของนิคมสหกรณ์ ทางนิคมก็บอกว่าไม่ใช่เขตนิคมแต่ป่าไม้ก็บอกว่าไม่ใช่ที่ของตนเป็นของนิคม ซึ่งชาวบ้านเราเข้าไปทำกินกันเป็นเขตป่า 20 % ที่แม่บึงจะเจอปัญหาคือ โดยกันไปโดยกันมาว่าที่ดินเป็นของใครกันแน่ นิคมว่าเป็นของป่าไม้ ป่าไม้บอกว่า เป็นของนิคมสหกรณ์ ไปหาที่ดินก็บอกว่าอยู่ในเขตของนิคมสหกรณ์ จึงมีปัญหาอยู่ ตอนนี้อยู่มีการรวมกลุ่มของป่าคูเดือขึ้นมา ก็เลยแนะนำให้ไปทำข้อมูลมาว่าคนไหนถือครองก็ไร และวาดแผนที่มา และจะได้นัดกับหน้านิคมสหกรณ์มาชี้แจงให้ชาวบ้าน และจะเชิญทางหัวหน้าป่าอุทยานมาด้วย จะมีการเชื่อมประสานกัน 3 - 4 ฝ่ายจะเชิญท่านนายอำเภอมาร่วมเป็นสักขีพยานด้วย เวลามีปัญหาชาวบ้านไม่รู้จะหาทางออกอย่างไร เคยไปร้องเรียนที่อำเภอโดยการรวมกลุ่ม ไปที่นิคมที่ถูกปฏิเสธว่าไม่ใช่เขตรับผิดชอบ ต่างฝ่ายก็ต่างไม่ยอมรับ และชาวบ้านก็อยากได้เอกสารสิทธิ์ ในกรณีของที่ดินอยู่ในเขตของนิคมสหกรณ์ มีเอกสารสิทธิ์ เช่น สค. 1 มีนส. 3 นส. 3 ก เราสามารถออกเอกสารสิทธิ์ได้แต่มีข้อแม้ว่า เจ้าหน้าที่นิคมสหกรณ์ต้องไปเซ็นรับรองแนวเขตให้ ถ้ามีการเดินสำรวจออกโฉนด เราจะเสียค่าใช้จ่ายคือ ค่าหลัก ค่าธรรมเนียมบางส่วน แต่ถ้าไปที่ดิน จะต้องเสียเป็นรายแปลง คณะทำงานที่เดินสำรวจออกโฉนดจะไม่ขึ้นกับสำนักงานที่ดินสาขาใดๆ ทั้งสิ้น จะขึ้นต่อกรมโดยตรง จะมีหัวหน้าเจ้าหน้าที่การเงิน ชุกรการ และช่างมาเองต่างหาก ได้ยินข่าวว่าจะมากันเดือนธันวาคม 2545 แต่ไปโหล่งขอดวันก่อนท่านบอกว่าไปทำกันแล้ว เพราะไม่มีงบประมาณ ซึ่งจะใช้งบประมาณสนับสนุนแต่ถ้าเราออกโฉนดเอง เราจะต้องจ่ายเองต่างหาก บางส่วนจะเอาเปรียบชาวบ้าน ในส่วนกลุ่มของตำบลแม่แวนให้รวมตัวกันไว้ ว่ามีกี่คนใครบ้าง มีจำนวนพื้นที่กี่ไร่ บริเวณไหน ไปทำแผนที่มา อาจจะขอช่างของอบต.ทำแผนที่ให้ก็ได้ คิดว่าคงจะทำให้เวลามาจัดเวทีเชิญหัวหน้าที่ดินมา หัวหน้านิคมเราจะได้ตามเวลา ไม่เข้าใจตรงไหน เอาแผนที่มาทาบ แล้วจะได้รับการประโยชน์กัน เตียวเราจะมีกิจกรรมกันต่อ อยากทราบพี่น้อง ตำบลแม่แวนอยากทำอะไรกันระหว่างทรัพยากรที่มีอยู่ไม่ว่าดิน น้ำ ป่า เราสนใจอะไร

คุณวิเศษ สุจินพรหม

เรื่องที่ทางรัฐบาลจะออก พรบ.น้ำ กับพรบ.ชลประทานเรากำลังคุยกันอย่างกว้างขวาง อยากขอเพิ่มเติมว่า พรบ.น้ำ เป็นกฎหมายเพื่อกำหนดให้น้ำที่เราใช้อยู่เป็นของรัฐ ทุกวันนี้เป็นทรัพยากรที่เรานำมาใช้โดยไม่ได้คิดมูลค่า แต่ตามกฎหมายฉบับนี้ออกมาเป็นน้ำทุกอย่างจะเป็นของรัฐ และจะมีการเก็บจะมีการใช้น้ำซึ่งจะไม่ได้นำภาษีนี้เข้าหมู่บ้าน แต่ละเข้ากองคลัง และจะทำกันในเขตเกษตรก้าวหน้าคือเขตที่มีอ่างมีเขื่อนจะมีการเอามาตรึงน้ำมาวางไว้เลย เหมือนกับการทางพิเศษที่ทำมอเตอร์เวย์ต้องมีการเสียค่าผ่านทาง เพราะการสร้างทางพิเศษรัฐบาลไม่ได้ลงทุนแต่เป็นบริษัทเอกชนลงทุนให้ และต้องเก็บจากค่าผ่านทางมาใช้คืนบริษัท การที่รัฐบาลไปขอกู้เงินจากธนาคารพัฒนาเอเชียก็มีเงื่อนไขให้รัฐบาลออกพ.ร.บ.น้ำ เก็บภาษีน้ำ เพราะเช่นนี้ก็ไม่แน่ว่าประเทศไทยจะมีเงินใช้หนี้ สัญญาการใช้หนี้ต้องมีผลบังคับให้เราเป็นผู้เสียด้วย คำว่าน้ำเป็นของรัฐคือน้ำใต้ดิน น้ำบนดิน หรือน้ำในอากาศจะเป็นของรัฐทั้งหมด ปัญหาของตำบลแม่แวนเป็นปัญหาที่มองไม่เห็น แต่จะมีผลกระทบในอนาคตแน่นอน ถ้าเราไม่ใส่ใจรอให้มีกฎหมายออกมาบังคับใช้ แล้วมาต่อต้านคัดค้านกันก็จะเหนื่อยกันเปล่าๆ ถ้าเราคิดก่อนที่พ.ร.บ.จะออกมาอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้

อ.บุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่จิด

คิดก่อนไปตั้งวงถามชาวบ้านตำบลป่าไผ่เกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรน้ำ การจัดการเหมืองฝาย ตลอดจนถึงการจะมีพ.ร.บ.น้ำ โดยมีการจัดเก็บค่าดินทุนจากชาวบ้าน ก็จะร่วมกันต่อต้านพ.ร.บ.น้ำนี้ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย นโยบายของรัฐบาล ก่อนที่จะมีกฎหมายหรือนโยบายอะไร ก็ควรจะถามความต้องการของชุมชนก่อนจริงหรือไม่ สิ่งไหนที่เป็นประโยชน์กับชาวบ้านก็ควรจะดำเนินการได้

คุณวิเศษฯ เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล

ปัญหาแรกคือปัญหาอุทยานทับที่ของชาวบ้านขุนแจ เป็นส่วนหนึ่งของการละเมิดสิทธิที่เราเรียกว่าสิทธิหน้าหมู่บ้าน มีสิทธิมีประเพณีความเชื่อ ซึ่งต่อมามีสิ่งที่มีอยู่ก็ถูกละเมิด ประเด็นปัญหาคือมีการขยายเขตอุทยานทับที่ทำกินของชาวบ้าน ระหว่างที่ดินของนิคมสหกรณ์กับชาวบ้าน ส่วนปัญหาที่ 3 จะเป็นปัญหาเชิงนโยบาย หมายถึงว่าในอนาคตถ้าไม่มีการเคลื่อนไหวของพี่น้องประชาชนก็จะมีกฎหมายเช่น พ.ร.บ.น้ำ พ.ร.บ.ชลประทานออกมา ซึ่งอาจจะปัญหาให้กับพี่น้องในอนาคตได้ เป็นปัญหาเชิงนโยบาย ซึ่งปัญหาเชิงนโยบายไปเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรน้ำจากเดิมเป็นของธรรมชาติไม่มีใครเป็นเจ้าของแต่จะมาเปลี่ยนเป็นน้ำเป็นของรัฐ พอเรามีเจ้าของถ้าเราจะใช้น้ำเราต้องเสียค่าน้ำให้รัฐ ปัญหานี้ก็จะมีย่อยๆ ปัญหาไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ร.บ.น้ำ มีทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและจะเกิดขึ้นในอนาคต ปัญหาทั้งหมดสรุปแล้ว

คือการเข้าไปละเมิดสิทธิของชาวบ้าน ซึ่งเป็นสิทธิที่เรามีอยู่เดิมคือสิทธิหน้าหมู่บ้าน ถ้าเราอยู่เฉยๆ ไม่ศึกษาเราก็จะแก้ปัญหาไม่ได้

ที่ว่าพ.ร.บ.น้ำเป็นไปได้อย่างไร ขณะนี้มีร่างออกมาแล้ว สมมุติแม่น้ำไหลผ่านบ้านเรา แล้วเรา แล้วเราต้องการใช้โดยใช้เครื่องสูบน้ำไปใช้ ตาม พ.ร.บ.น้ำ ก็จะต้องถูกปรับด้วยจำนวนเงิน 200,000 บาท ต่อไปการสร้างเหมืองต่างๆบริษัทเอกชนก็จะเข้ามาดำเนินการเอง ลงทุนเอง เสร็จแล้วก็จะมีการจัดเก็บค่าตอบแทนในการลงทุนจากกลุ่มผู้ใช้น้ำ

คุณวิเศษฯ เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล

ถ้าเรื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญ เราอาจจะมีการจัดเวทีที่อ.พร้าว เกี่ยวกับเรื่องพ.ร.บ.น้ำ อีกทีแล้วจะเอาเอกสารพ.ร.บ.มาให้อุทธรณ์เป็นอย่างไร ที่ว่าน้ำเป็นของรัฐ ซึ่งจะมีการหลบประเด็นกันว่ามาวางท่อกันเฉยๆไม่ได้เก็บค่าน้ำจะไปกระทบกับชาวบ้านและชาวบ้านจะต่อต้าน ต้องเข้าใจว่าต้นทุนในการสร้างของชลประทาน ถ้าคิดเป็นน้ำลูกบาศก์เมตรละ 30 สตางค์ ถ้ากฎหมายผ่านก็จะนำมาตราการนี้มาใช้ บริษัทน้ำที่ได้รับสัมปทานน้ำน้ำที่ก่อให้เกิดลูกบาศก์เมตรละ 8 บาท ที่ผ่านมามีต้นทุนที่สร้างรัฐบาลไม่ได้คิด งบประมาณเป็นของรัฐไม่ได้คิดเก็บค่าน้ำจากชาวบ้านซึ่งต้นทุนก็มีอยู่ แต่ถ้ากฎหมายออกมา ก็ชัดเจนเลยทางรัฐก็จะเอาคืน ลงทุนไปแล้วก็จะเอาคืนจากชาวบ้าน เพราะชาวบ้านเป็นผู้ใช้น้ำ ถ้ากฎหมายฉบับนี้ออกมาการคิดที่จะคิดเก็บก็เหมือนระบบประปา คำนวณที่น้ำจะมีมาตรวัดน้ำไว้เลย มีการค้ำน้ำไม่ให้รั่วไหล น้ำจะเสียทางเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นตัวแทนกฎหมายและชาวบ้านที่รู้กฎหมายมาเปิดเวทีกัน แล้วก็ให้ชาวบ้านที่ฟังอยู่แสดงความคิดเห็นหรือคัดค้านออกมาเลย ถ้าเสียงคัดค้าน เสียงที่ไม่เห็นด้วยดังพอ รัฐบาลก็ต้องฟังเพราะกฎหมายถ้าไม่ดีก็ออกไม่ได้ แต่ถ้าออกมาแล้วจะลบที่หลังเป็นการยากมาก

เราจะแบ่งกลุ่มตามประเด็นปัญหาก็มีเรื่องป่าไม้ เรื่องดิน เรื่องน้ำ และเขียนชื่อใส่กระดาษมาให้ด้วยจะได้รวบรวมไว้ และถ้ามีการจัดเวทีก็จะเชิญมาร่วมรับฟังด้วย ตำบลโหล่งขอด จะมีการทำป่าชุมชน เป็นอันดับแรก เพราะตำบลโหล่งขอด ได้มีการจัดตั้งป่าชุมชนแล้วในบางหมู่บ้าน โดยเจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับชาวบ้านเดินสำรวจแนวเขต จัดทำพิภพ สำหรับตำบลแม่บึงมีอยู่ 2 ประเด็นปัญหา คือ 1.เรื่องที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ และเรื่องการจัดตั้งป่าชุมชน สำหรับตำบลแม่แวน คิดว่าประเด็นปัญหามีอะไรบ้าง แนวทางแก้ไข และเวทีโครงการสิทธิสามารถเข้าไปร่วมกระบวนการเรียนรู้เรื่องสิทธิได้อย่างไร ขอให้ท่านเขียนมาด้วย

ช่วงตัวแทนกลุ่มนำเสนอประเด็นปัญหา

ตัวแทนกลุ่มที่ 1.: นายบุญเป็ง จันทะขาว

ข้อแรกในการออกเอกสารสิทธิเหมือนกับทางอ.บุญมาฯ บอกมา มีการเอาเปรียบชาวบ้าน ทั้งๆที่บางครั้งมีงบประมาณมาใช้ในการออกเอกสารสิทธิก็ยังมีกำไรมาเก็บเงินจากชาวบ้านอีก ซึ่งเป็นการเอาเปรียบชาวบ้าน บางทีมาขอค่าอาหาร บางครั้งมาวัดที่เพียง 2 แปลง ชาวบ้านทำอาหารเลี้ยงแต่ไม่รับประทาน กลับให้ชาวบ้านพาไปเลี้ยงร้านอาหารโดยนำลูกน้องมาด้วยหลายคนแล้วให้ชาวบ้านเป็นผู้จ่ายเงิน เอาเปรียบชาวบ้านที่จะต้องเสียเงินไปประมาณ 1,000-2,000 บาท กลับเสียไป 3-4 พันบาท ข้อ 2. ต้องการความชัดเจนในการออกเอกสารสิทธิระหว่างที่ดินและนิคมสหกรณ์ ทางที่ดินบอกว่านิคมสหกรณ์จะเป็นผู้ออก แต่ทางนิคมสหกรณ์ก็บอกว่าทางที่ดินจะเป็นผู้ออก และมีที่ดินของนิคมสหกรณ์ของหลายคนซึ่งมีเขตติดต่อกับคนอื่น ๆ ไม่มีสิทธิออกเอกสารสิทธิ แต่อีกคนหนึ่งสามารถมีเอกสารสิทธิได้ เพราะมีหน้าที่การงานมีอิทธิพล ซึ่งก็ถือว่าเอาเปรียบชาวบ้าน เพราะชาวบ้านไม่มีเงินมากก็ไม่มีสิทธิออกเอกสารสิทธิ ซึ่งไม่มีความเป็นธรรม ข้อ 3 เอกสารสิทธิในอุทยานแห่งชาติ ที่ทำกินของชาวบ้านในเขตอุทยานอยากให้มีเอกสารสิทธิเพราะชาวบ้านทำกินกันมานาน อยากให้ออกเอกสารสิทธิเพื่อแสดงสิทธิในที่ทำกิน เช่น สปก.

ข้อ 4 เมื่อไม่ออกเอกสารสิทธิ ทำไมถึงมีการเก็บภาษี คราวที่แล้วเราได้ไปทำเรื่องขอให้กรมที่ดินและได้ทราบมาว่าถ้าไม่มีการออกเอกสารสิทธิก็ไม่ต้องเสียภาษี ก็อยากให้เจ้าหน้าที่มาชี้แจงว่าเมื่อไม่ออกเอกสารสิทธิทำไมต้องเก็บภาษีด้วย ทุกวันนี้บางคนไม่มีเอกสารสิทธิใดๆ เลย แต่ต้องเสียภาษี ก็ขอทางอบค.หรือส่วนที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงความจริง

คุณวิเศษณ์ สุจินทรหม

ถ้าเราอยากได้เอกสารสิทธิหรืออยากให้มีการกันพื้นที่ทำกินออกจากเขตป่า แนวทางที่จะทำให้ชัดเจนคือ น่าจะมีข้อมูลสำรวจ หมายถึงว่าถ้าจะไปคุยกับหน่วยงานไปเสนอทางอบค.ไปตามลำดับ จะต้องต้องมีข้อมูลสำรวจง่าย ๆ คือ มีใครบ้าง อยู่หมู่บ้านไหน เมื่อที่ทำกินในเขตอุทยานจำนวนกี่ไร่ ทำกินมานานหรือยัง ทำกิน พ.ศ.ไหน ถ้าระบุพ.ศ.ได้ยิ่งดีจะได้รู้ว่าอุทยานมาก่อนหรือหลัง ถ้าเราทำกินหลังประกาศอุทยานเราก็ไม่มีสิทธิ แล้วมีการปลูกอะไรบ้าง ต้นไม้จะบอกอายุได้ ความชัดเจนก็เป็นประเด็นที่เคลื่อนไหวมานานแล้วเหมือนกัน เก็บภาษีก็เป็นอีกหนึ่งประเด็น เป็นประเด็นคล้ายๆกับว่าเรามีสิทธิ แต่ทำไมได้เป็นเจ้าของ อยากให้มีการตั้งกลุ่มติดตามเรื่องที่ดินเป็นกลุ่มของชาวบ้าน และให้สำรวจข้อมูลมาและเป็นคนในพื้นที่อำเภอพร้าว จะมีคณะกรรมการเป็นตัวแทนของชาวบ้านทั้งหมดและจะมาประสานงานติดตามในเรื่องที่เราต้องการ เช่น การขอเอกสารสิทธิให้ชัดเจนให้ถูกต้อง

ตัวแทนกลุ่มที่ 2 : นายไตรฤทธิส วงศ์สะถาน

แนวทางแก้ไขปัญหาว.ร.บ.ป่าไม้ ขอนี้เห็นด้วยที่จะให้ทางรัฐมาดูแล และเห็นด้วยกับป่าชุมชน และข้อ 2 อยากให้เจ้าหน้าที่มาเป็นหมู่คณะเลยมากเกณฑ์ผู้มีความรู้ของรัฐบาลมาชี้แจงตั้งเวทีพูดคุยกับชาวบ้านแล้วให้ใช้คำพูดที่ชาวบ้านเข้าใจ ถ้าพูดภาษาราชการเกินไปชาวบ้านก็จะไม่เข้าใจ เพราะชาวบ้านจบแค่ป.4 และให้เจ้าหน้าที่อธิบายให้กระจ่างว่าทำไมต้องเสียค่าน้ำด้วย น้ำในสมัยปู่ย่าตายายตีก้นบรกรก็มีมาแล้ว หลากๆคนคงเห็นด้วยว่าทำไมต้องมีการจัดเก็บค่าน้ำด้วย ก็มีอยู่ 2 ข้อที่อยากให้ทางส่วนที่เกี่ยวข้องมาแก้ไขมาชี้แจง

คุณวิเศษฯ เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล

ต้องทำความเข้าใจเรื่องสิทธิของชาวบ้านในเรื่องป่าชุมชนและป่าอุทยาน ป่าชุมชนจะอยู่ในเขตป่าอุทยานก็ได้ อยู่ในป่าต้นน้ำก็ได้ จะอยู่ที่ไหนก็ได้ถ้าเราตระหนักเห็นว่า ถ้าปล่อยไว้แล้วจะมีผลกระทบต่อชาวบ้าน เราจะต้องคุยกับเจ้าหน้าที่อุทยานว่าเราจะต้องมีการเดินสำรวจต่างๆ เพราะมีสิทธิของเราเพราะถ้าปล่อยให้เจ้าหน้าที่มันอาจจะหย่อนยานไป ต้องมีคณะกรรมการในเรื่อง พ.ร.บ.ป่าชุมชน ที่ผ่านมาเราไม่ได้ร่วมกันเสนอรายชื่อ 50,000 รายชื่อ แต่ที่ลำพูนมี เอาเรื่องพ.ร.บ.ป่าชุมชนที่เราจะเสนอ ส.ส.มาประชุมและชี้แจงเพื่อจะขอฉายเซ็นได้พอได้ 50,000 รายชื่อ ก็ได้เสนอที่นายวันนอร์ สมัยรัฐบาลชวนฯ จนปัจจุบันอยู่ในชั้นของผ่านสภาผู้แทนราษฎรและเข้าสู่วุฒิสภา และได้ตัดจากความเห็นของสภาผู้แทนราษฎรในมาตรา 1 คือมีเขตป่าชุมชนในเขตป่าอนุรักษ์ไม่ได้ ทางกลุ่มชาวบ้านที่เป็นเครือข่ายได้คัดค้าน และกดดันวุฒิสภาจนกฎหมายนี้กลับมาสู่สภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง ตอนนี้อยู่ในชั้นการตั้งกรรมาธิการร่วม เพื่อจะทำให้พ.ร.บ.ป่าชุมชนนี้เป็นมติความเห็นชอบจากสภาทั้งหมด ทางฝ่ายชาวบ้านก็กำลังกดดันอยู่เสมอว่าให้คงไว้เกี่ยวกับการมีป่าชุมชนในป่าอนุรักษ์ได้ เป็นประเด็นส่งเสริมให้ทางชาวเขาร่วมรักษาป่าด้วย เพราะถ้าไม่เป็นแบบนี้ก็มีแค่พื้นที่ราบที่ได้ดูแลรักษา แต่บนดอยไม่ได้ดูแลรักษา ถ้ามีป่าชุมชนในเขตป่าอนุรักษ์ไม่ได้จะมีปัญหา ส่วนเรื่องนี้ก็จะให้ทางอ.บุญมาฯ ผู้ประสานงานดูว่าจะเชิญใครมาบ้างในเวทีต่อไป คงจะเป็นการจัดเวทีเอาฝ่ายผู้รู้ร่างกฎหมายมาพูดเอาฝ่ายคัดค้านตั้งข้อสังเกตมาพูด เอานักวิชาการมาพูดที่ศึกษาเรื่องกฎหมายนำมาพูดและให้พวกเราที่ได้รับผลกระทบพิจารณาถ้าข้องใจก็ถามได้เลย เรียกว่าเวทีแบบประชาคม คิดว่าเราคงได้แนวทางในการดำเนินงานพอสมควร อีกประเด็นคือความไม่เข้าใจของคนพื้นราบกับคนบนดอย ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของคนบนดอยฝ่ายเดียว พวกเราด้วย และทางอ.บุญมา ต้องคิดว่าทำอย่างไรจะให้คน 2 กลุ่มนี้ได้มีโอกาสมาพูดคุยแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจกัน เขาต้องการอะไร เราต้องการอะไร หาข้อตกลงร่วมกันให้ได้ มีมาตรการชัดเจนและอาจจะมีการติดตามร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย ต้องใช้ประชาชนกับประชาชน ถ้าเอารัฐเข้ามาเกี่ยวข้องก็จะมีปัญหา ดังนั้นต้องอาศัยพวกเราที่อยู่ด้วยกันมาตลอด จากที่ไปจัดเวทีที่อำเภอเชียงดาว ชาวบ้านตำบลเวียงก็จะไปศึกษาปัญหาเรื่องน้ำ ก็จะมีการจัดเวทีโดยนำคนของตำบลเวียงไปเยี่ยมและไปเปิดเวทีกับพี่น้องต้นน้ำและนักเรียนก็อยากไปร่วมด้วย

อ.บุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำจืด

ที่ตำบลป่าดุ่มจะดำเนินการคือไปพูดคุยกับพี่น้องบนดอยจะไปจัดเวทีที่สำนักงานป่าไม้ ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางพอดี มีความสะดวกสบาย จะมีการเชิญชาวบ้านบนดอยมาร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านปางฟาน หรือเขตพื้นที่ต้นน้ำอื่นๆมาร่วมด้วย และเมื่อวานนี้จัดเวทีที่ตำบลเวียงก็มีนักเรียน ชั้น ม.2 ม.3 สนใจที่จะเรียนรู้ว่าผู้ใหญ่จะตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างไร ก็อยากเข้าร่วมด้วย และหลายๆฝ่ายก็จะไปร่วมด้วย เช่น อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าเหมืองฝาย กลุ่มผู้ใช้ น้ำ ตำบลทุ่งหลวง ตำบลเวียง ตำบลเขื่อนผาก สำหรับตำบลแม่แวนถ้าอยากจะทำให้มีการจัดเวทีแบบ ของป่าดุ่มก็เสนอมาได้ เพื่อที่จะเปิดเวทีทำความเข้าใจระหว่างคนบนดอยและคนพื้นราบ และ ความต้องการของทั้งสองฝ่าย

คุณวิเศษฯ เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล

วันนี้ก็ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาลมหนาว ทางอ.บุญมา ก็ได้ประสานงานกับชาวบ้านอีกที ให้ชัดเจนแล้วก็จะตั้งเป็นกิจกรรมขึ้นมา ถ้างบประมาณมีจะเพิ่มเติมขึ้นมา และเวลาคงเป็นหลังจากที่ได้สรุปความต้องการ ปัญหา และแนวทางแก้ไข

อ.บุญมา ฯ ผู้ประสานงานอ.พร้าว

วันนี้เราก็ได้ข้อสรุปแล้วว่าทางตำบลแม่แวนมีความต้องการจัดตั้งป่าชุมชน และการแก้ไขปัญหาระหว่างคนบนดอยกับคนพื้นราบในการจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ร่วมกัน กลุ่มคนที่ เราได้แต่ละประเด็นปัญหาวันนี้ทางทีมงานจะเก็บรวบรวมไว้แล้วจะเรียนเชิญท่านเข้าร่วมเวทีใน ครั้งต่อไป

กำนันตำบลแม่แวน กล่าวปิดเวที

ปิดเวทีเวลา 16.00 น.

นายบุญมา บัวแก้ว

ผู้บันทึกการประชุม

รายงาน
เวทีสังเคราะห์ข้อมูลลุ่มน้ำแม่จัด อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
วันที่ 11 ธันวาคม 2545
ณ ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอพร้าว ชั้น 2

เริ่มเปิดเวทีเวลา 09.00 น.

อ.มังกร ชัยชนะดารา

กล่าวถึงคุณโอฬาร อ่องละ ได้เป็นผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แทนพ่อหลวงตีบ ศรีบุญยัง ซึ่งได้เสียชีวิตไป และได้มีคุณวิเศษ สุจินพรหม จบปริญญาโทจากมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ มาทำหน้าที่ฝ่ายข้อมูลแทนคุณโอฬารฯ วันนี้เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลจากเวทีที่ผ่านมา ทั้ง 11 ตำบล

หัวข้อประชุมมีดังนี้

1. สังเคราะห์ข้อมูลเวทีตำบลโดยแผนที่โดยคุณบุญมา ผู้ประสานงานอำเภอพร้าว
2. ทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมาว่าต้องการอะไร ตรงกับการดำเนินกิจกรรมหรือไม่
3. กิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป

การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่างๆก็ยังไม่เรียบร้อยดี เป็นหน้าที่ของผู้ประสานงานจะ ดำเนินการจัดเก็บรวมทั้งแกนนำตำบลต่างๆให้ความช่วยเหลือจัดเก็บ

ทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมา

1. การจัดเก็บข้อมูลต้องจัดเก็บต่อไปให้สมบูรณ์
2. คน ต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
3. ได้ปัญหาที่ชัดเจน

กิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป

แต่ละตำบลต้องการทำกิจกรรมใด เช่น การตั้งป่าชุมชน ตำบลใดที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้อง กันให้มาประชุมร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน

คุณบุญมา บัวแก้ว : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำจัด

ตามที่ได้จัดเวทีทั้ง 11 ตำบล ขอสรุปประเด็นปัญหาต่างๆดังนี้

ตำบล	ประเด็น ปัญหา	ความต้องการ	การแก้ปัญหา	โครงการสิทธิที่จะเข้า มามีส่วนร่วม
สันทราย	การบุกรุก ทำลายป่า	-จัดตั้งป่าชุมชน -จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ	ชาวบ้านมีการรวมตัวจัด ตั้งป่าฯ	จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน กัน
ป่าโหนด	การบุกรุก ทำลายป่า	-จัดตั้งป่าชุมชน -จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ	-ชาวบ้านมีการรวมตัวจัด ตั้งป่าฯ	จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ป่าดุ่ม	การบุกรุก ทำลายป่า -ความขัดแย้ง ระหว่างคน ต้นน้ำและ ปลายน้ำ	-จัดตั้งป่าชุมชน -จัดเวทีทำความเข้าใจ ระหว่างคนต้นน้ำ และปลายน้ำ	-ชาวบ้านรวมตัวการจัด ตั้งป่าชุมชนในเขตพื้นที่ อุทยาน -ชาวบ้านได้มีการเข้าไป จับกุมกลุ่มชาวเขาที่ ทำลายป่า	-จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน -จัดเวทีให้ความรู้ความ เข้าใจระหว่างคนต้นน้ำ และปลายน้ำ
บ้านโป่ง	ต้องการ รักษาแหล่ง ต้นน้ำ	จัดตั้งป่าชุมชนในหมู่ บ้าน	-ชาวบ้านรวมตัวการจัด ตั้งป่าชุมชนในเขตพื้นที่ อุทยาน	-จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน รวมถึงการตั้งป่า ชุมชน
เวียง	ไม่มีแหล่งน้ำ	ตั้งป่าชุมชนร่วมกับ ตำบลป่าดุ่ม	-ชาวบ้านรวมตัวการจัด ตั้งป่าชุมชนในเขตพื้นที่ อุทยาน	-จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน รวมถึงการตั้งป่า ชุมชน
ทุ่งหลวง	ไม่มีแหล่งน้ำ น้ำไม่พอ เพียง	ไม่มีแหล่งน้ำ ปัญหาเรื่องที่ดิน สาธารณะถูกบุกรุก	-ชาวบ้านรวมตัวการจัด ตั้งป่าชุมชนในเขตพื้นที่ อุทยานร่วมกับต.ป่าดุ่ม -ชาวบ้านรวมตัวกันเพื่อ ขอให้แบ่งเขตการปก ครองให้ชัดเจน	-จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน รวมถึงการตั้งป่า ชุมชน -ต้องการเวทีที่เชิญเจ้า หน้าที่ที่ดินมาชี้แจงถึง ปัญหาที่เกิดขึ้น
น้ำแพร่	ต้องการ รักษา ทรัพยากรป่า ไม้	ป่าชุมชน	-ชาวบ้านต้องการรวมตัว กันจัดตั้งป่าชุมชนเป็น รายหมู่บ้าน	จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน รวมถึงการตั้งป่า ชุมชน

โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ กรณีศึกษาลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่ฮ่องสอนและแม่จัน

F : เวทีรวมสังเคราะห์ข้อมูลลุ่มน้ำแม่จัน 11 ตำบล

15-2-2546

ตำบล	ประเด็น ปัญหา	ความต้องการ	การแก้ปัญหา	โครงการสิทธิที่จะเข้า มามีส่วนร่วม
เขื่อนผาก	ที่ดินไม่มี เอกสารสิทธิ์ -แหล่งน้ำไม่ เพียงพอ -ป่าต้นน้ำถูก ทำลาย	ป่าชุมชน -แก้ปัญหาที่ดิน ต้องการแหล่งน้ำ	-ชาวบ้านรวมตัวการจัด ตั้งป่าชุมชนในเขตพื้นที่ อุทยานร่วมกับ ต.ป่าดุ่ม น้ำแพร่ -จัดตั้งกลุ่มที่ดินที่มี ปัญหากับนิคมสหกรณ์ และที่ดินในเขตป่า -รวมกลุ่มแก้ไขปัญหา เรื่องน้ำไม่เพียงพอ	จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน รวมถึงการตั้งป่า ชุมชน -การแก้ไขปัญห าเรื่องที่ดิน-เรื่องแหล่งน้ำ
แม่แว่น	ความขัดแย้ง ระหว่างคน ต้นน้ำและ ปลายน้ำ -ที่ดินในเขต นิคมไม่มี เอกสารสิทธิ์, ในเขตป่า	-ป่าชุมชน -แก้ปัญหาที่ดิน	ชาวบ้านรวมตัวการจัด ตั้งป่าชุมชน -จัดตั้งกลุ่มที่ดินที่มี ปัญหากับนิคมสหกรณ์ และที่ดินในเขตป่า	จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน รวมถึงการตั้งป่า ชุมชน -การแก้ไขปัญห าเรื่องที่ดิน- การแก้ไขปัญหาคความขัด แย้งระหว่างคนต้นน้ำและ ปลายน้ำ
แม่ปิ้ง	-ที่ดินไม่มี เอกสารสิทธิ์ -ป่าไม้ถูก ทำลาย	จัดตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไข ปัญหาร่วมกัน -จัดป่าชุมชน	ชาวบ้านรวมตัวการจัด ตั้งป่าชุมชน -จัดตั้งกลุ่มที่ดินที่มี ปัญหากับนิคมสหกรณ์ และที่ดินในเขตป่า	จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน รวมถึงการตั้งป่า ชุมชน -การแก้ไขปัญห าเรื่องที่ดิน
โหล่งซอด	ป่าไม้ถูก ทำลาย ต้องการ อนุรักษ์พื้นที่ ป่า	-ป่าชุมชน -ที่ดินในเขตป่า	ชาวบ้านรวมตัวการจัด ตั้งป่าชุมชน -จัดตั้งกลุ่มที่ดิน	จัดเวทีให้ชาวบ้านมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน รวมถึงการตั้งป่า ชุมชน -การแก้ไขปัญห าเรื่องที่ดิน

หลังจากผ่านการจัดเวที เราได้กลุ่มคน ประเด็นปัญหา แผนที่ประเด็นปัญหา และความ
ชัดเจนในการจะจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

อาจารย์มังกรขกล่าวปิดเวที

ปิดเวทีเวลา 16.00 น.

นายบุญมา บัวแก้ว
ผู้บันทึกการประชุม

